

'04

ΑΘΗΝΑ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ...
ATHINA, JUST BEFORE...

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ Ε.Μ.Π.
N.T.U.A. SCHOOL OF ARCHITECTURE
STUDENTS PHOTOGRAPHY WORKSHOP

'04

ΑΘΗΝΑ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ...
ATHINA, JUST BEFORE...

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ Ε.Μ.Π.
N.T.U.A. SCHOOL OF ARCHITECTURE STU-
DENTS PHOTOGRAPHY WORKSHOP

Είναι πολύ τιμητικό για μένα να προλογίσω αυτή την προσπάθεια των σπουδαστών και σπουδαστριών μας στον τομέα της φωτογραφίας.

Η φωτογραφία είναι τέχνη που απαιτεί μεγάλη ατομική ευαισθησία. Αυτό θεωρώ ότι είναι το κομβικό σημείο που ωθεί τους σπουδαστές και σπουδάστριές μας, πέρα από τα μαθήματά τους στη Σχολή Αρχιτεκτόνων, να επιδίδονται σε αυτήν με τόσο επιτυχή αποτελέσματα όπως επιδίδονται στη μουσική, στο θέατρο και στα κόμικς.

Ο συνάδελφος Μπάμπης Λουϊζίδης με χαρά συνδέει τη δουλειά του με αυτή των παιδιών στο πλαίσιο του φωτογραφικού εργαστηρίου των φοιτητών. Αυτή δε η διάθεση αντανακλάται στο αποτέλεσμα.

Περιορίζομαι εδώ να συγχαρώ τα παιδιά και να τους ευχηθώ να συνεχίσουν με το ίδιο κέφι και ζωντάνια την πολύπλευρη δραστηριότητά τους.

Ο Πρόεδρος της Σχολής Αρχιτεκτόνων

Γ. Γεράκης

It is a great honor to introduce this effort of our students in the field of photography.

Photography is an art that demands personal sensitivity. And I think this is the reason why our students manage, apart from their lessons, to succeed in photography as well as they do in music, drama and comics.

The architect Babis Louizidis promptly combines his work with this of our students and this reflects to the result.

I congratulate our students and I wish that they will always continue their creative activities with the same joy and liveliness.

The President of the School of Architecture

G. Gerakis

Η Αθήνα λίγο πριν... (2004)

Η Αθήνα λίγο πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, παρουσιάζει την εικόνα μιας «αναστατωμένης» πόλης σε κατάσταση προετοιμασίας. Τη στιγμή αυτή διάφορα σημεία της, ακινητοποιημένα και παραδομένα σε έναν ουδέτερο χρόνο, χάνουν την ταυτότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Το απέραντο εργοτάξιο σήμερα, έχοντας καταλάβει τους καθημερινούς χώρους της πόλης, αποτελεί παρένθεση στη λειτουργία της. Το καινούργιο έχει απλώς αναγγελθεί σχηματικά χωρίς να έχει εξασφαλίσει τον τρόπο μέσα από τον οποίο θα αποκαταστήσει μια νέα σχέση με τον τόπο και τους ανθρώπους.

Ήταν αυτός ο ουδέτερος χρόνος και ο μη τόπος που κίνησαν το ενδιαφέρον των φοιτητών αρχιτεκτονικής που συμμετέχουν στο φωτογραφικό εργαστήριο. Η ανάγκη να αποτυπωθεί μια πραγματικότητα τόσο πυκνή και δυναμική μα συνάμα τόσο φευγαλέα και εφήμερη.

Κάποιες φορές η πραγματικότητα ξαφνιάζει, φανερώνει, κραυγάζει πως μπορεί να μην αποτελείται μοναχά από όλα όσα βλέπουμε αλλά και ό,τι αισθανόμαστε, ό,τι φανταζόμαστε, ό,τι επιθυμούμε ή αρνούμαστε να παραδεχτούμε. Η πραγματικότητα έτσι μεταπλάθεται, παίρνει διαστάσεις και χαρακτήρα προσωπικό μέσω του βλέμματος ενός παρατηρητή που στέκεται για να την αντικρίσει. Μέσα απ' τις σελίδες αυτού του βιβλίου, χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ θετικών και αρνητικών στοιχείων, παρατίθενται εικόνες από τις οποίες λείπουν οι κλασικές όψεις της πόλης. Λείπουν τα στερεότυπα και η Ακρόπολη μένει κρυμμένη πίσω από κτίρια και εργοτάξια. Υπάρχουν όμως εικόνες που ανήκουν πραγματικά σ' αυτήν την πόλη, που ανήκουν στην καθημερινή της πραγματικότητα όπως αυτή διαμορφώνεται από την πορεία της πόλης μέσα στον χρόνο, τους δομημένους και τους ακόμη κενούς της χώρους, την έντονη κίνηση στους δρόμους, τα αρχιτεκτονικά και ιστορικά της μνημεία και τις πυκνοδομημένες της

Athens just before... (2004)

Just before the Olympic Games of 2004, Athens is a «frustrated» city under preparation. At the same time many places in the city seem to be still, losing their identity and specific features. Those days the public space was occupied by huge worksites which affected the city life. The new perspectives have only been announced as a scheme with no guarantee about the process through which they will re-establish a new relationship with the place and the people.

This neutral time and this non-place was what attracted the architecture students-members of the photography workshop. There was a need to imprint a compact and dynamic reality and at the same time a reality so fugacious and ephemeral.

Reality can thus be transformed and filtered through the eyes of the viewer. The real image of Athens may not be revealed in the pages of this book; one might not be able to understand the city's character at all. No typical city views, no pictures of places a visitor might want to see. The Acropolis remains hidden behind buildings and working sites. But there are pictures that really belong to this city. Pictures of its everyday reality, as this reality has been shaped by the city's journey through time, the empty and the built spaces, the intense street traffic, the historical and architectural monuments and the densely populated districts. Most of all, there are pictures of a city in disorder, of a city under reformation and construction, during the time of its preparation to host the Olympic Games. A period during which certain areas in the city seemed to be immobilized and surrendered to a neutral zone of time and space, having lost their identity and characteris-

συνοικίες. Είναι κυρίως εικόνες μιας «αναστατωμένης» πόλης, μιας πόλης υπό ανάπλαση που προετοιμάζεται για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, σε μια περίοδο όπου τμήματα της, ακινητοποιημένα και παραδομένα σ' έναν ουδέτερο χρόνο, χάνουν την ταυτότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ίσως οι αποκλεισμένες πίσω από αλουμινένια πετάσματα και πλαστικά πλέγματα περιοχές των έργων να μην είναι δυνατόν να αναγνωριστούν στις φωτογραφίες. Ίσως μια λεπτομέρεια σε κάποια απ' αυτές να μαρτυρά το που τραβήχτηκε, ενώ σε κάποιες άλλες το γύρω περιβάλλον έχει λιγότερη σημασία από ένα πρόσωπο ή μία κίνηση που ο φωτογραφικός φακός πρόλαβε να αποτυπώσει. Ορισμένες φορές το βλέμμα κινείται έξω από το κέντρο της πόλης, απομακρύνεται από τα εργοτάξια, εστιάζει στις προεκτάσεις εκείνες του αστικού τοπίου όπου οι ρυθμοί γίνονται διαφορετικοί, δίχως όμως να αποσυντονίζονται από την βοή της πόλης στο βάθος. Από 'κει η ματιά επιστρέφει στους γεραμούς που υψώνονται οροθετώντας από μακριά την περιοχή τους, βυθίζεται σε βαθιά φρεάτια γεμάτα από εργάτες, κινείται ανάμεσα σε περαστικούς που άλλοτε μοιάζουν να έχουν δεχτεί τα νέα δεδομένα και άλλοτε να τα έχουν προκαταβολικά απορρίψει, ίσως και να μην έχει σημασία. Τελικά η Αθήνα γίνεται το θέμα σ' ένα ακόμη βιβλίο από κάποιους όμως που δεν ενδιαφέρονται να την βλέπουν οπωσδήποτε καλλωπισμένη. Ασπρόμαυρη, άοσμη, ήσυχη φανερώνει ίσως κάτι από την ιδιαίτερή της γοητεία, ακόμη κι αν αυτή κρύβεται πίσω από κεραίες σε ταρατσες, σε φωνές παιδιών που παίζουν σε πεζόδρομους σκονισμένους, στην θέα του Παρθενώνα ανάμεσα σε γκριζες πολυκατοικίες, σε θορυβώδεις πλατείες γεμάτες «τραπεζάκια», σε δρόμους που μπλοκάρουν όχι μόνο από αυτοκίνητα αλλά κι από ανθρώπους που επιμένουν να κοιτάζουν αισιόδοξα το μέλλον.

Η Αθήνα λίγο πριν...

tics for a while. These areas –sealed behind aluminum barricades and orange plastic barriers– may not be easily recognizable in the pictures of this book. A detail might be enough to understand where the picture was taken in some cases, while in others the surrounding environment seemed less important than some person's face or a movement that the camera was there to capture. In other pictures the view is turned outwards, away from the city's center and the construction sites, focusing on the extensions of the city landscape, where a different rhythm may be followed but a rhythm that is always in coordination with the distant echo in the background. Looking back again, one can see huge cranes over the city's skyline, deep excavated areas with workers several layers under the city's surface, people walking in the streets seeming sometimes compromised with the constantly changing conditions and sometimes ready to refuse them in advance. Athens becomes once more the subject of a book but by people who are not really interested in seeing her embellished just for the sake of an up to date modern image. In plain black and white, Athens conceals her certain charms for those who can reveal them. Not only through the pages of this book but even among thousands of rooftop antennas, the view of the Parthenon between colorless apartment buildings, commercialized public spaces, and streets filled with not just traffic but occasionally with people who believe in a promising future.

Athens is just before...

Από το 2004 στο 1986: επιχειρήσεις αναπλάσεων

Η Αθήνα, λίγο πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, επιχειρεί (και υφίσταται) μια μεγάλης κλίμακας μεταλλαγή με άγνωστη έκβαση. Η όλη διαδικασία έχει εγείρει πλήθος συζητήσεων που ξεκινούν από τη σκοπιμότητα ανάληψης των Αγώνων, περνούν στο ζήτημα της ανταγωνιστικότητας της πρωτεύουσας στο νέο διεθνές περιβάλλον, σχολιάζουν τη νέα μορφή των δημόσιων χώρων και στέκονται με σκεπτικισμό απέναντι στα ζητήματα επιτήρησης και εξευγενισμού του χώρου. Στα πλαίσια των αναπλάσεων του κέντρου της πόλης που ξεκινούν σχεδόν 20 χρόνια πριν, το 1986, σχεδιάζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ και η ανάπλαση των Εξαρχείων.

Στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, αλλά και μεταξύ των φοιτητών και των διδασκόντων της Σχολής Αρχιτεκτόνων αναπτύσσεται σημαντικός προβληματισμός για τους στόχους της συγκεκριμένης ανάπλασης αλλά και γενικότερα για το ζήτημα των αναπλάσεων. Σημαντικές πρωτοβουλίες στην όλη συζήτηση, με έρευνες και άρθρα αναλαμβάνει ο Αρχιτέκτονας, τότε υποψήφιος διδάκτορας και διδάσκων στη Σχολή μας Χριστόφορος Σακελλαρόπουλος (1957-2000). Θέλοντας να συνδεθούμε με αυτήν την κριτική παράδοση στον προβληματισμό για την ανάπτυξη και μεταλλαγή του χώρου της Αθήνας, παραθέτουμε αποσπάσματα από αυτά τα κείμενα του, στο περιοδικό Σχολιαστής, τεύχη 39-41 του 1986 που και στην σημερινή συγκυρία, μας φαίνονται εντελώς επίκαιρα.

ΕΞΑΡΧΕΙΑ: ένα κέντρο μέσα στο κέντρο. Ιδιαιτερότητα της Αθήνας, έκπληξη τους πολεοδόμους καθώς θα αναγνώριζαν και τις πέντε επίσημες λειτουργίες που συμβαίνουν μέσα σε μία πόλη (κατοικία-εργασία-εκπαίδευση-αναψυχή-μετακίνηση), να υλοποιούνται μέσα σ' ένα πολύ μικρό τμήμα της. Εδώ δεν υπάρχουν τα χιλιόμετρα που καθημερινά πρέπει να γράψει κάθε πολίτης για να εκπληρώσει τον επί της γης προορισμό του, ούτε ο διαχωρισμός των λειτουργιών και άρα η ταυτότητα κάθε χώρου με βάση τη λειτουργία του. Μήπως αυτό ενοχλεί; (...) Τα Εξάρχεια έχουν «υποβαθμιστεί» μόνον γιατί είναι πολύτροπα. Δεν πρόκειται για την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Αν ήταν έτσι άλλες γειτονίες της Αθήνας, ίσως πολύ πιο κεντρικές, θα είχαν προτεραιότητα (του Ψυρρή το Μεταξουργείο, για να μην αναφέρουμε το Κερατσίνι και το Πέραμα, που είναι μακριά και δεν φαίνονται). Στα Εξάρχεια πρέπει να αναβαθμιστεί η κοινωνική συμπεριφορά και όχι το κτισμένο και

From 2004 to 1986: reformation operations

Just before the Olympic Games of 2004, Athens attempts and sustains a large scale reformation activity with a still unknown outcome. The whole process raises multiple discussions about the meaning and the use of the Games, questions the competitiveness of Athens in terms of the new global environment, the kind of public spaces that are being created and stands with skepticism against matters such as supervision and gentrification.

Almost twenty years ago, the Ministry of the Environment, Physical Planning and Public Works plans the reformation of Exarchia. The meaning and sequences of such an action becomes the subject of not only printed newspaper and magazine articles of that time, but also of discussions that took place between students and teachers of the School of Architecture. By that time Christoforos Sakellariopoulos (1957-2000), a PhD candidate and teacher in our School, takes important initiatives in this subject, by participating in the discussion among other architects and he writes several articles referring to these discussions and the questions about reformation.

In an attempt to connect ourselves with this critical discussion regarding the spatial development and transformation of Athens, we present pieces of his articles that in today's reality still seem completely up to date.

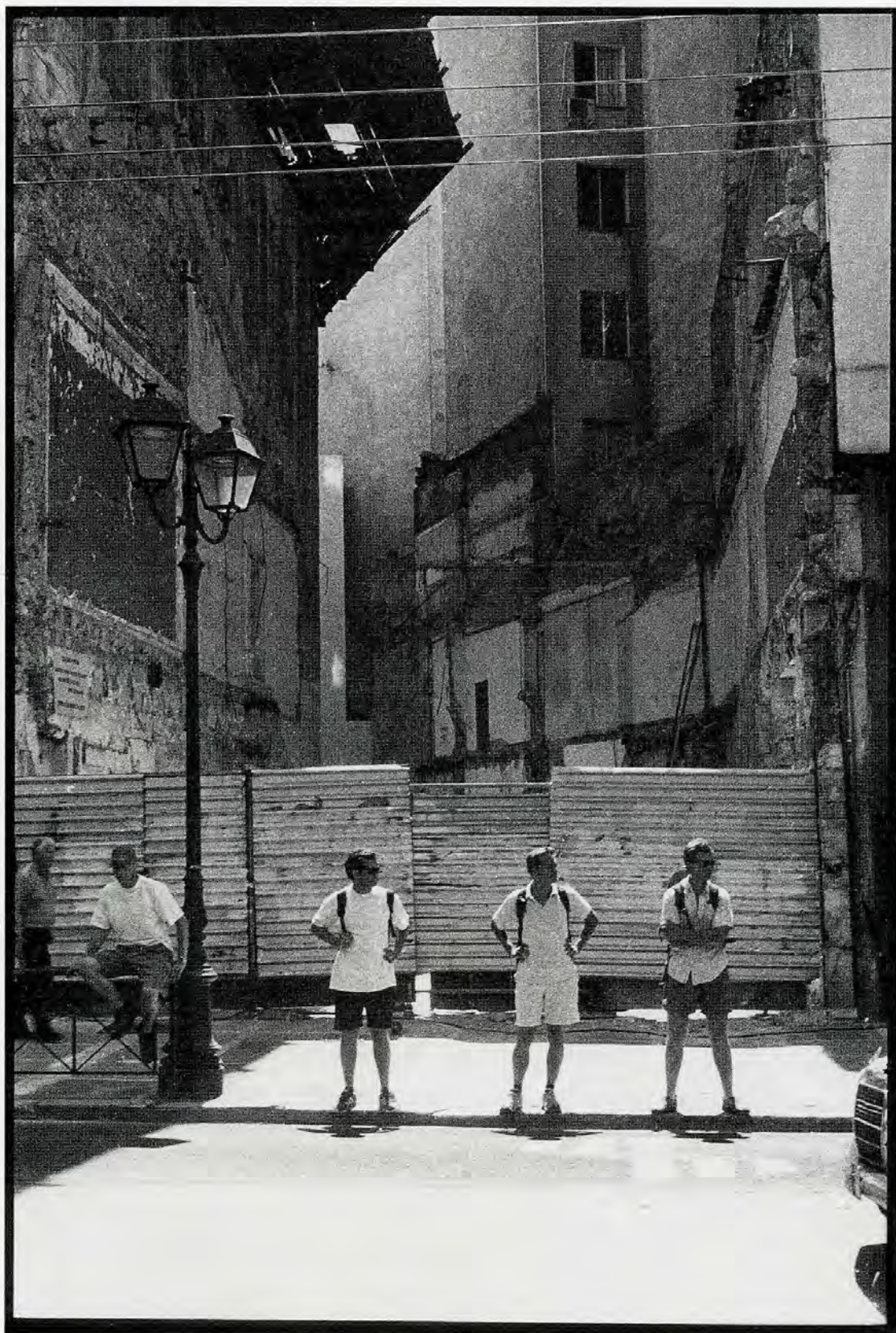
Exarchia - a center inside the center. This peculiarity of Athens, a surprise to urban planners since they could recognize that all five formal functions that take place in a city (residence - work - education - recreation - transportation) are realized in a very small segment of it. Here, there are no kilometers that need to be written off by residents in order to realize their earthly destination nor a functional division that determines the identity of a place. Could this be annoying? (...) 'Exarchia' have been downgraded because they are multidimensional. If this was a case of environmental degradation, then other more central areas of

άκτιστο περιβάλλον. Από τη συμπεριφορά των αποκλεισμένων ατόμων από την εξουσία που νομεί αυτήν την πόλη. Γιατί όταν ένας χώρος γίνεται το θέατρο του αποκλεισμού, ο χώρος αυτός είναι επικίνδυνος, «νοσεί», έχει δηλ. υποβαθμιστεί και ο πολεοδομικός σχεδιασμός τόσο ουδέτερος και τεχνικός θα αποκαταστήσει την ισορροπία των πραγμάτων. Κάτι ανάλογο έγινε με την χωροθέτηση των Α.Ε.Ι. του Ζωγράφου και στην Καισαριανή. Φυσικά και τότε το πρόβλημα ήταν η αναβάθμιση της λειτουργίας τους, όχι βέβαια το αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα. Καταφθάνει λοιπόν ο πεζόδρομος, άδολος πρωταγωνιστής που θα σώσει την περιοχή από τα δεινά της. (...) Όπως έχει συμβεί στην Πλάκα. Ένας απέραντος πεζόδρομος όπου ο χώρος ανάμεσα στα σπίτια είναι κάτι μεταξύ πεζοδρομίου και πλατείας. Απάλειψε όλα τα σημεία που η πόλη αναγνωρίζει τον εαυτό της. Γυάλισε τόσο καλά που αφαίρεσε την ιστορία. Έχει μείνει στα χέρια των λίγων κατοίκων και αυτών που εργάζονται στα μαγαζιά, αλλά πάνω απ' όλα στους επισκέπτες της Αθήνας. Παράδεισος γι' αυτούς όταν την ίδια στιγμή βρίσκουν φαγητό, αρχαία και σουβενίρ, κάτι σαν Ντίσνεϋλαντ που προσφέρεται αναπαλαιωμένο ό,τι παλιό υπάρχει στην Αθήνα. (...) Στο κέντρο, της Αθήνας που έρχεται, η αρχιτεκτονική και ο σχεδιασμός του χώρου θάναι έννοιες που θα σηματοδοτούν την πολυτέλεια. Θα είμαστε όλοι εκεί, όσους τουλάχιστον για λόγους ζωής μας συμπεριλαμβάνει. Αλλά όταν, απορημένοι πια, θα κοιταζόμαστε στα πλακάκια των πεζοδρομίων ίσως τότε, να ενοχλούμαστε ακόμη και από τα βήματά μας, πάντα στα πλακάκια των πεζοδρόμων.

Ο Χριστόφορος Σακελλαρόπουλος (1957-2000) σπούδασε Αρχιτεκτονική στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και εκπόνησε την διδακτορική διατριβή του με θέμα: «Μοντέρνα Αρχιτεκτονική και πολιτική της αστικής ανοικοδόμησης, Αθήνα 1945-1960» στην Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. (1987-1993, εκδόθηκε από την Σχολή το 2003). Συνδυάζοντας δημιουργικά την ιταλική με την ελληνική κουλτούρα και εμπειρία στρατευμένος στις αρχές της αριστεράς και της αλληλεγγύης με σπάνια ενέργεια και μακριά από κάθε δογματισμό, αναπτύσσει σημαντική δραστηριότητα και λόγο για τα αρχιτεκτονικά και πολιτικά πράγματα στην Ελλάδα.

Athens, such as Psiri and Mataxourgeio, would have priority, not to mention Keratsini and Perama which are distant, out of sight districts. It is the social behavior that should be reformed in Exarchia and not the built or un-built environment - from the behavior of excluded individuals by the power that rules this city. Because when a place becomes the theater of exclusion, this place is dangerous, and «ill», that is it has been degraded, and urban planning, as neutral and technical, will reinstate the order of things. Here comes the pedestrian street. The ingenuous protagonist who saves the area from its sufferings. (...) The case is Plaka. A vast pedestrian network where the space in between is either sidewalk or plaza. Demolishing all the sites where the city recognizes its identity and glazing to the point that it eliminates its history. It has remained in the mercy of the few remaining residents and those working in retail stores, but mostly to the city's visitors. A tourist's paradise, when they simultaneously can find food, antiquities and souvenirs, something like Disneyland where anything old in the city is served renovated. (...) In the upcoming center of Athens, architecture and urban design will become symbols of luxury. We shall all be there, at least those of us who are included for our own reasons. But when, still wondering, and staring in the tiles of the sidewalks, we will perhaps at that point be annoyed even by our own steps, always on the tiles of the pedestrian street.

Christoforos Sakellariopoulos (1957-2000) studied Architecture at the Polytechnic School of Milano and completed his doctoral dissertation entitled: "Modern Architecture and the Politics of Urban Reconstruction of Athens, 1945-1960" at the School of Architecture, NTUA. (1987-1993, published by the School of Architecture, NTUA in 2003).

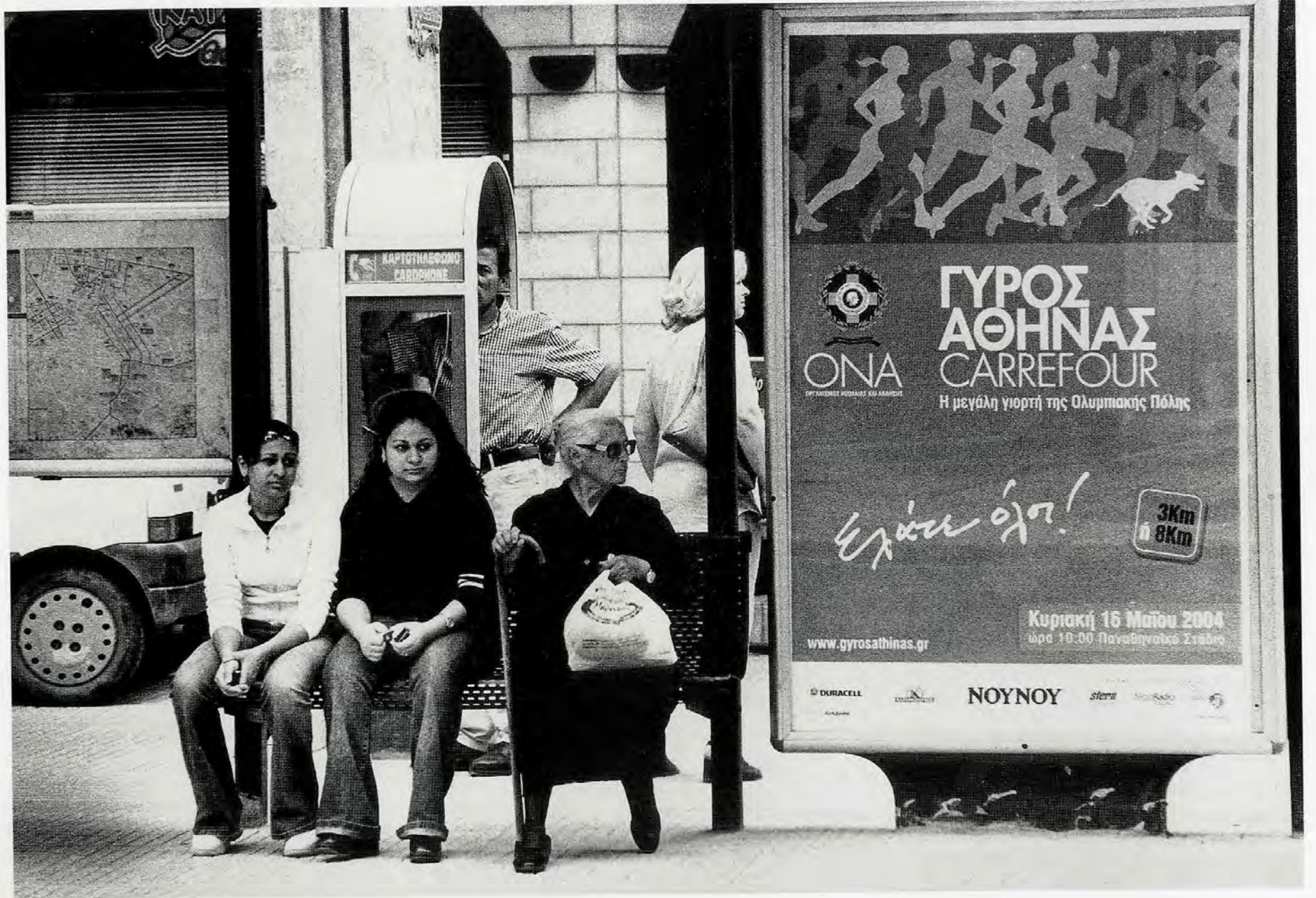

1

ΚΑΡΤΟΓΡΑΦΟΝ
CARPHONE

ΓΥΡΟΣ ΑΘΗΝΑΣ CARREFOUR

Η μεγάλη γιορτή της Ολυμπιακής Πόλης

Έγινε όλο!

Κυριακή 16 Μαΐου 2004
ώρα 10:00 Πανεθηναϊκό Στάδιο

www.gyrosathinas.gr

DURACELL NOYNOY sters

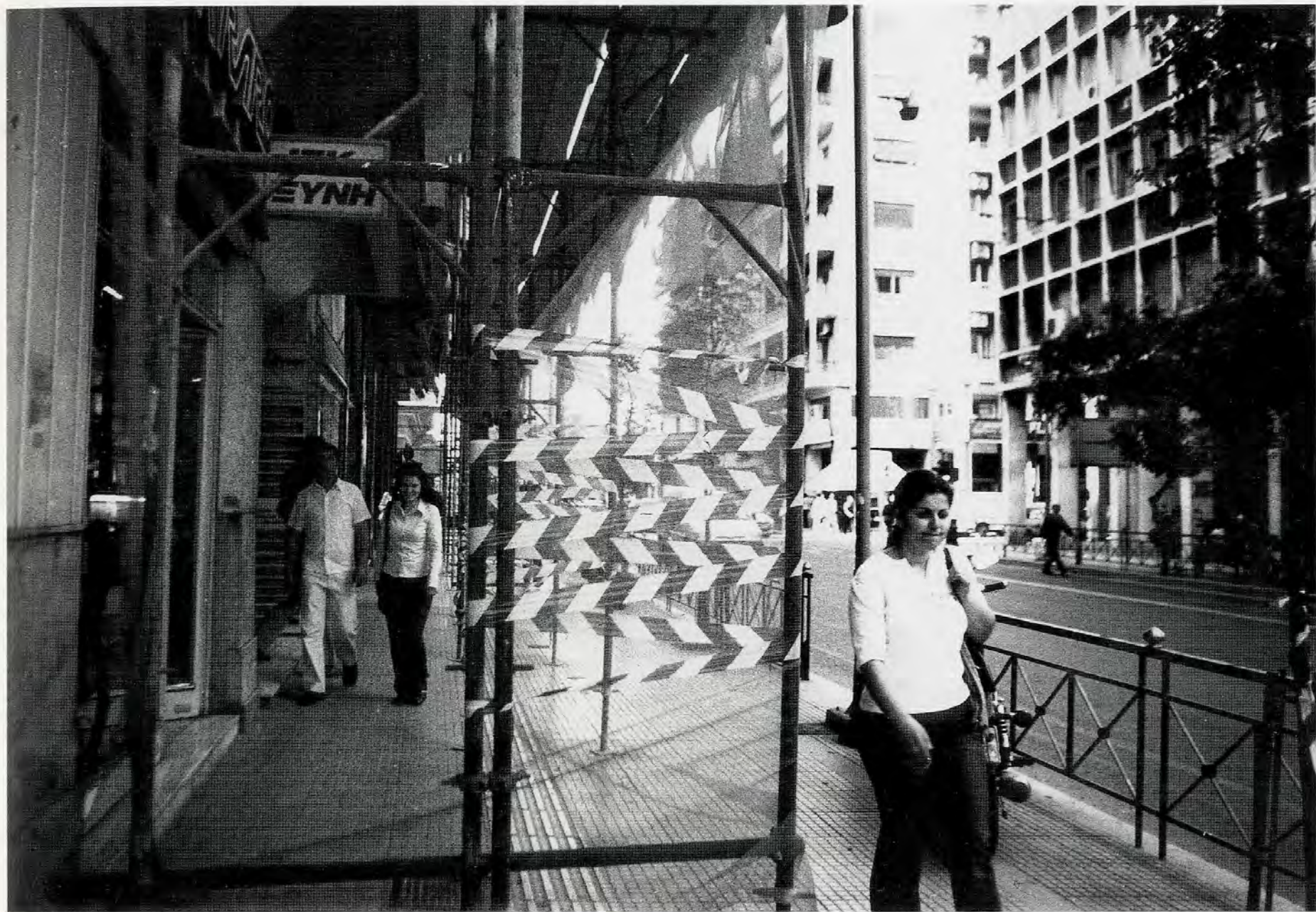

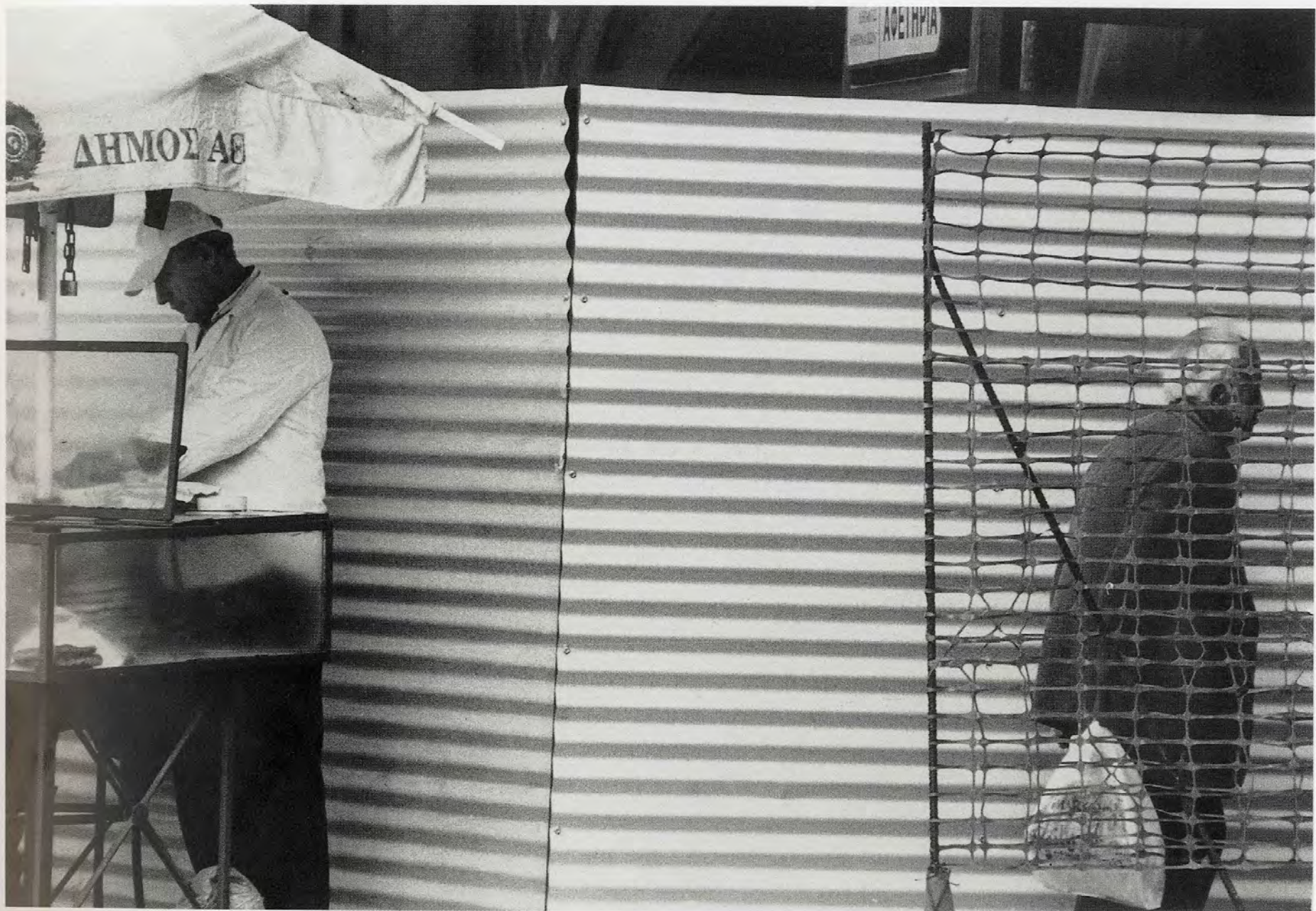

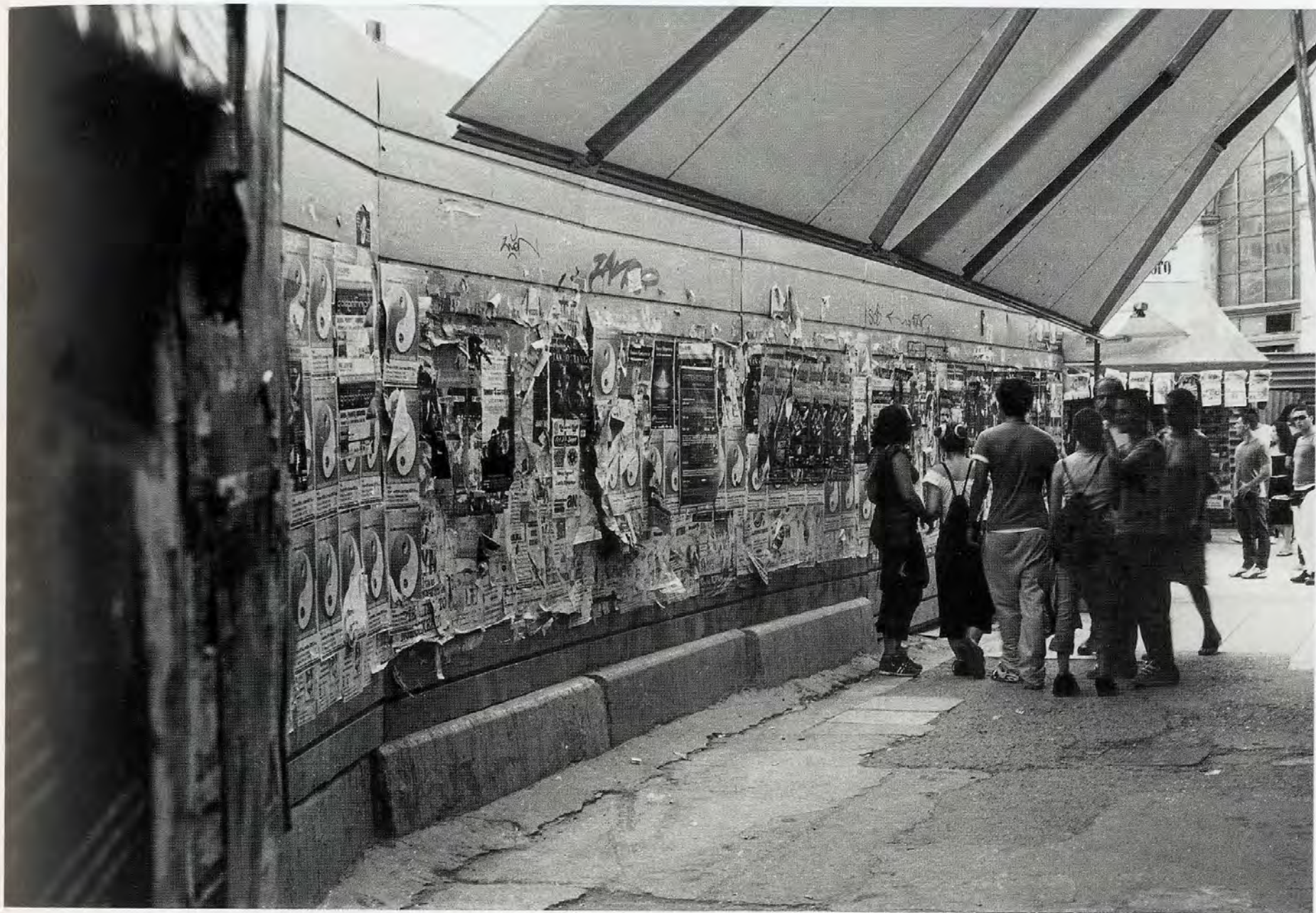

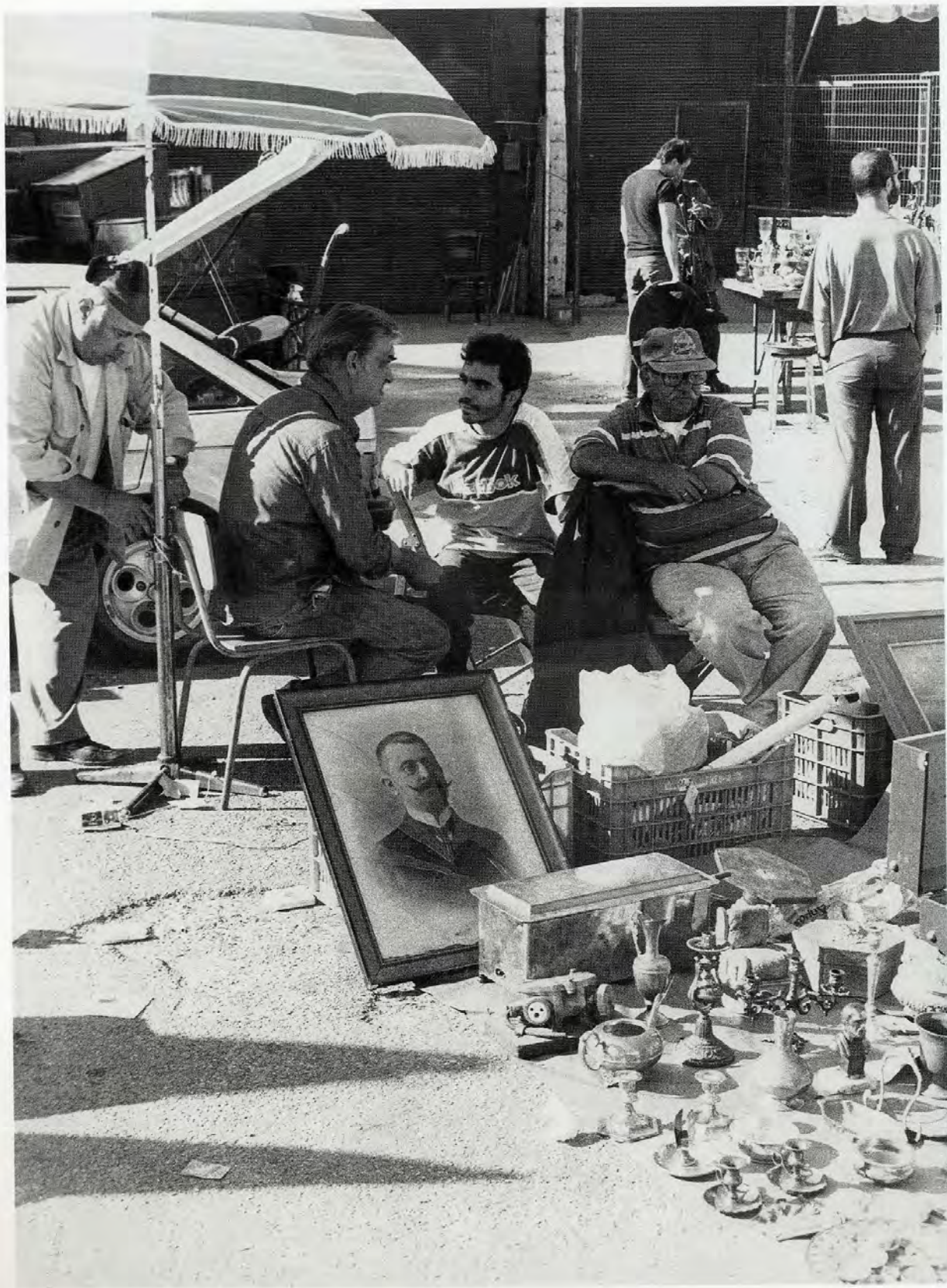

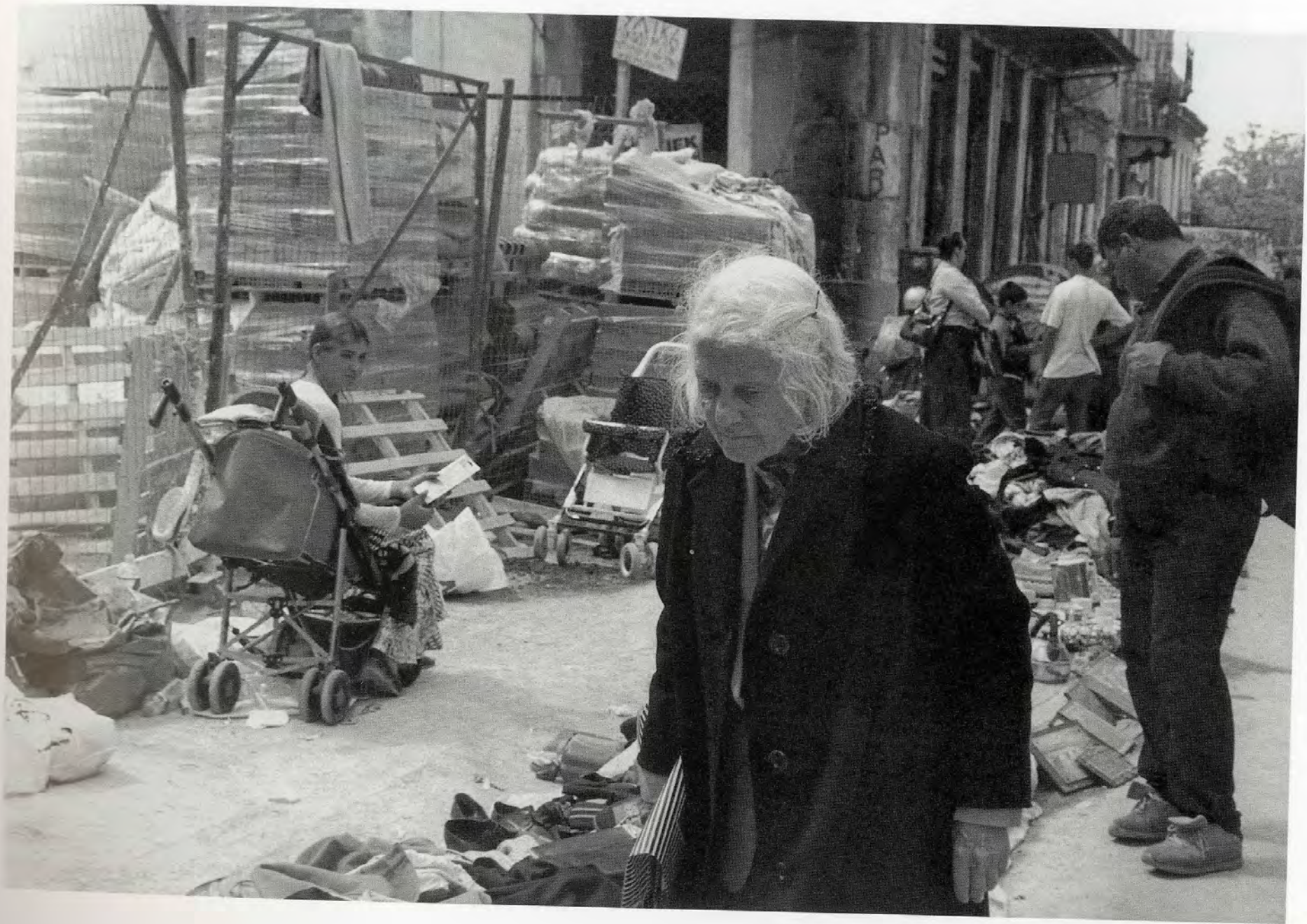

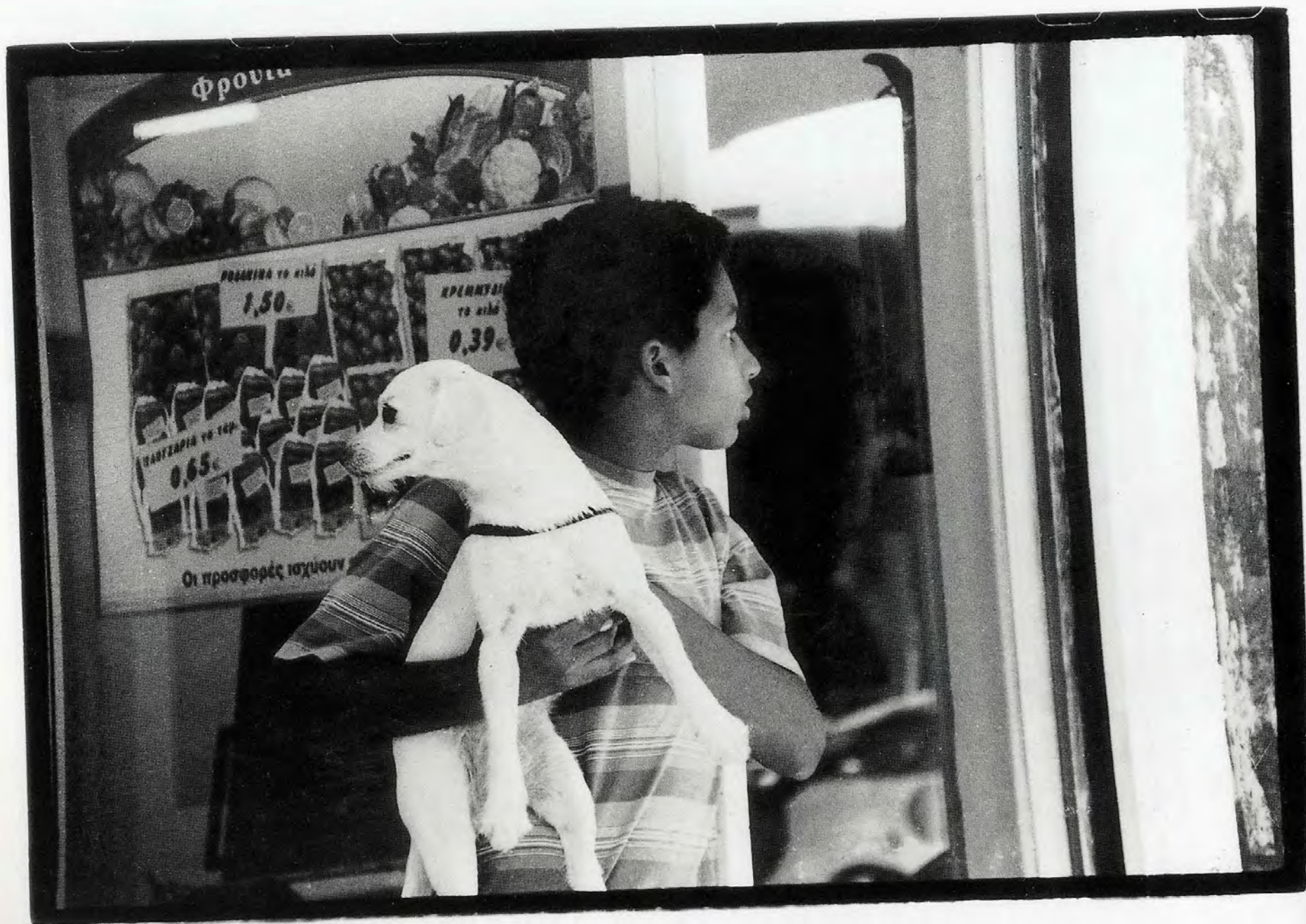

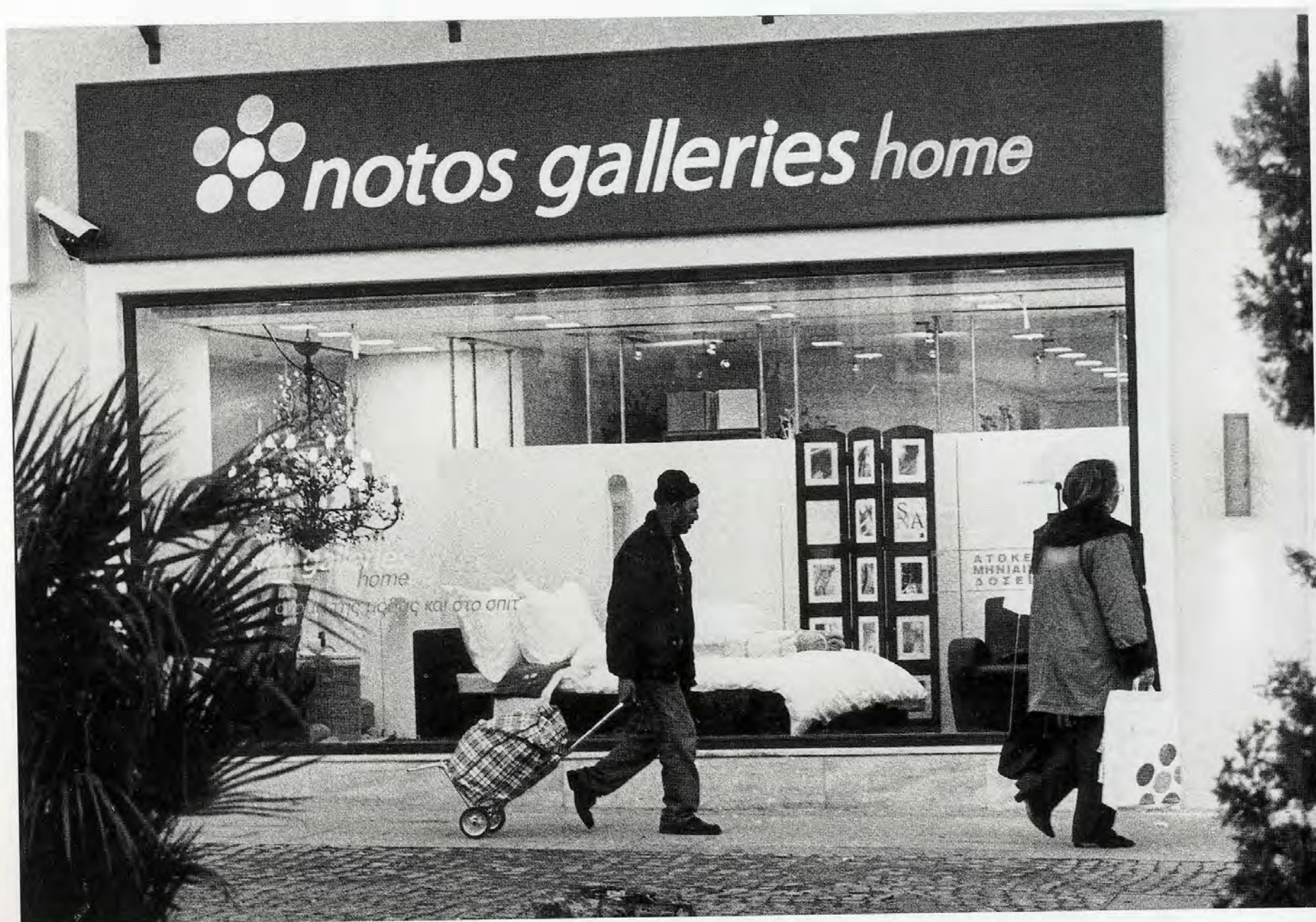

2

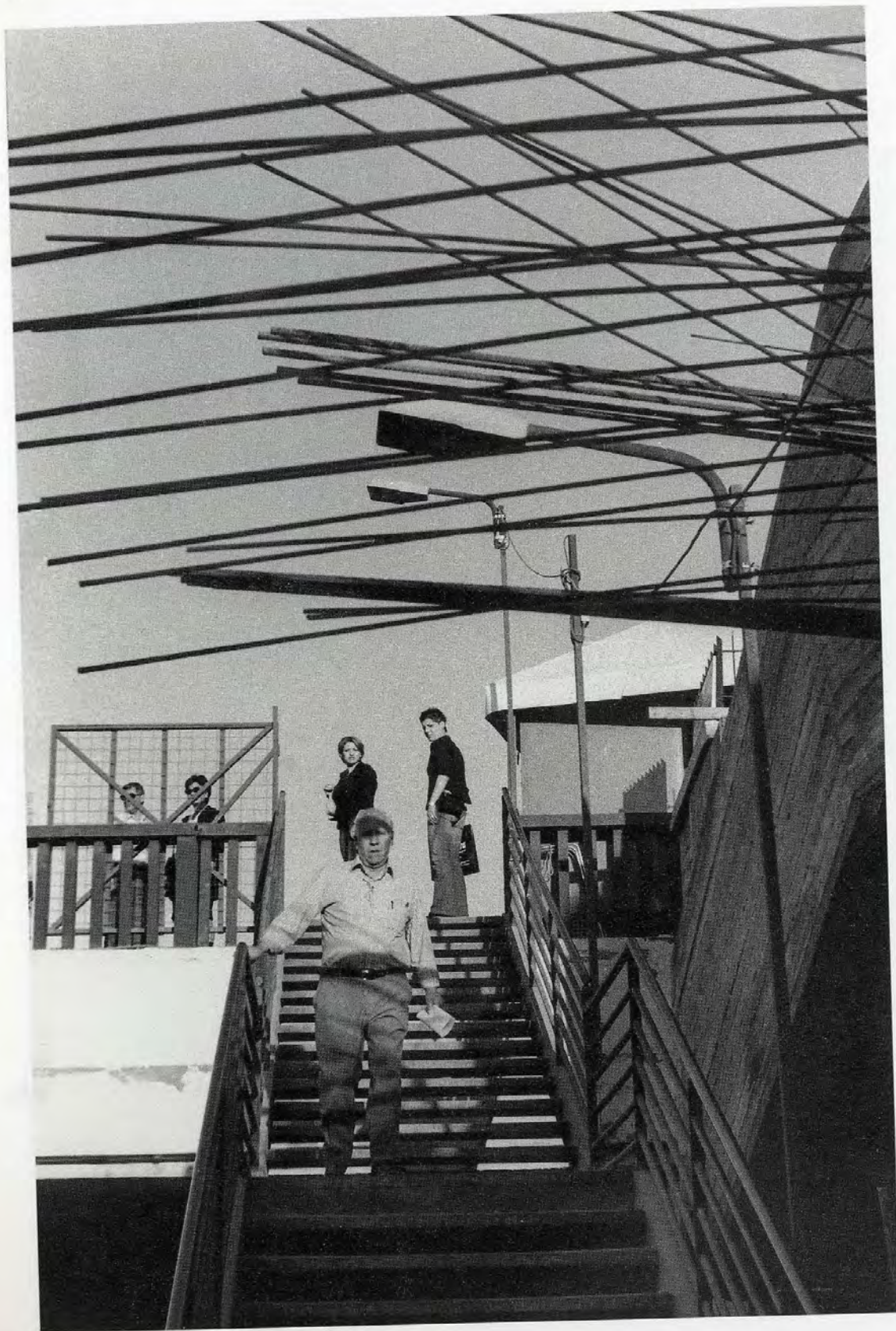

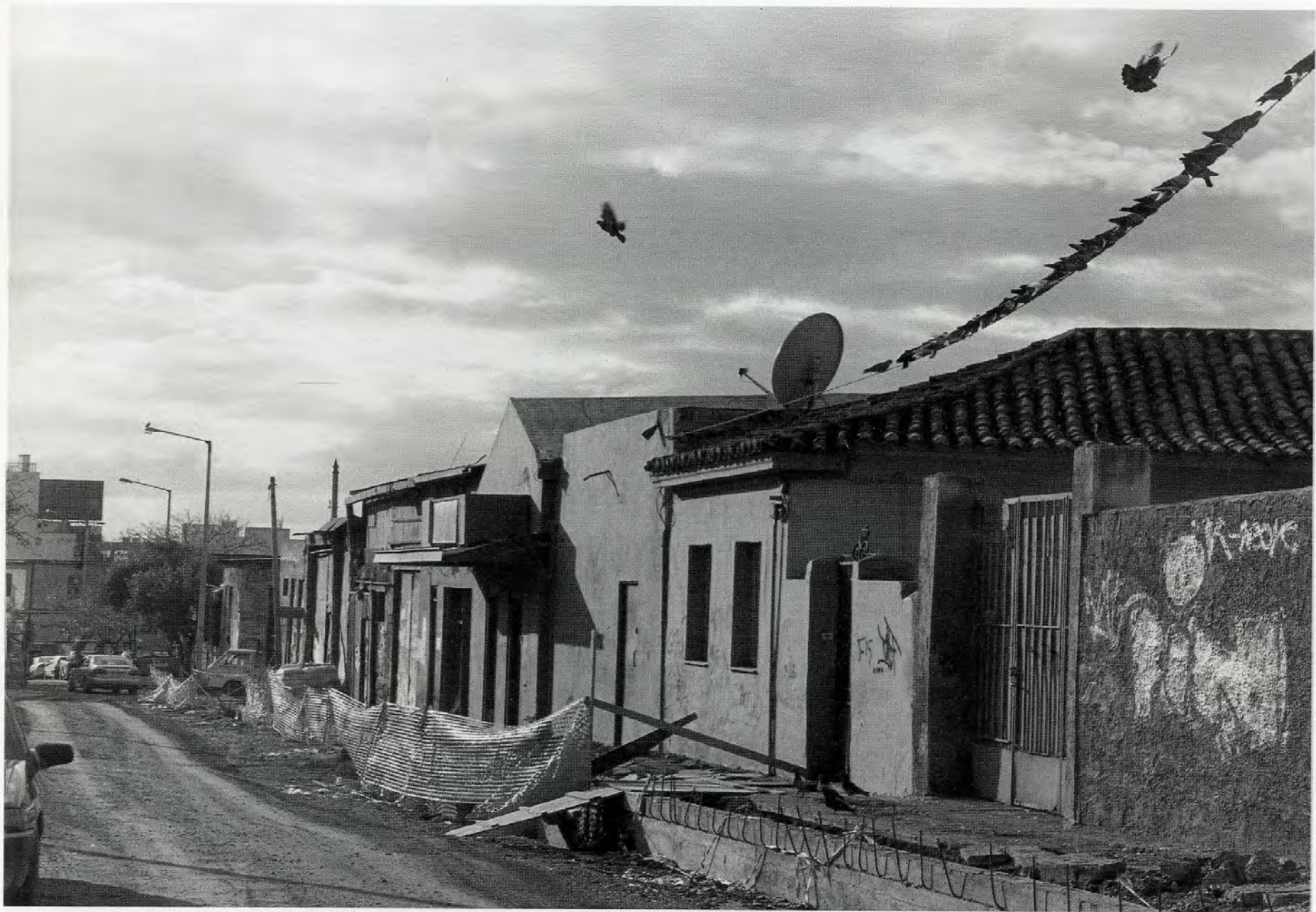

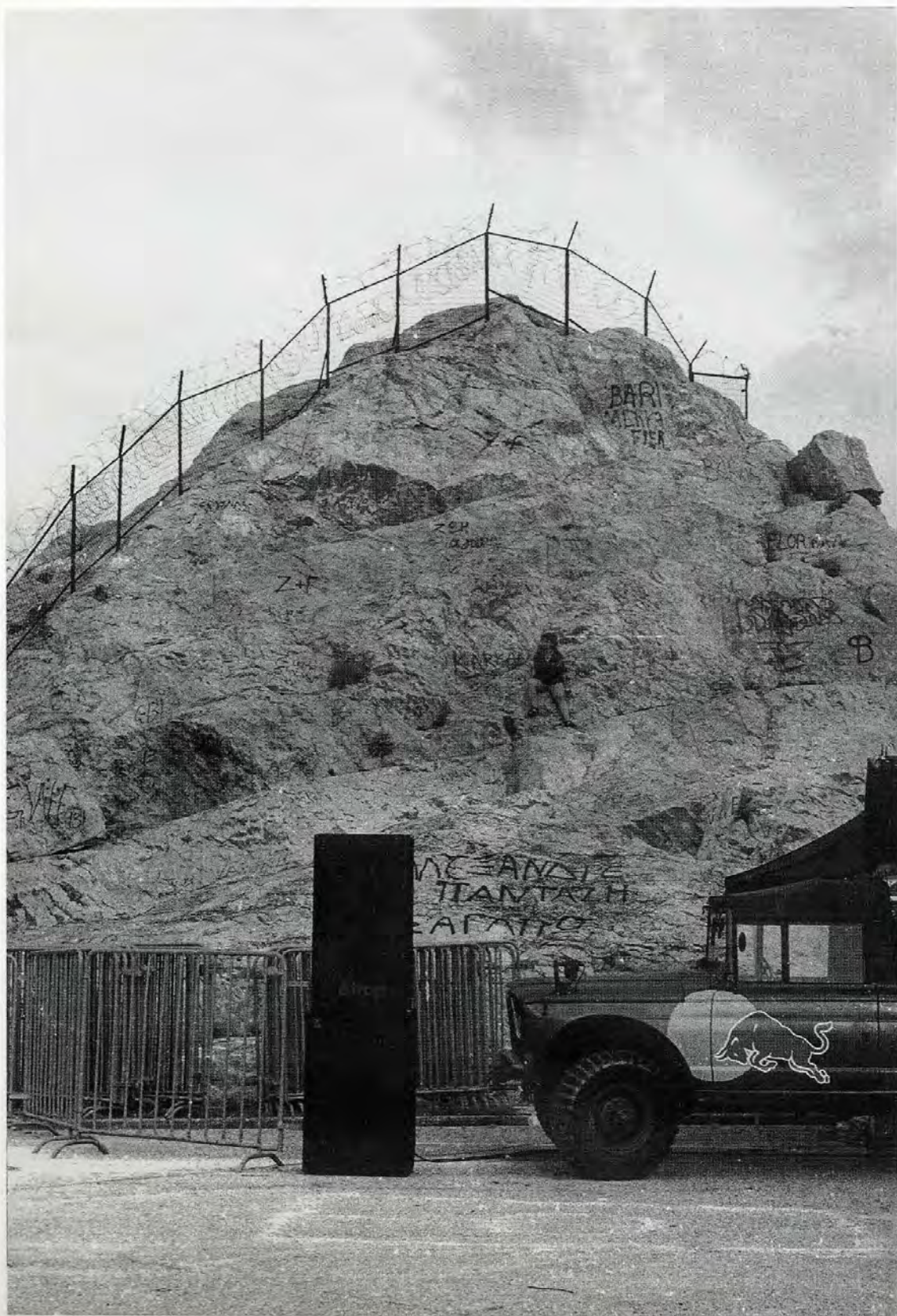

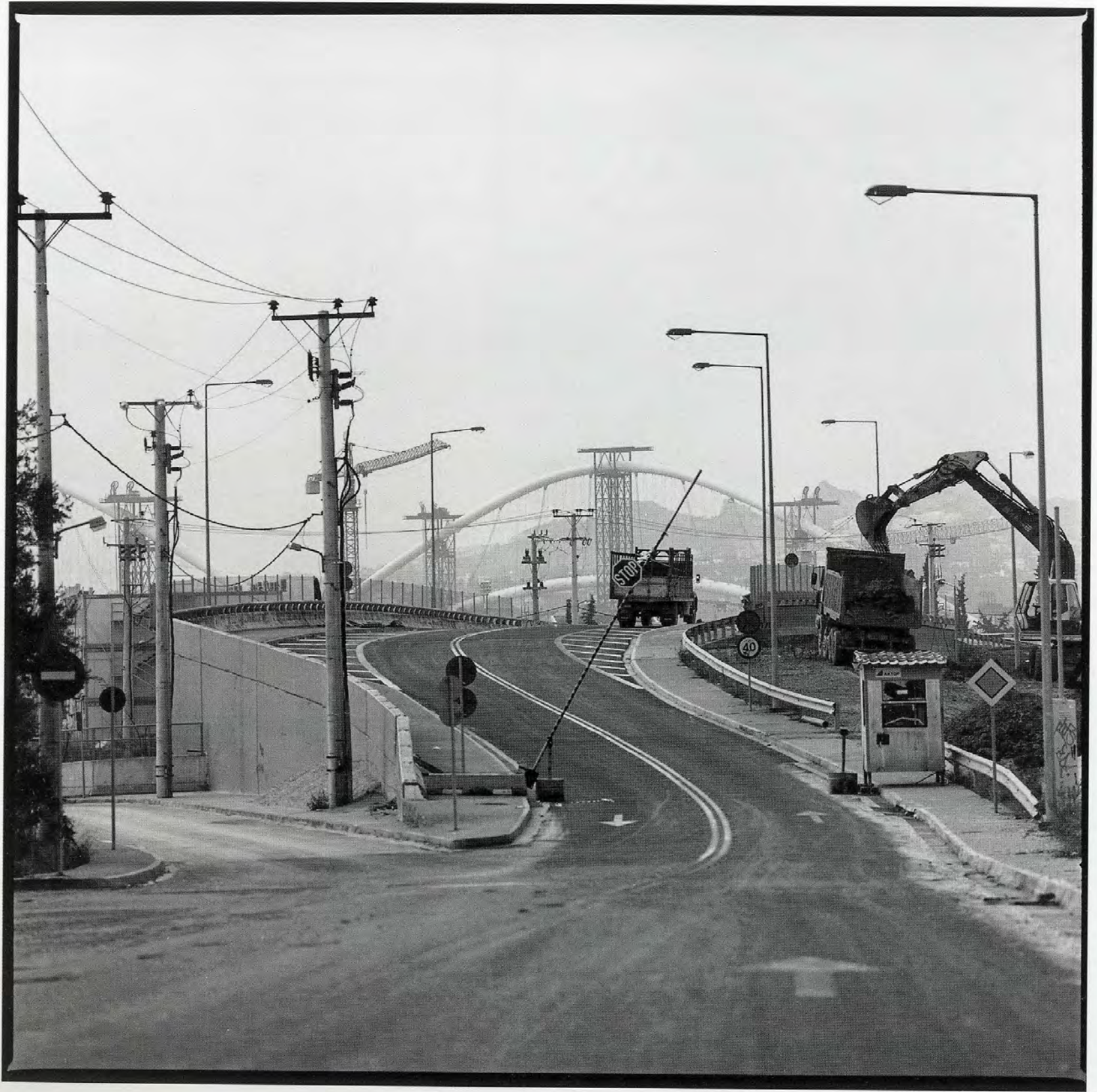

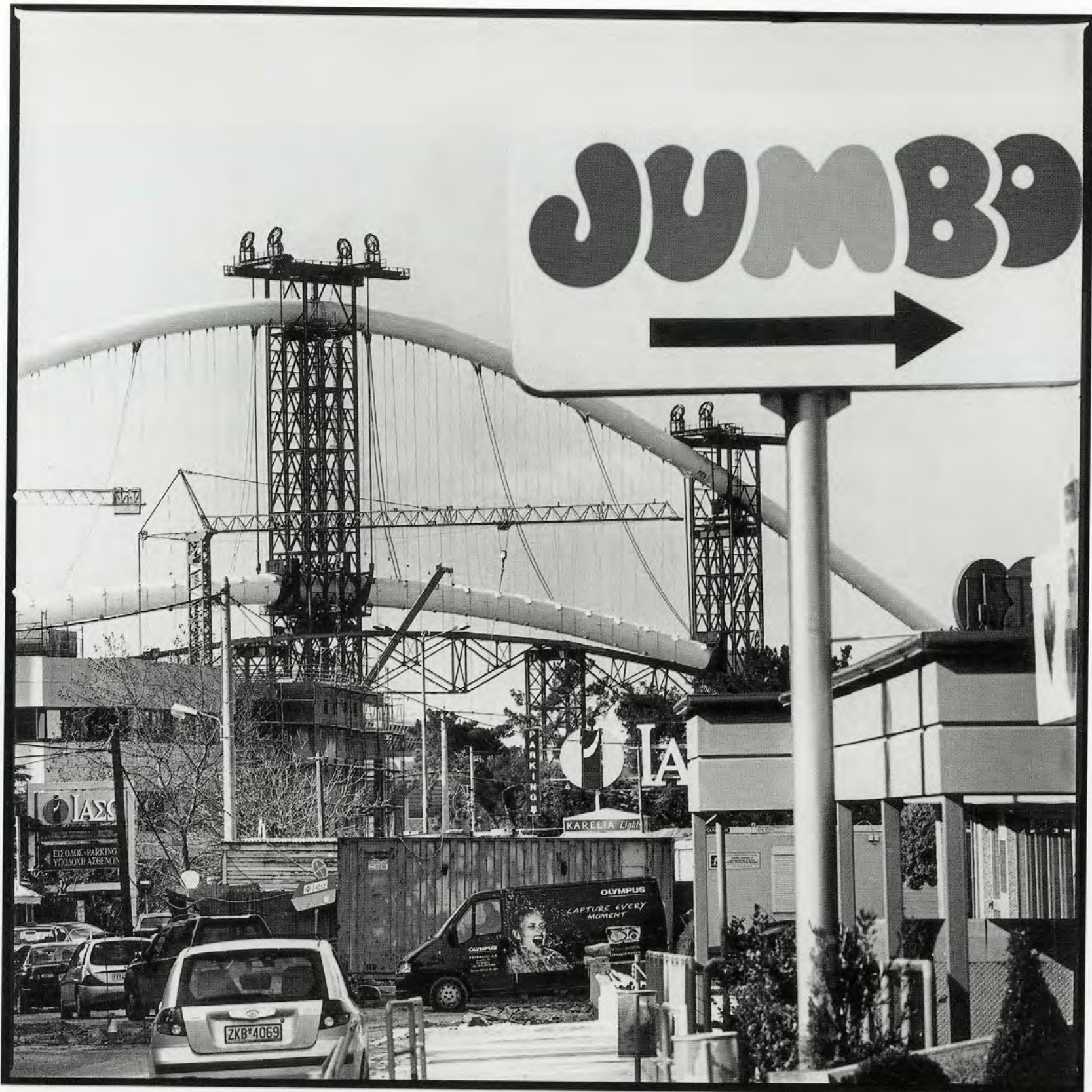

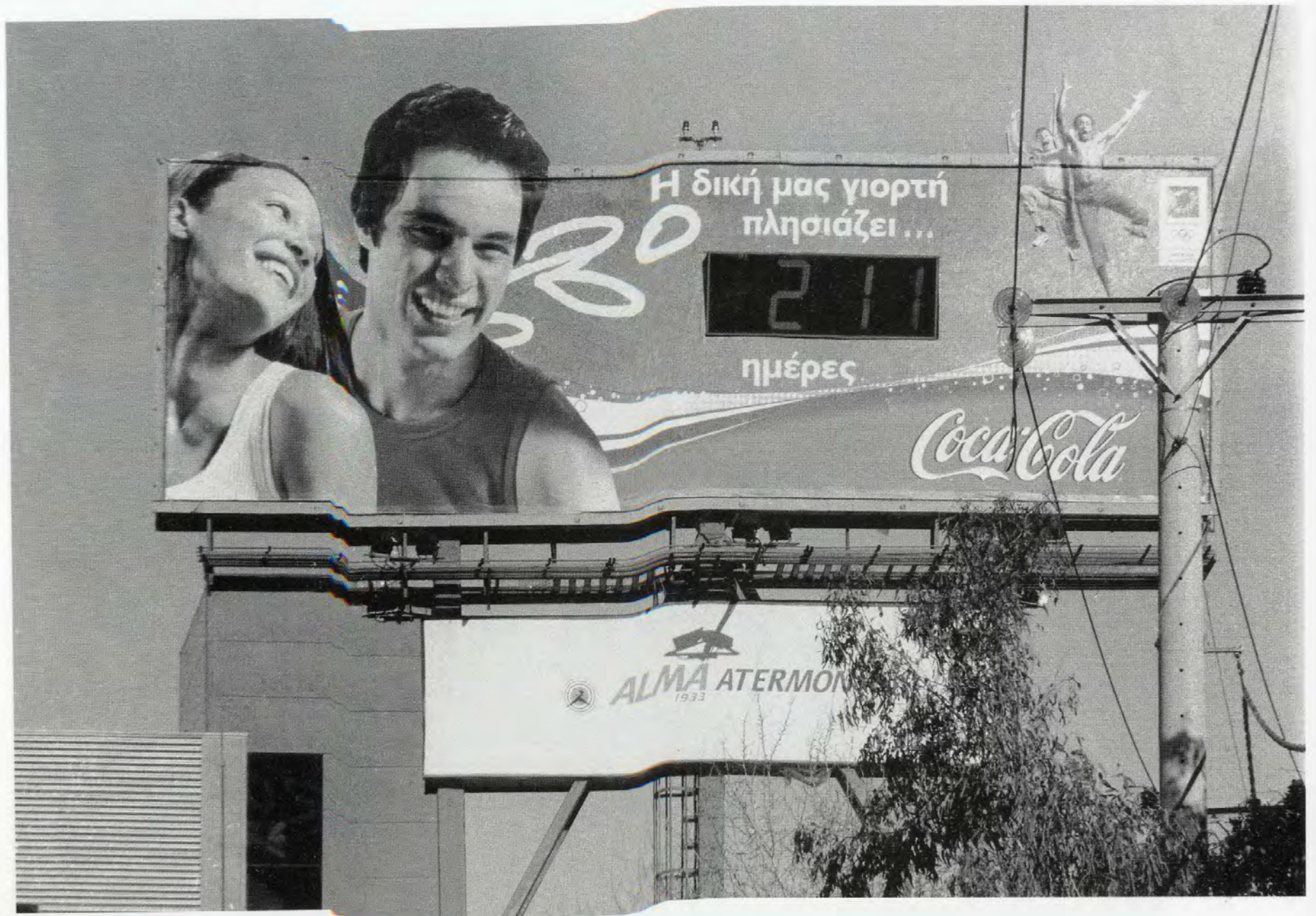
3

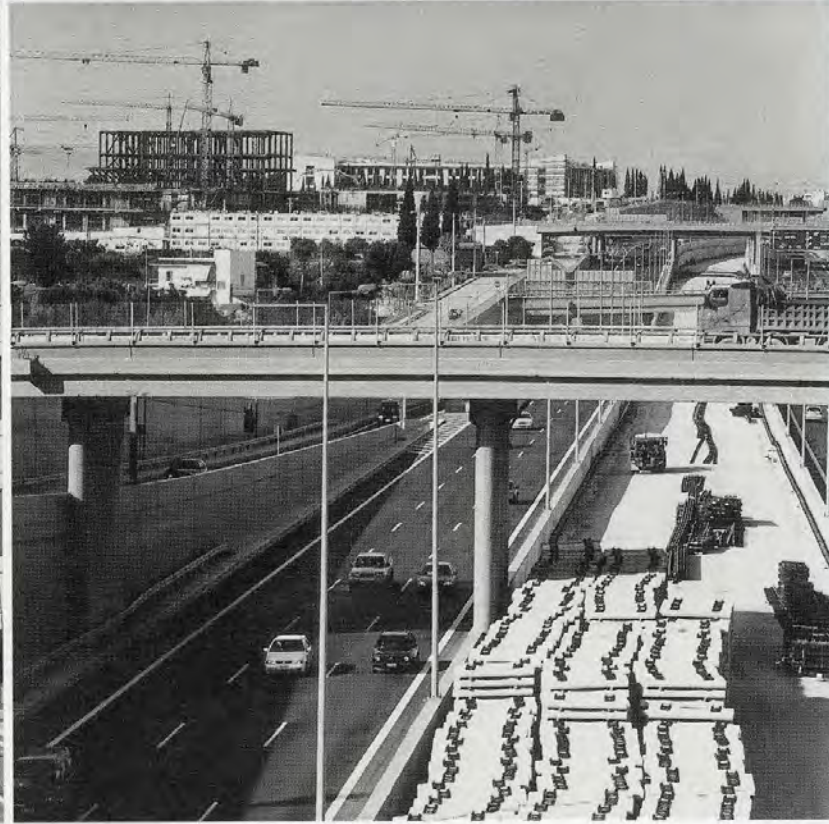

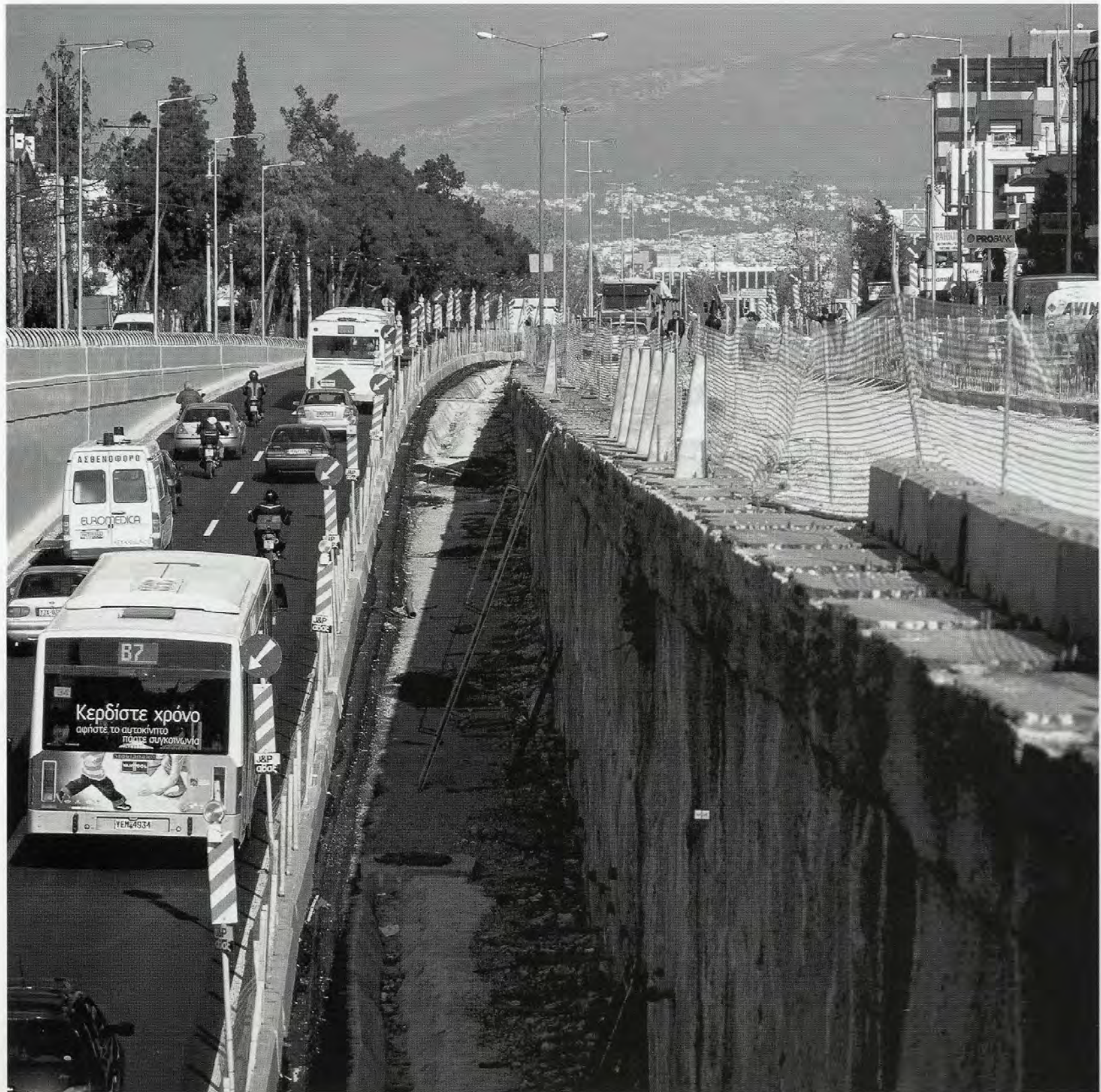

4

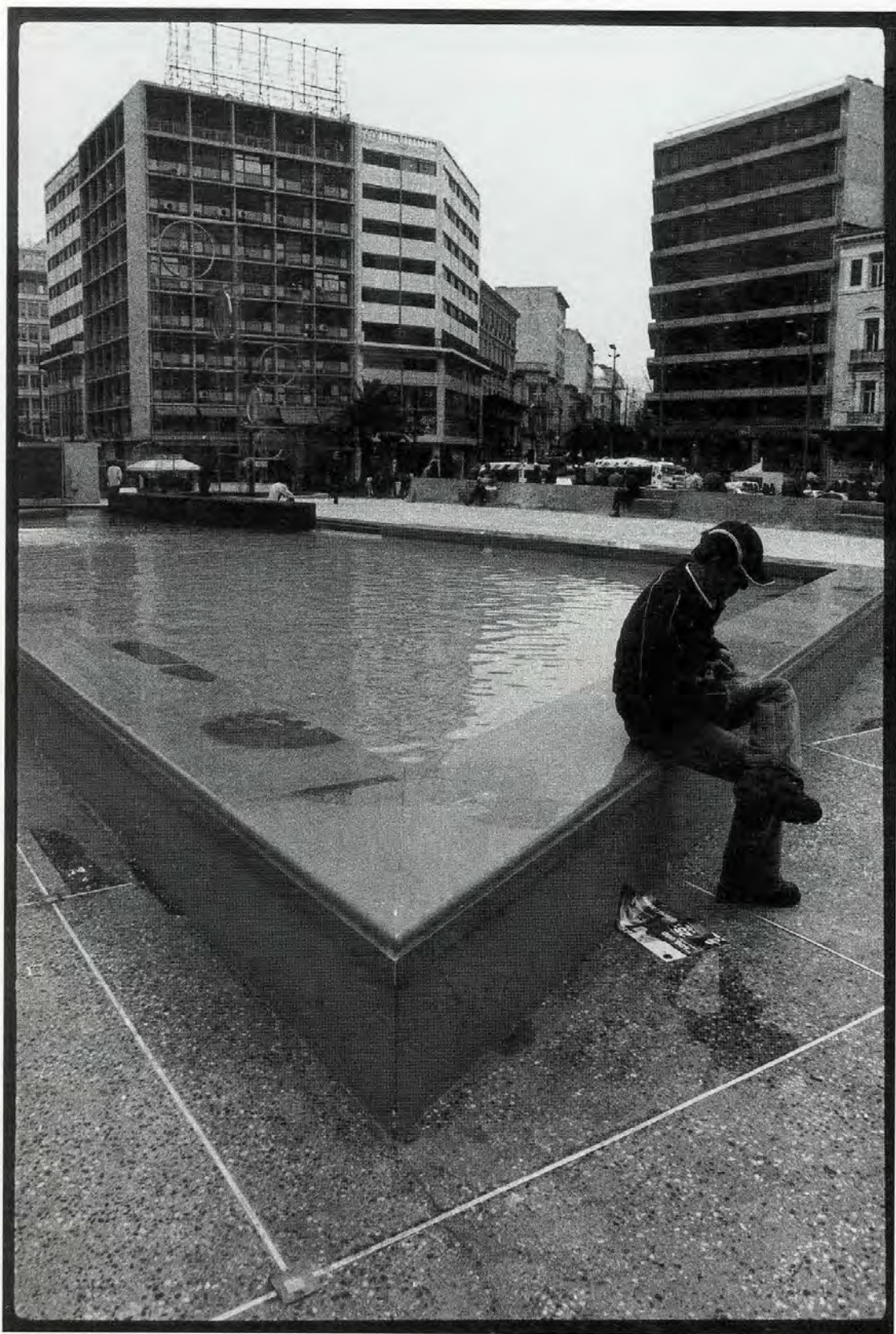

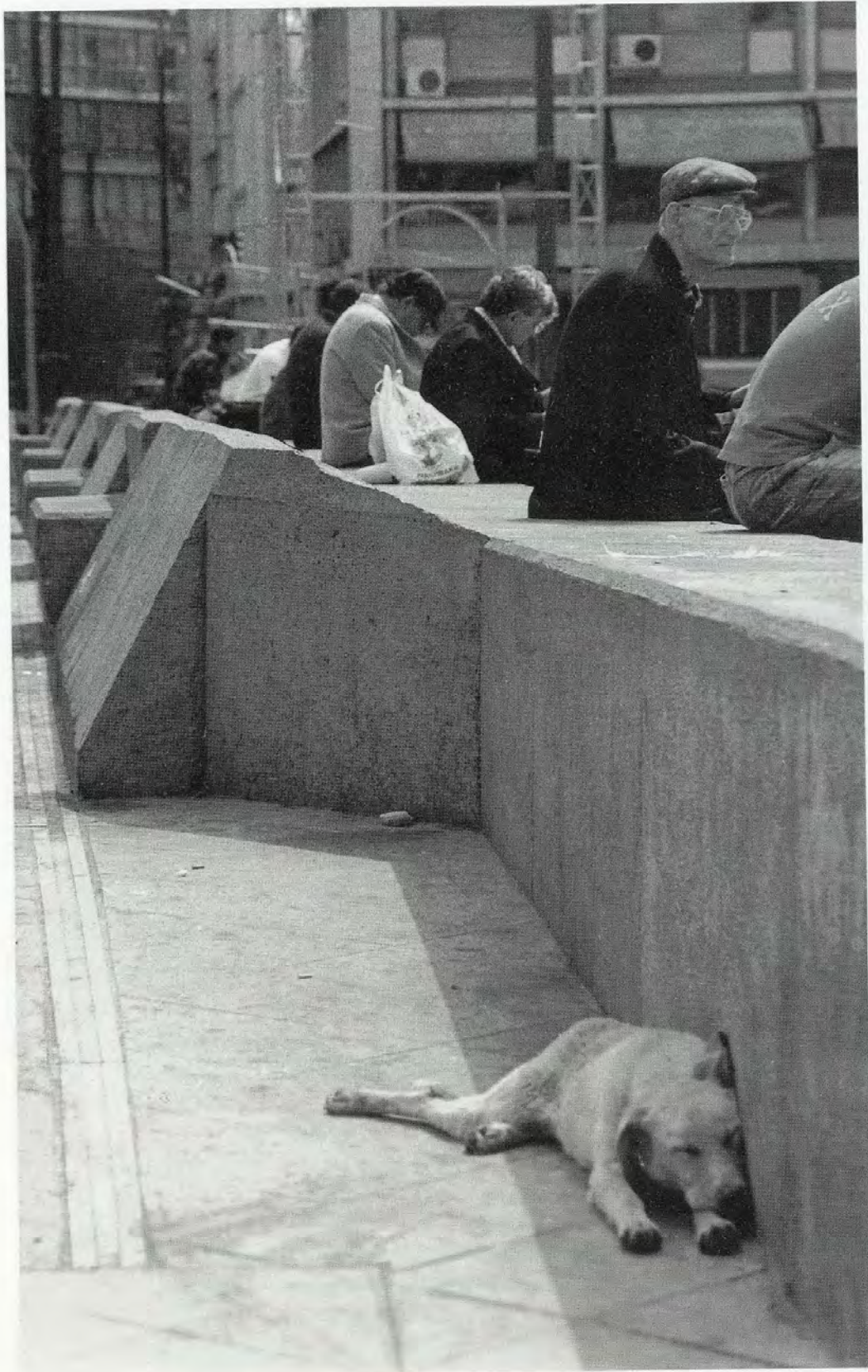

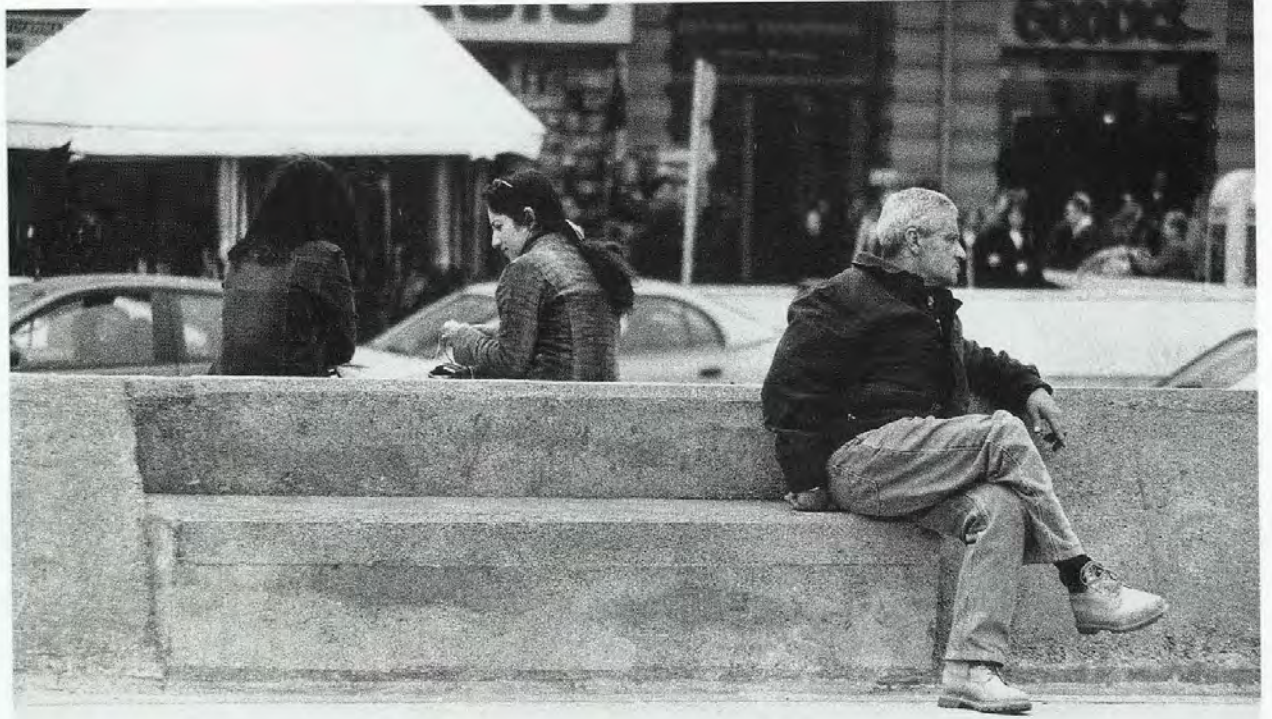

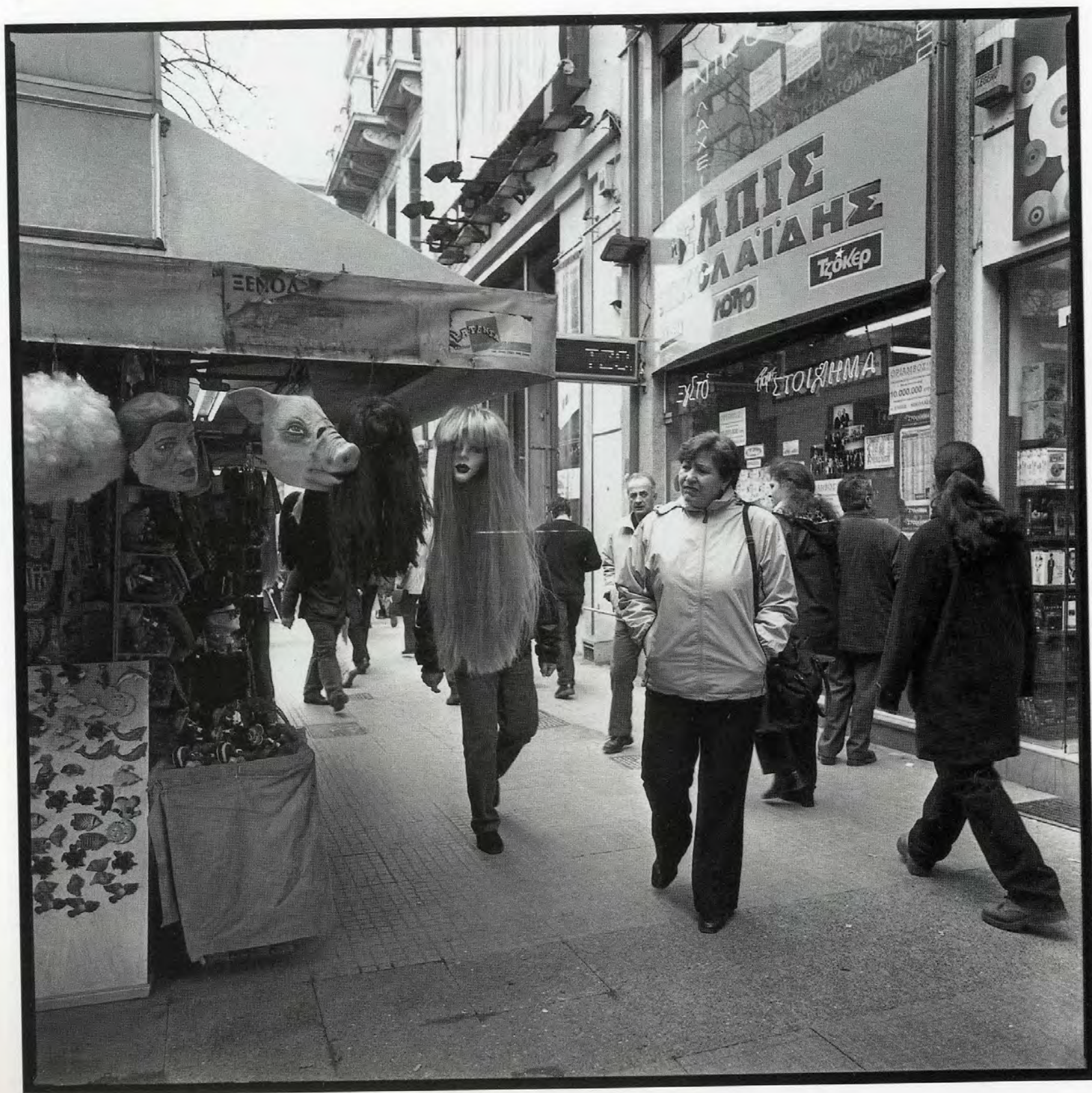

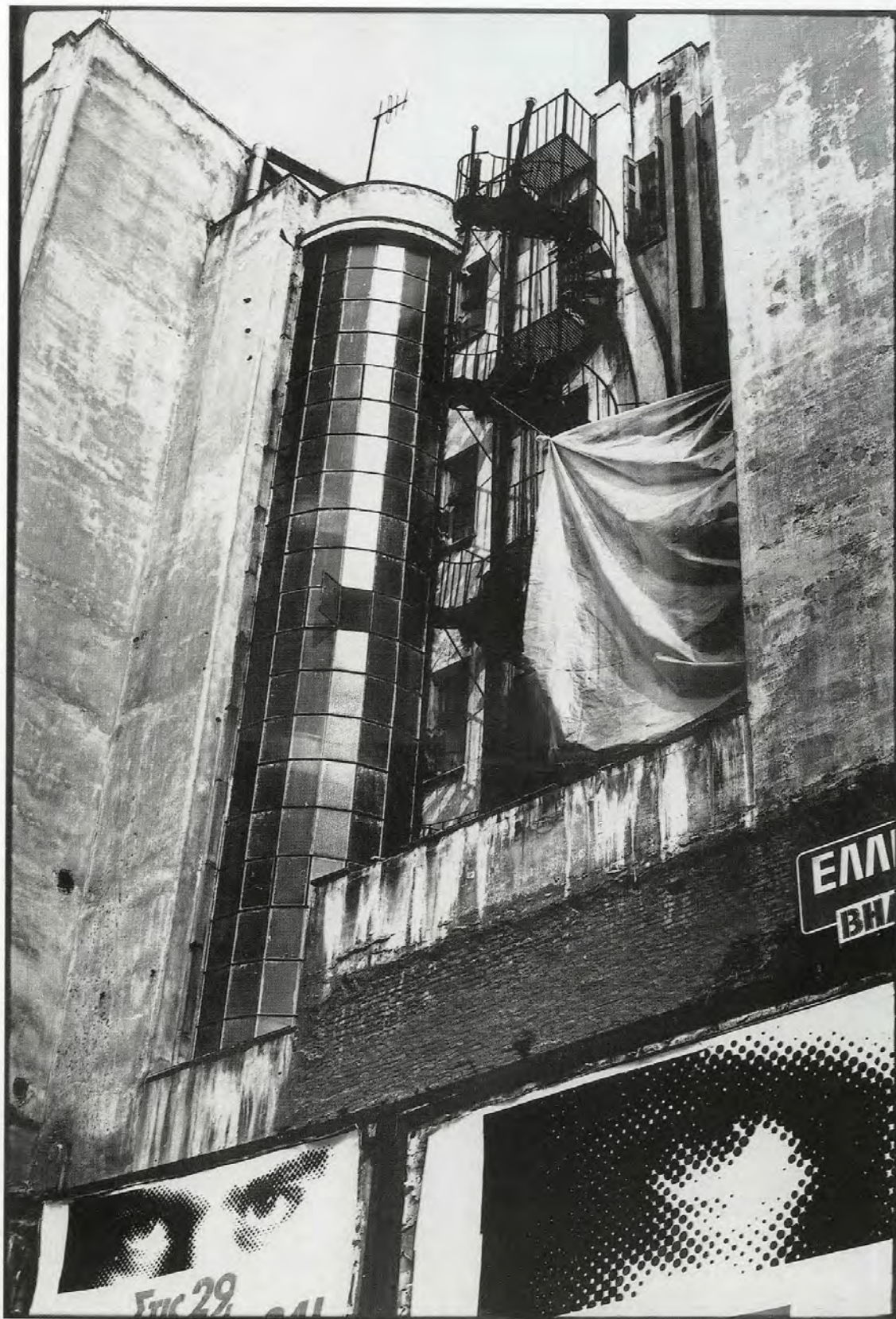

5

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ

L'ORÉAL
PARIS

1,9εκ.
σε 4 εβδομάδες
PERFECTSLIM

Α.Τ.€ 13,05*

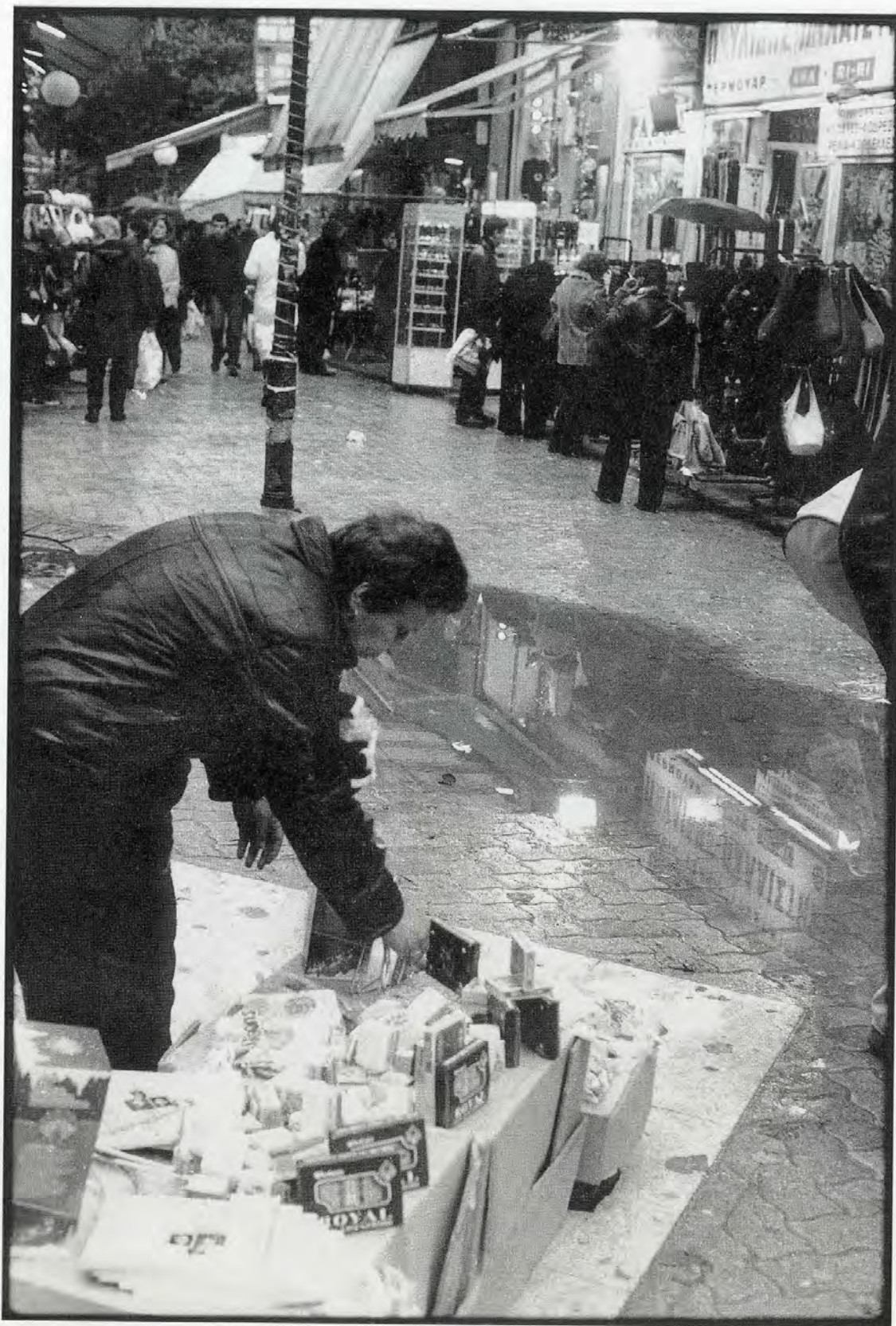
ΜΕ ΓΙΝΚΓΟ-ΚΑΦΕΪΝΗ
+
PAR-ELASTYL

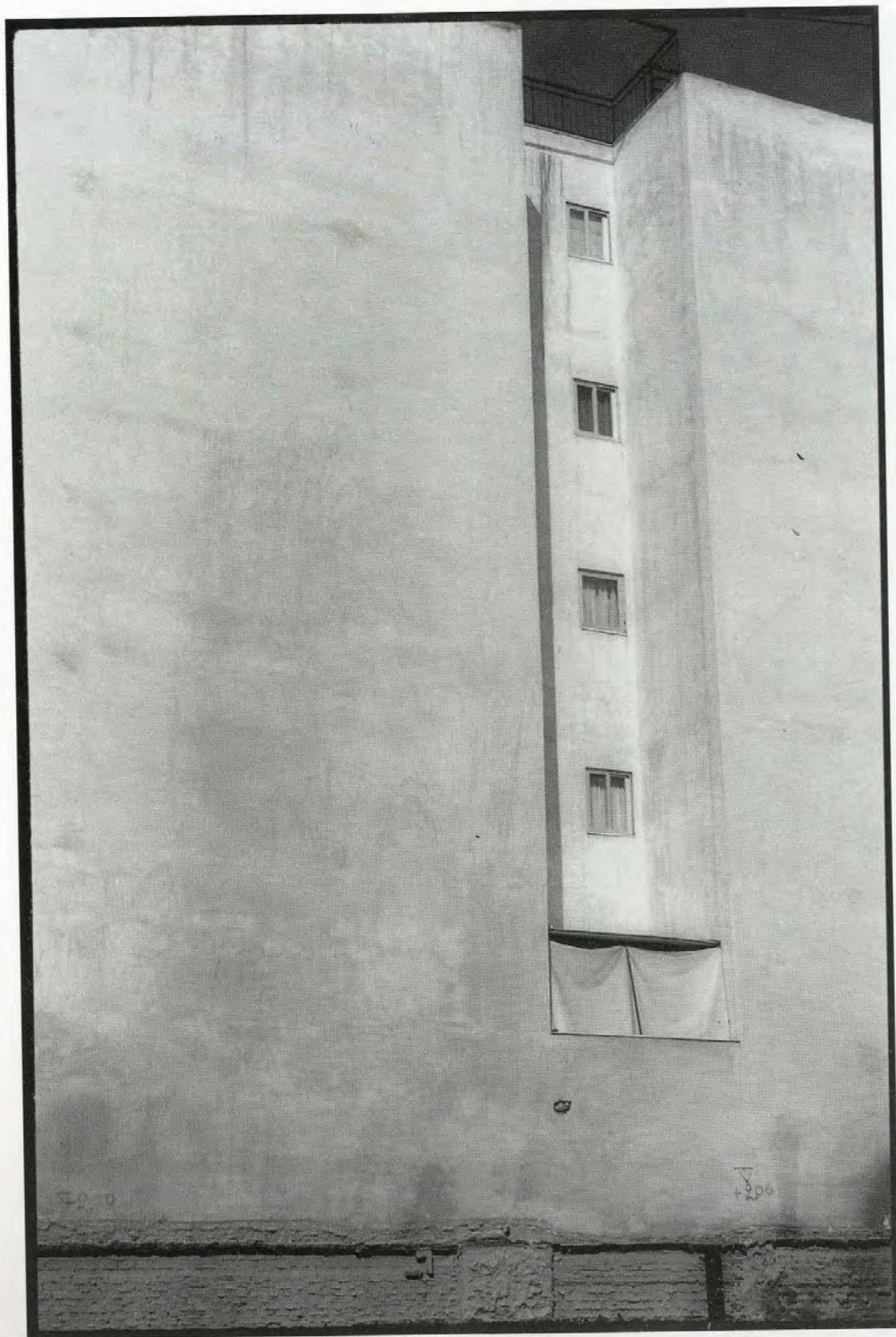
FERNANDA TAVARES

ΕΧΕΙ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΟΡΦΙΑΣ.

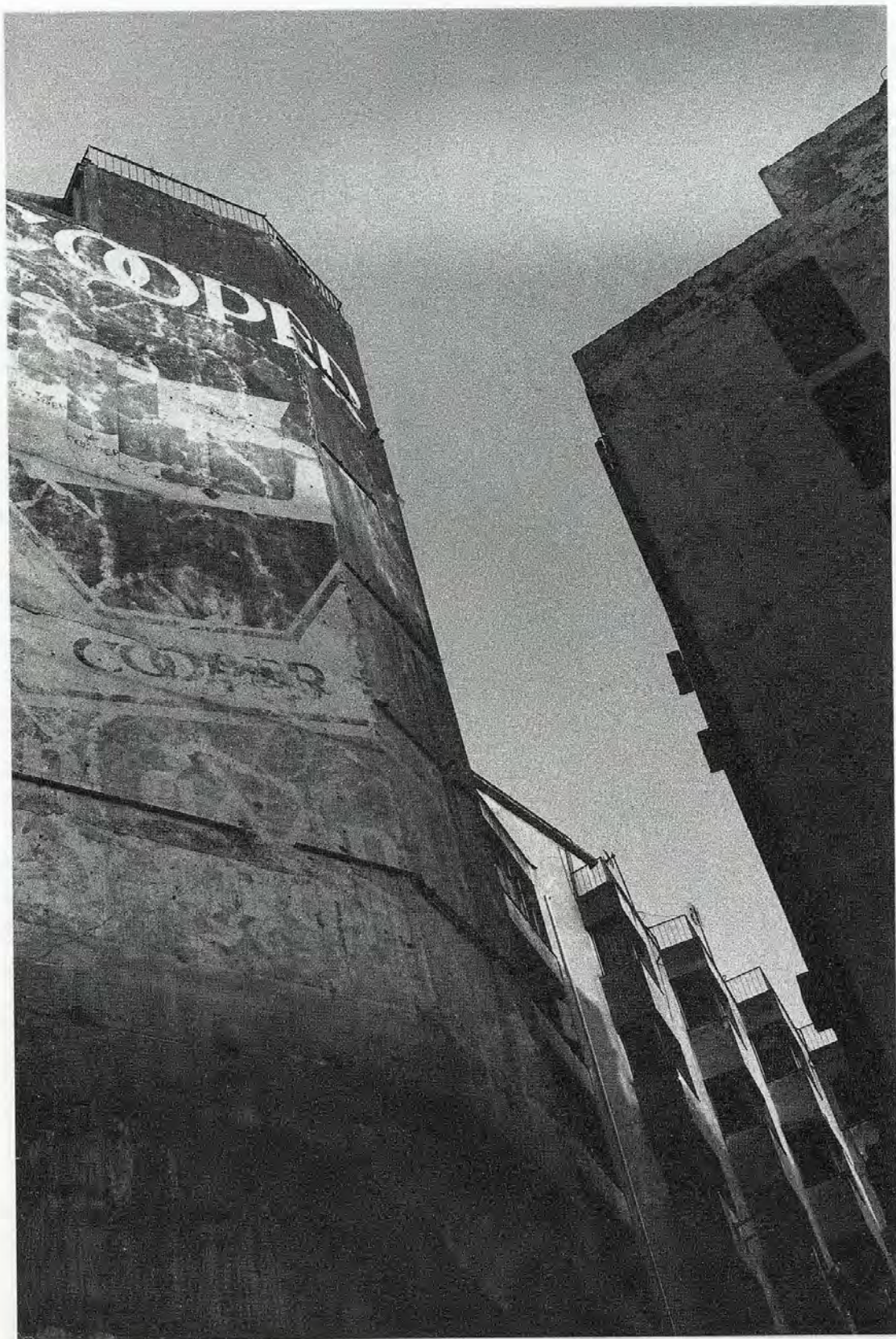
ΔΙΑΔΗΜΑ

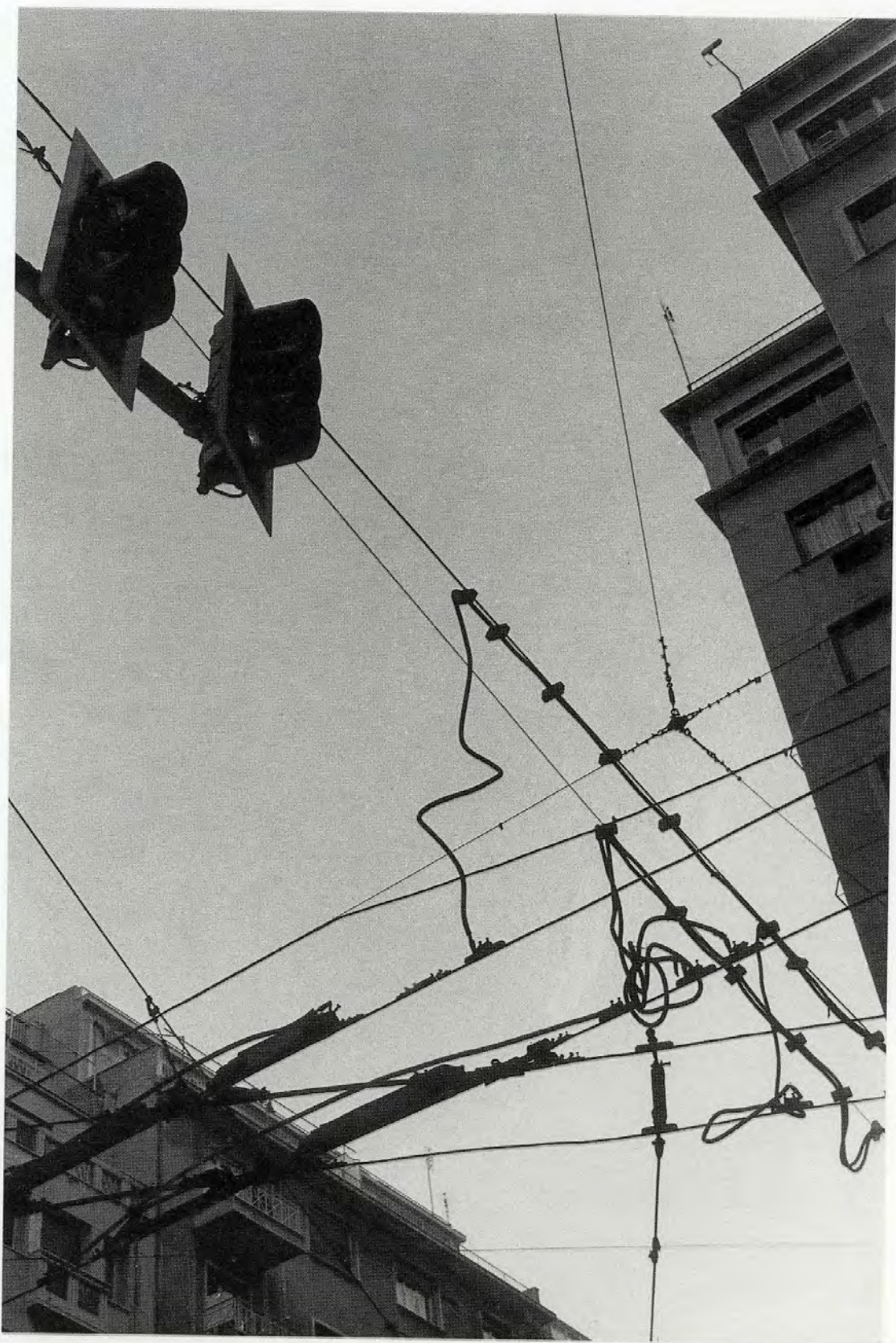

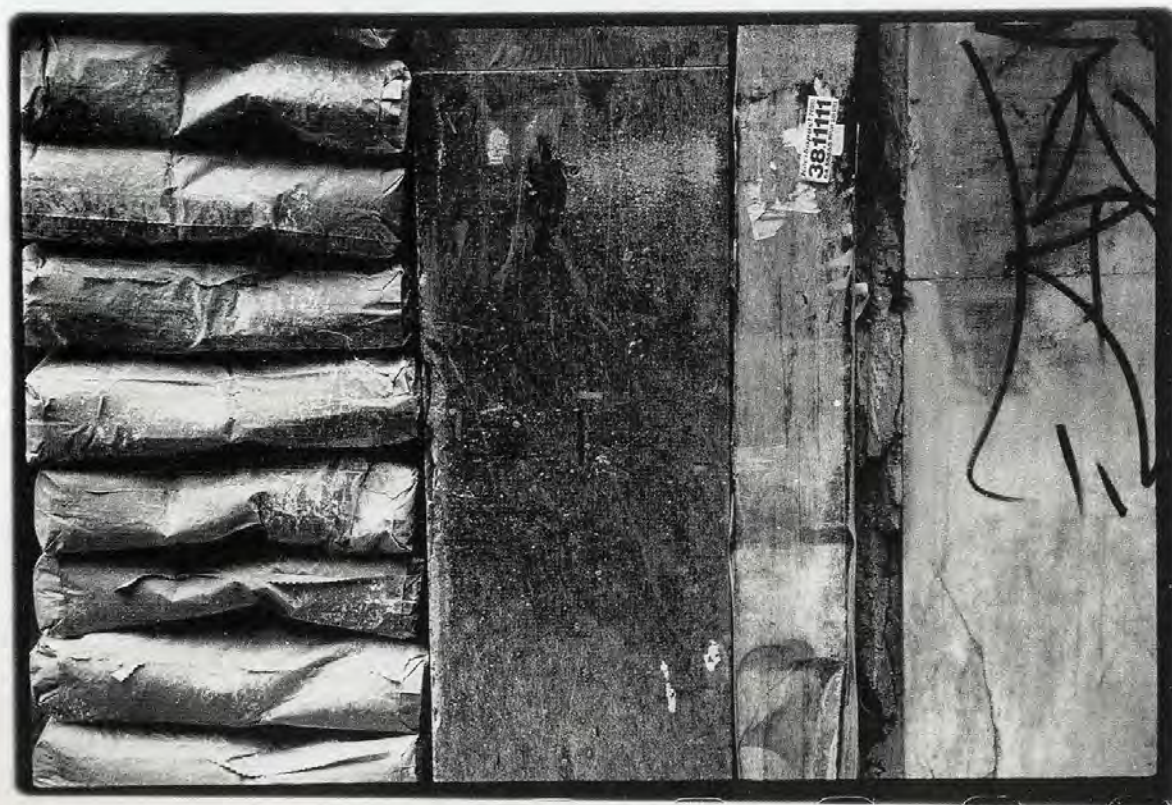

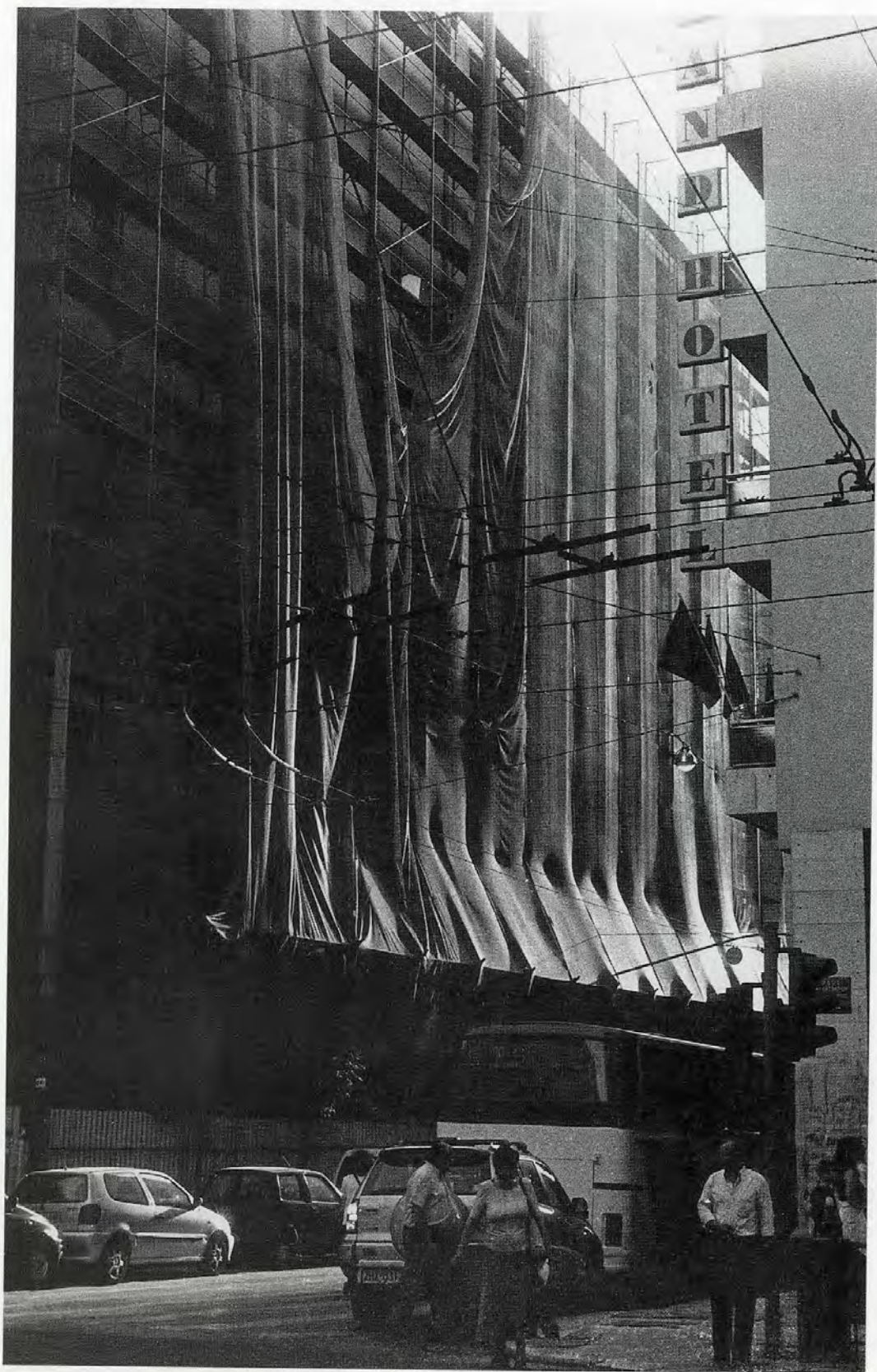

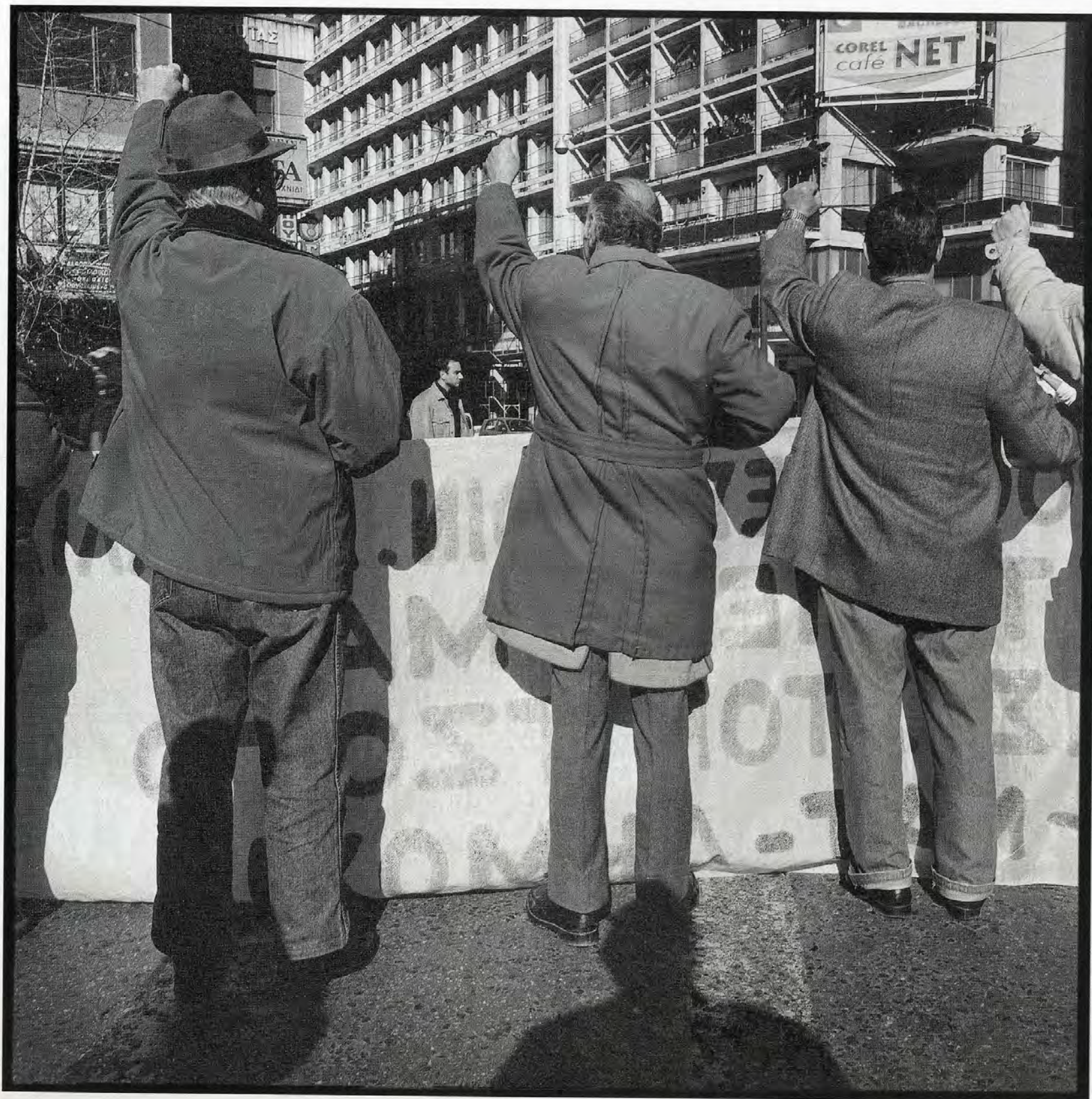

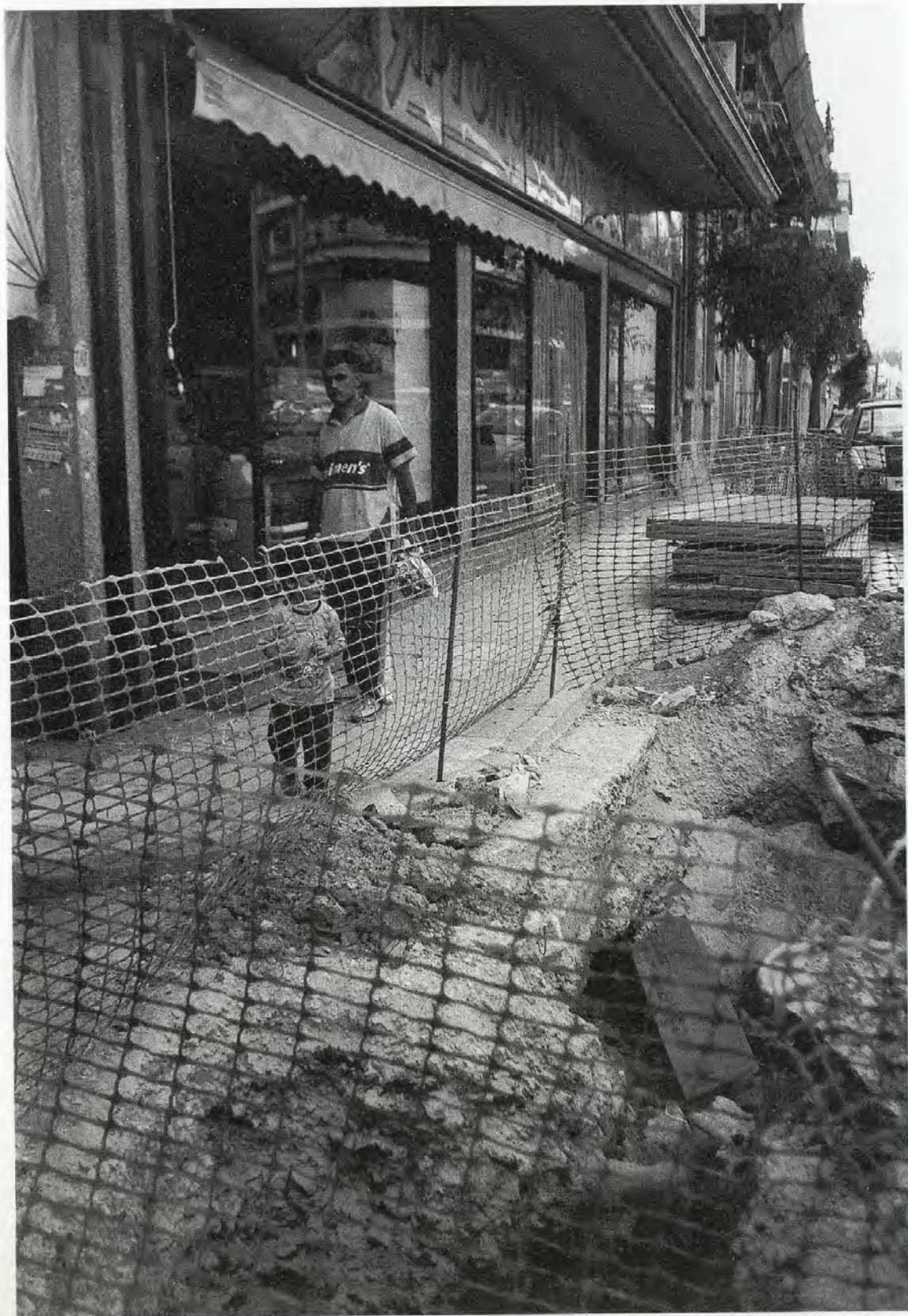

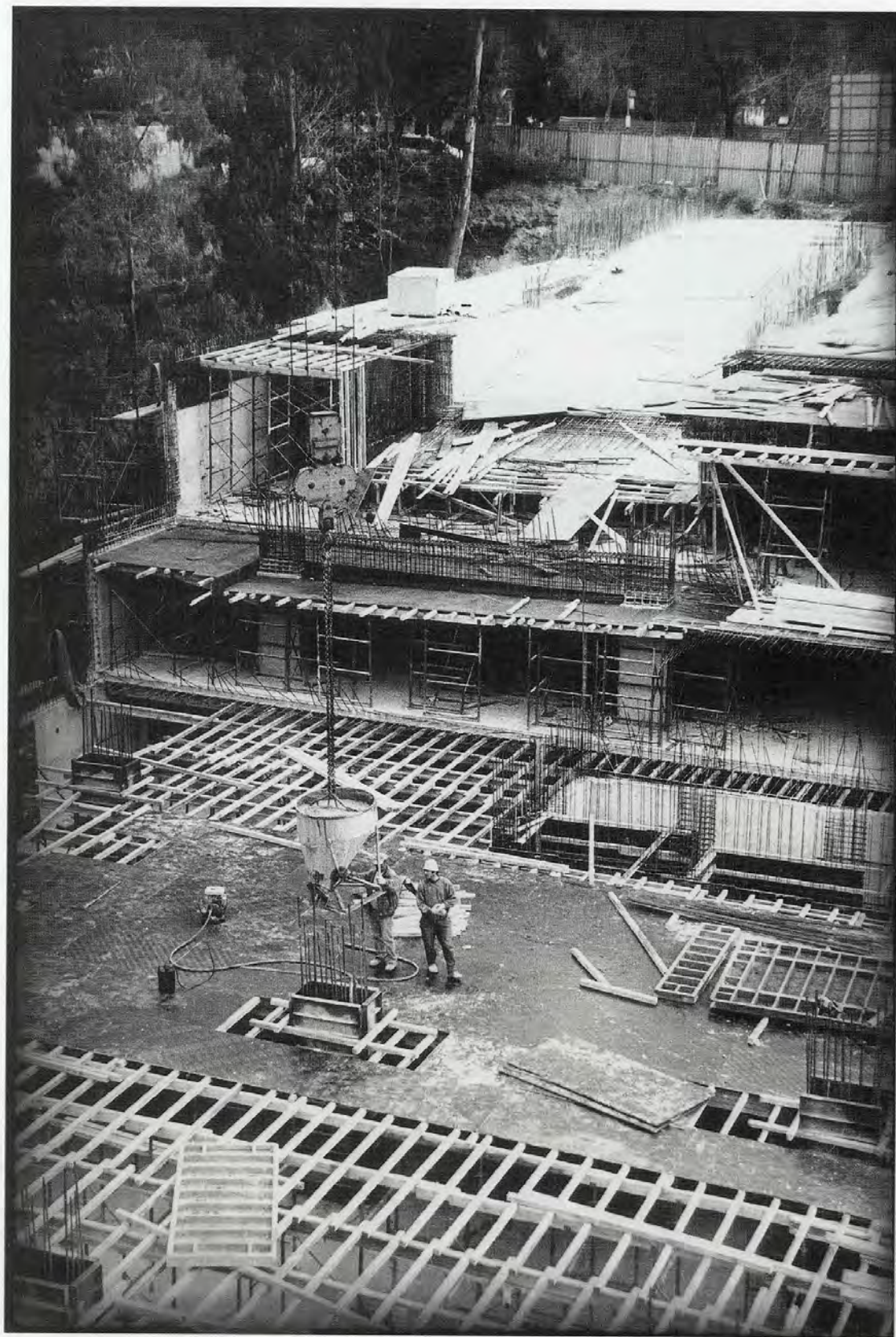

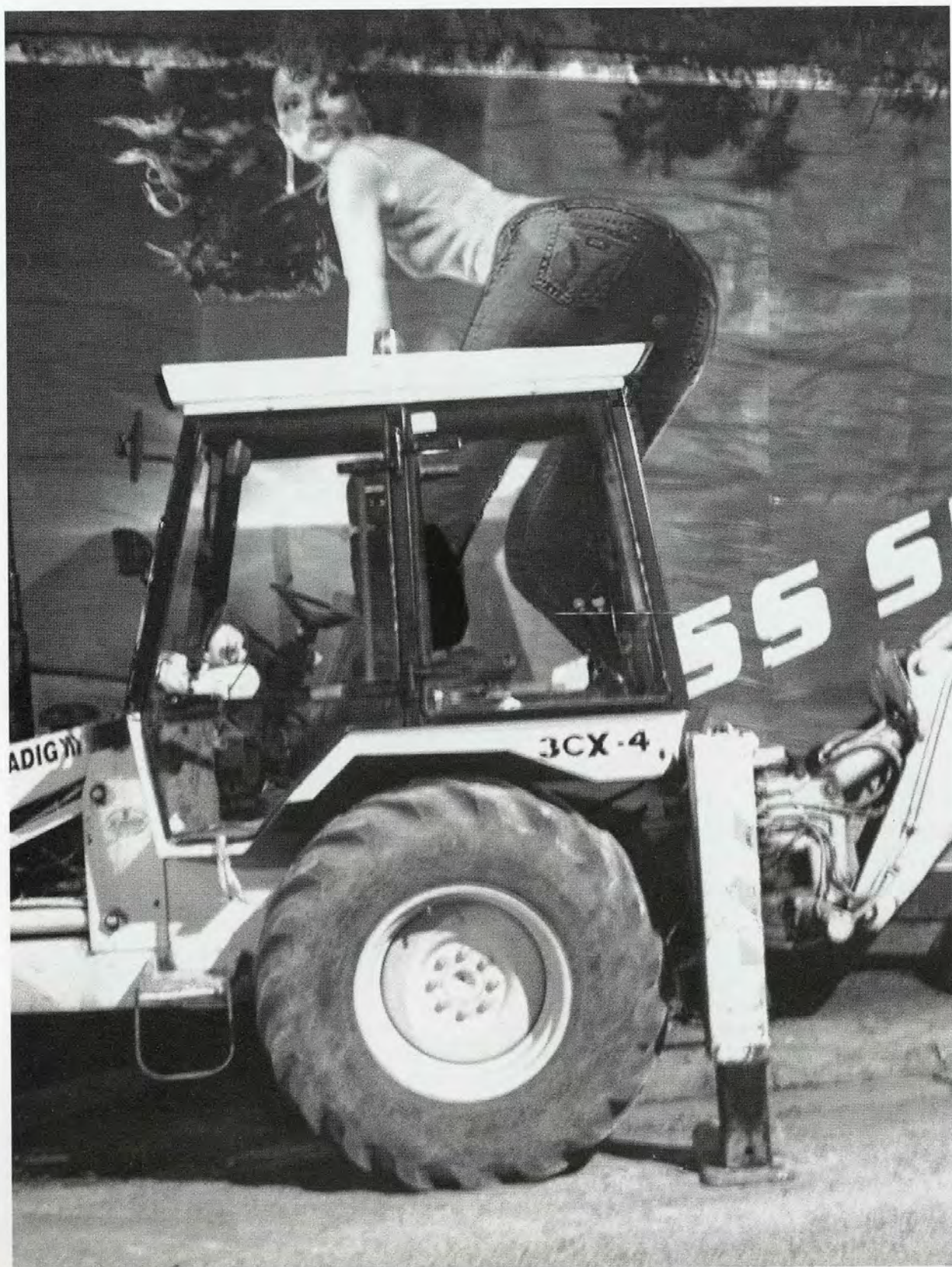

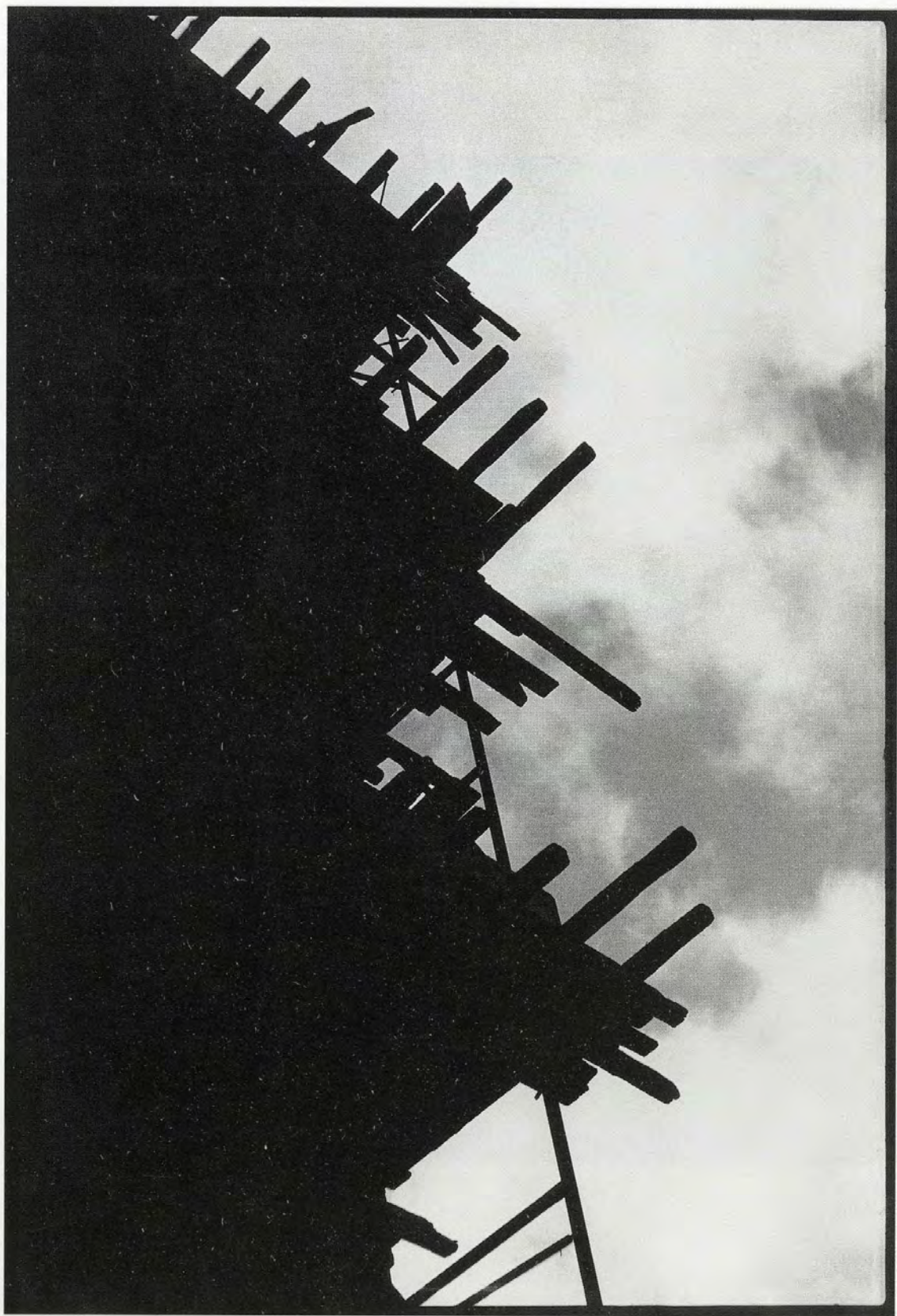

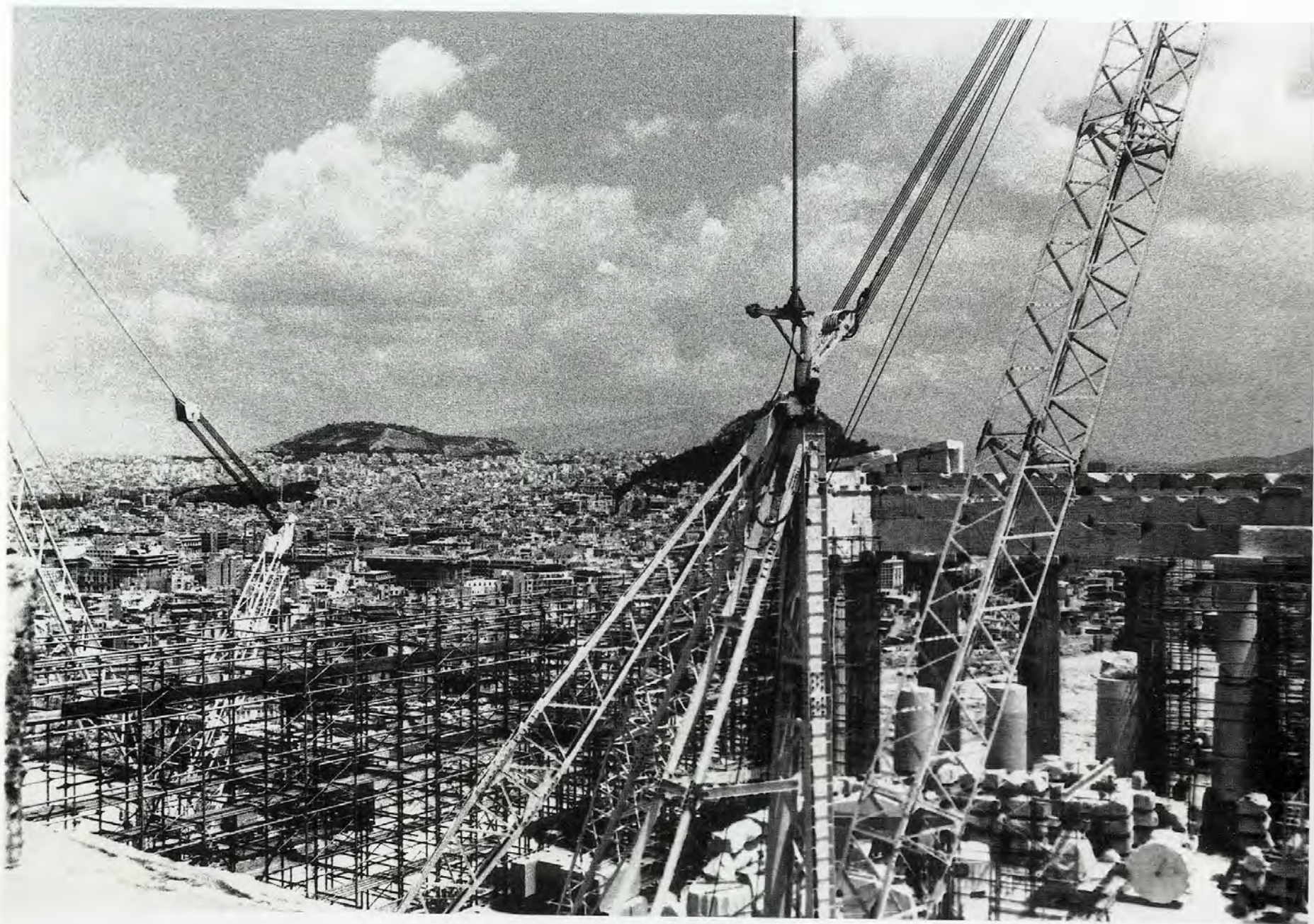

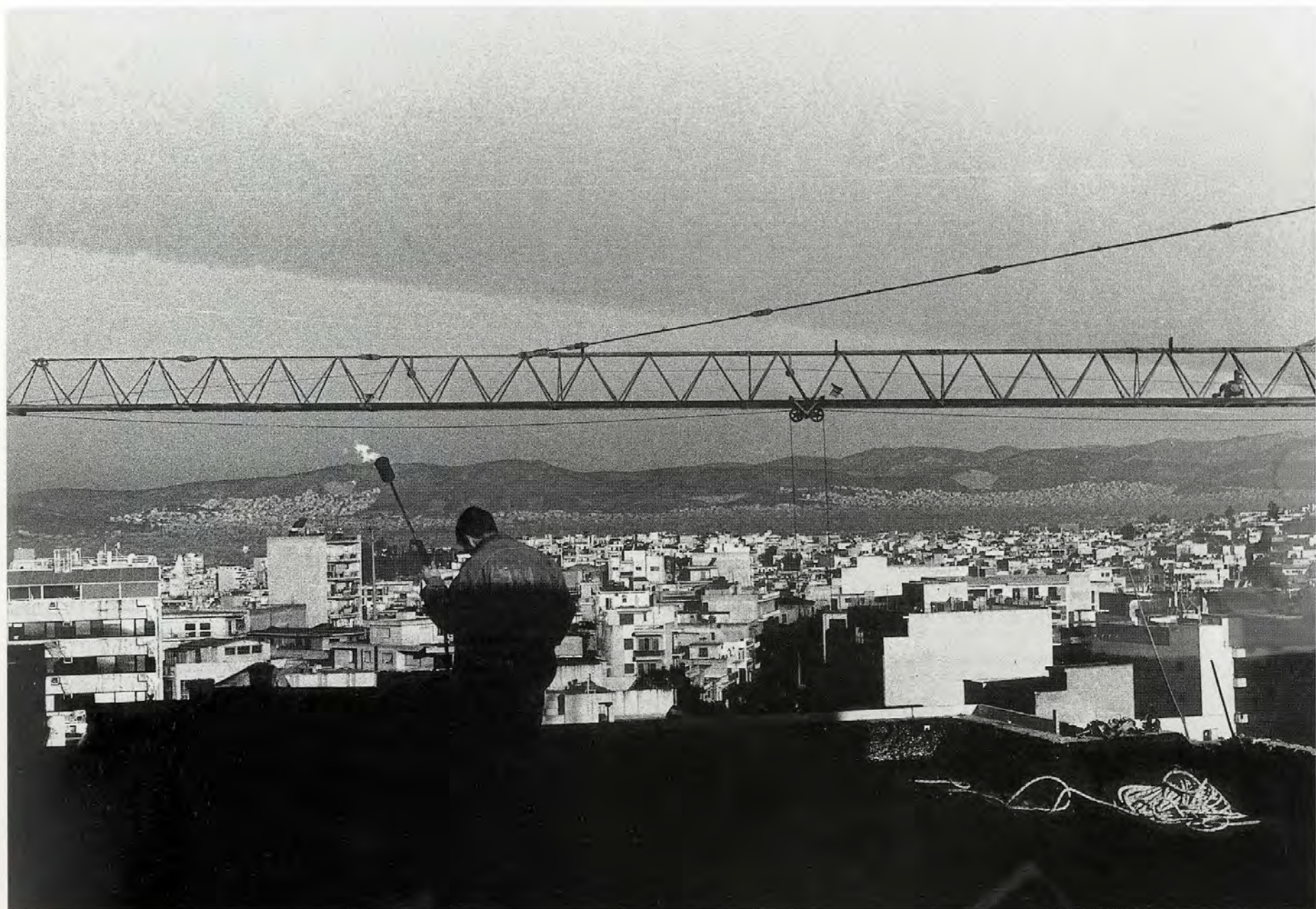

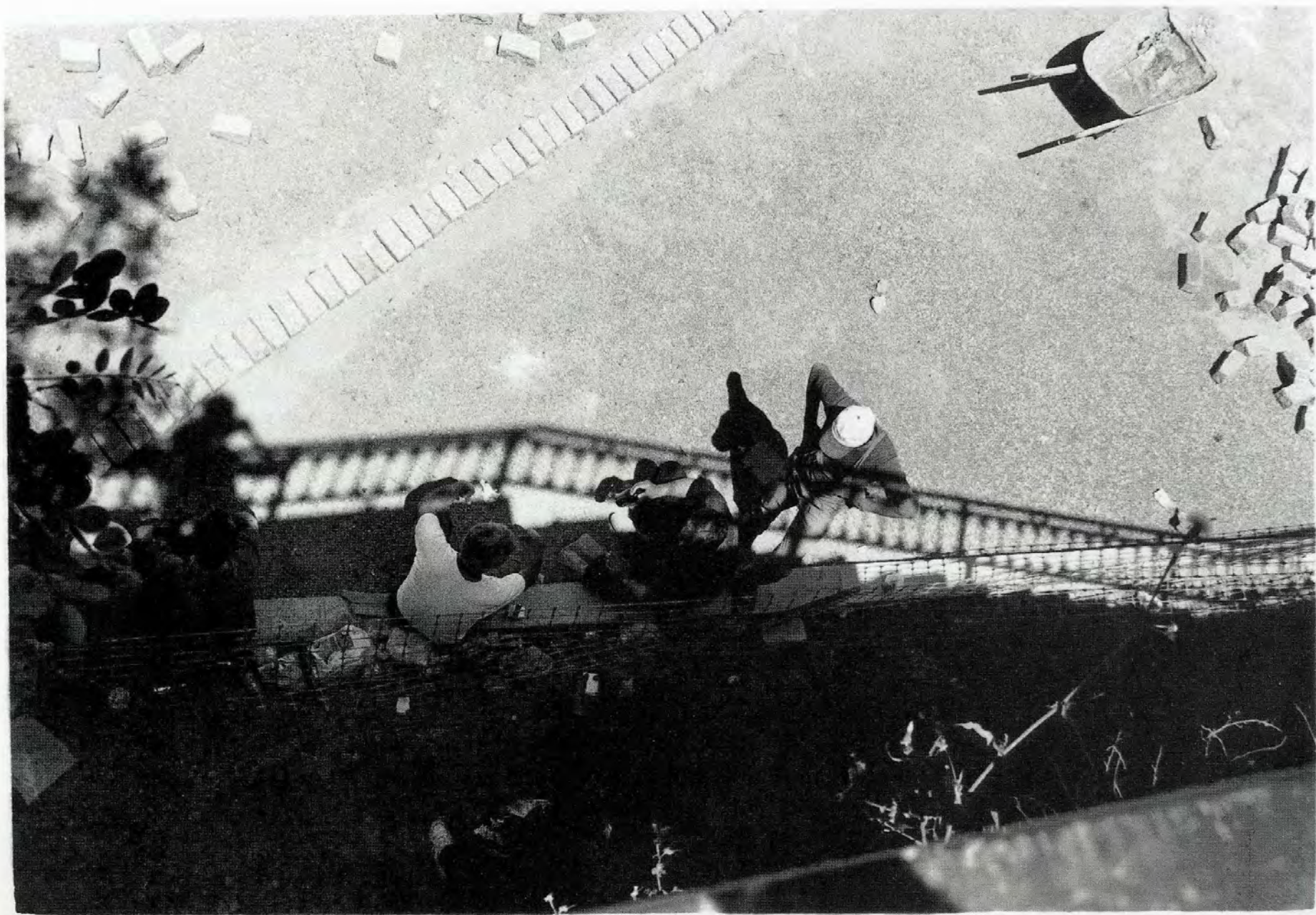

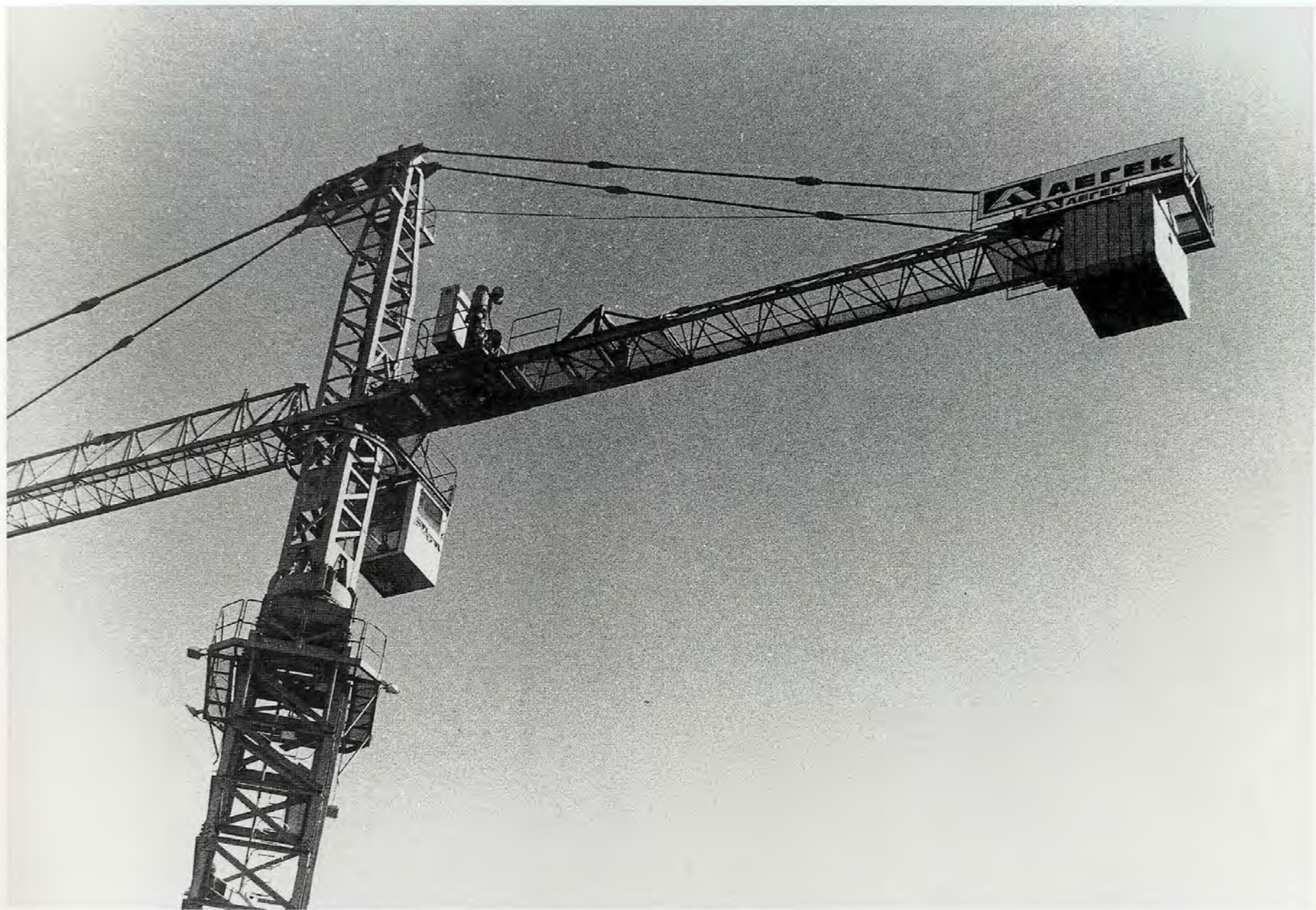

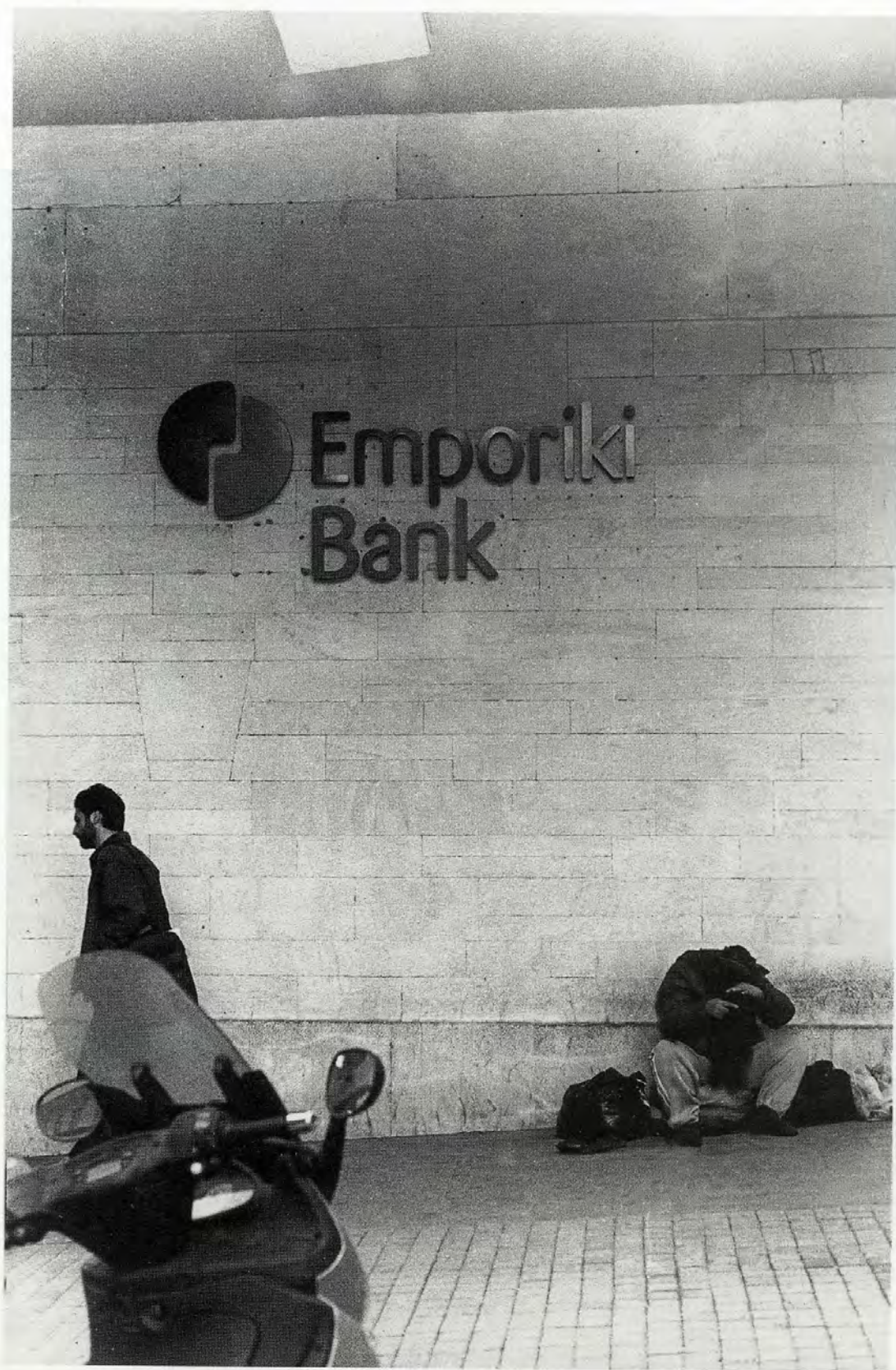

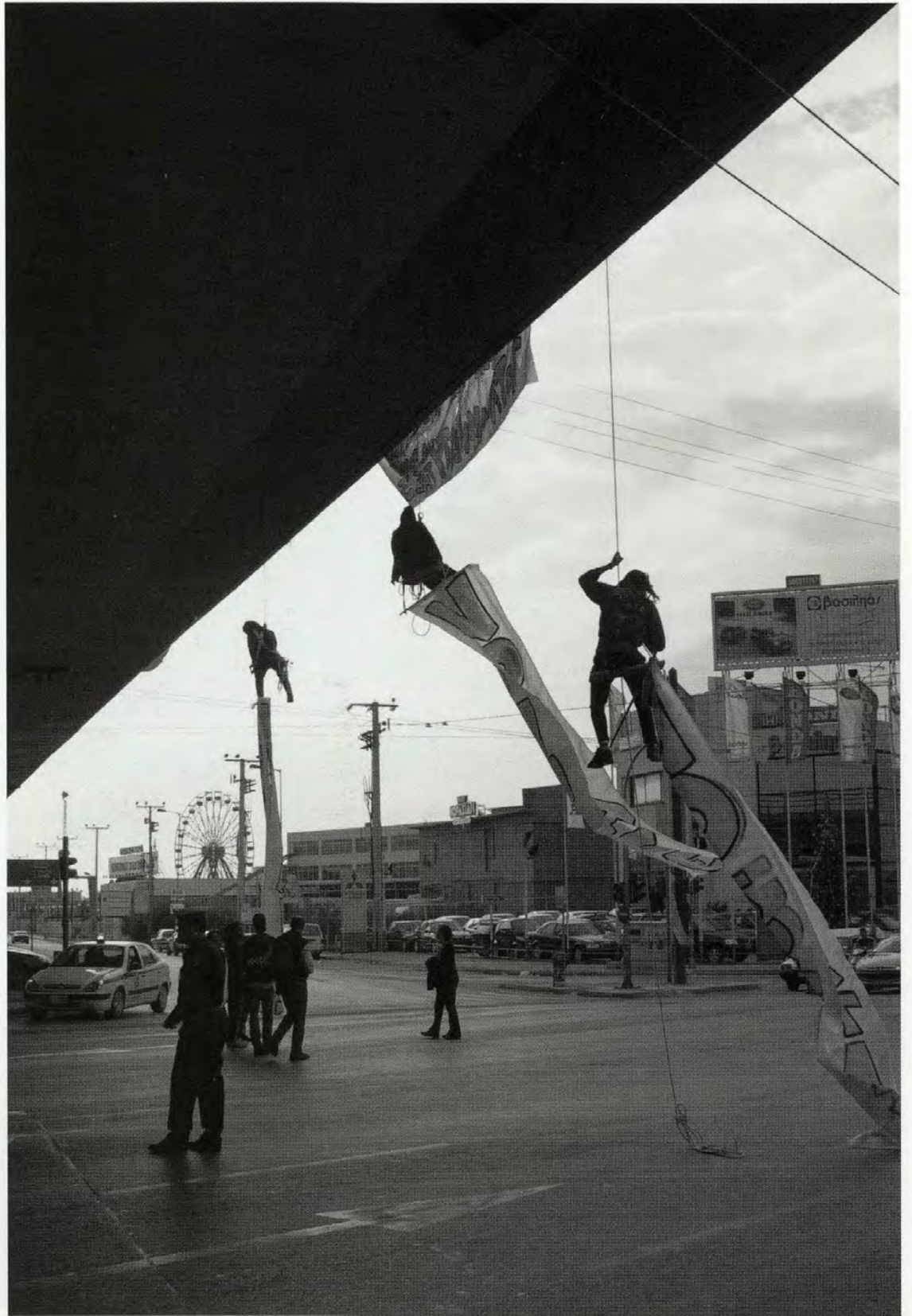

6

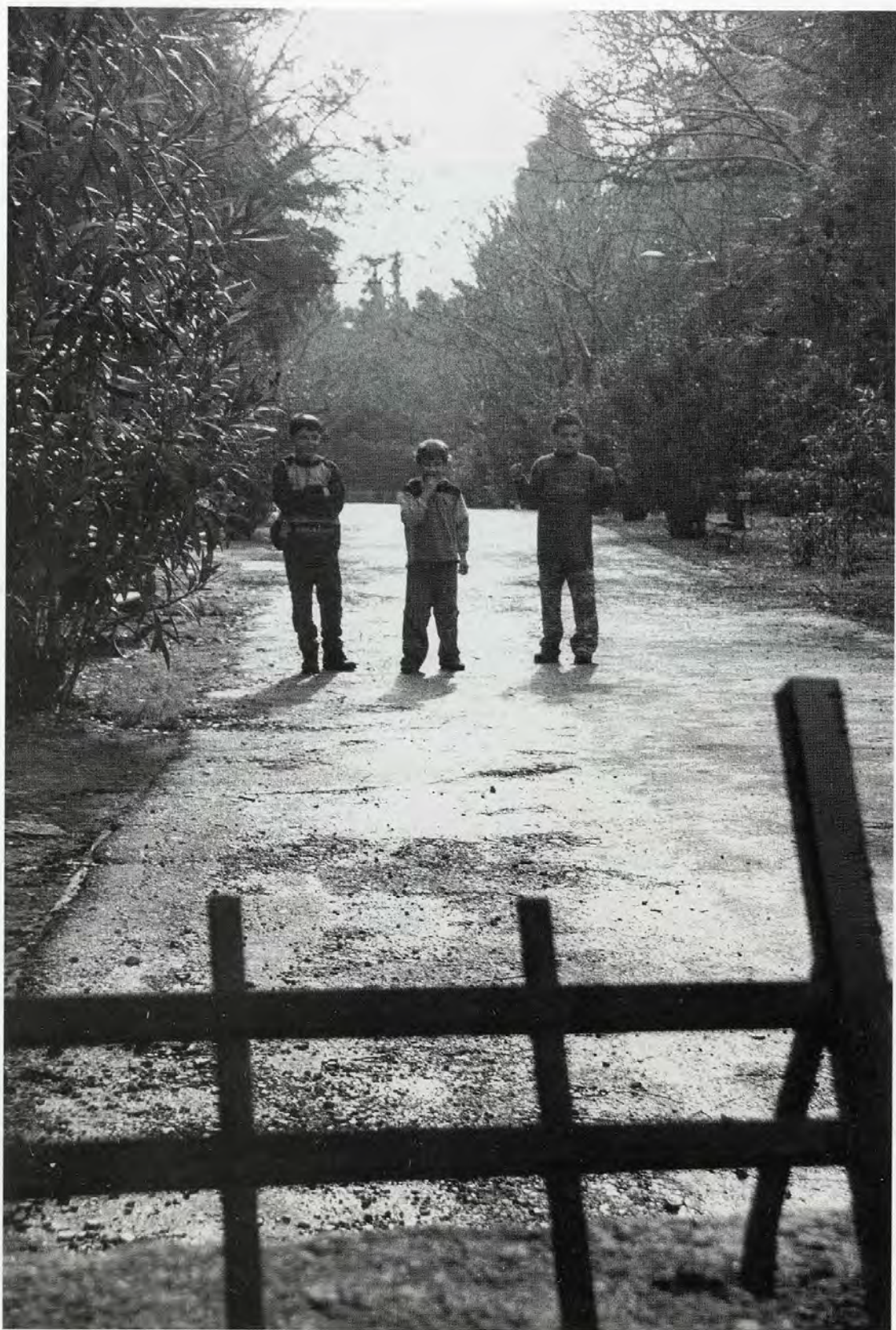

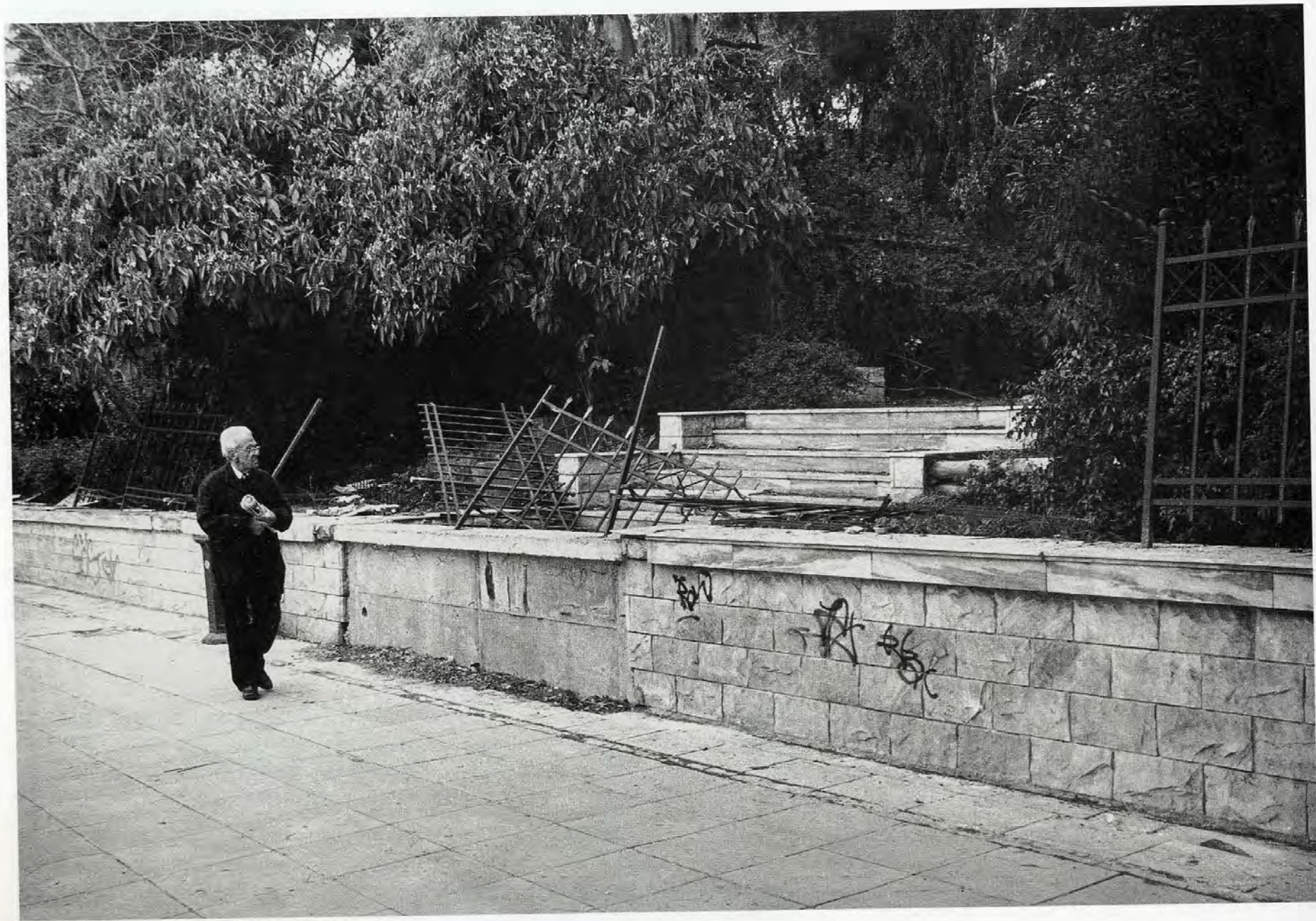

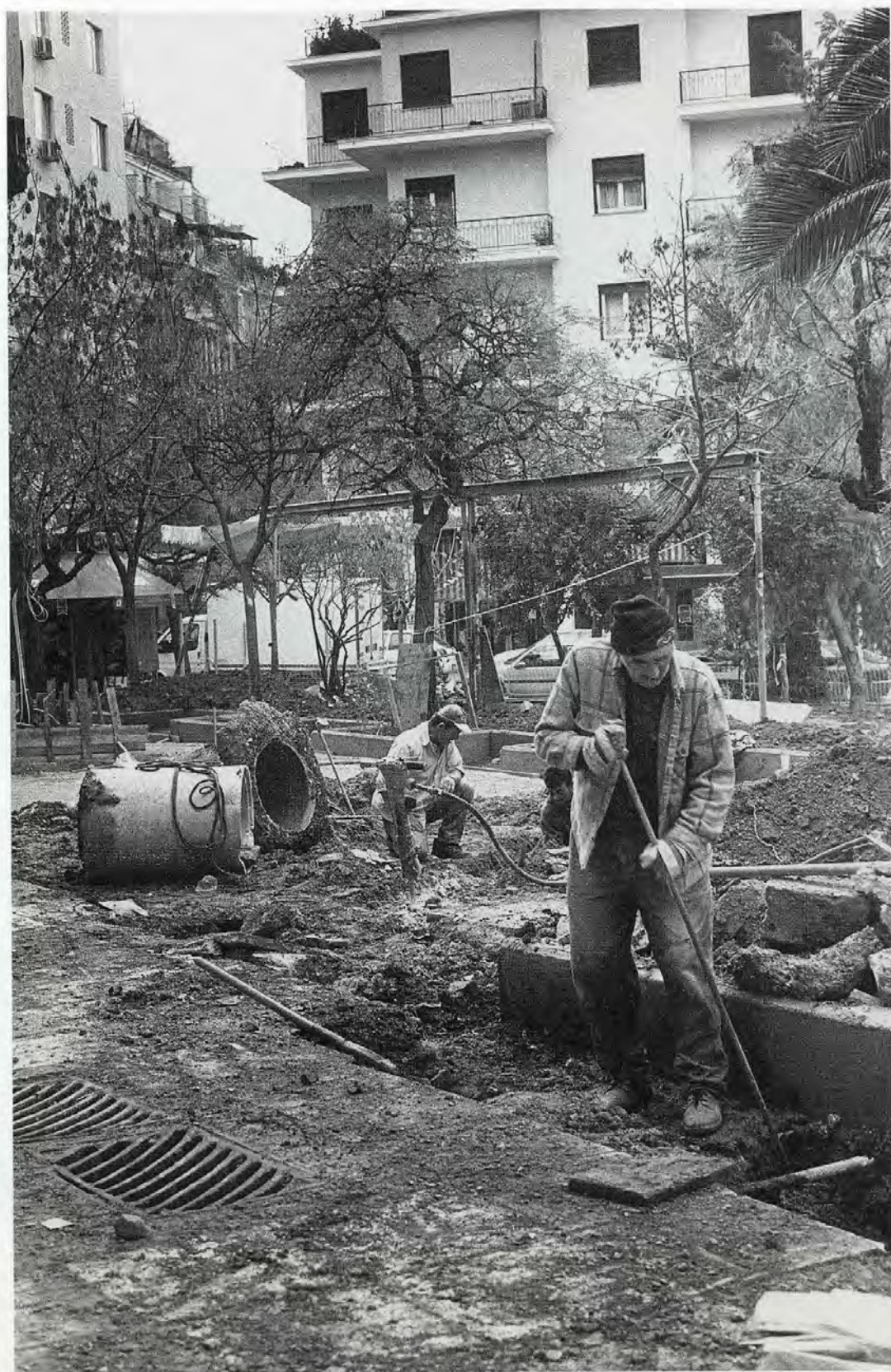

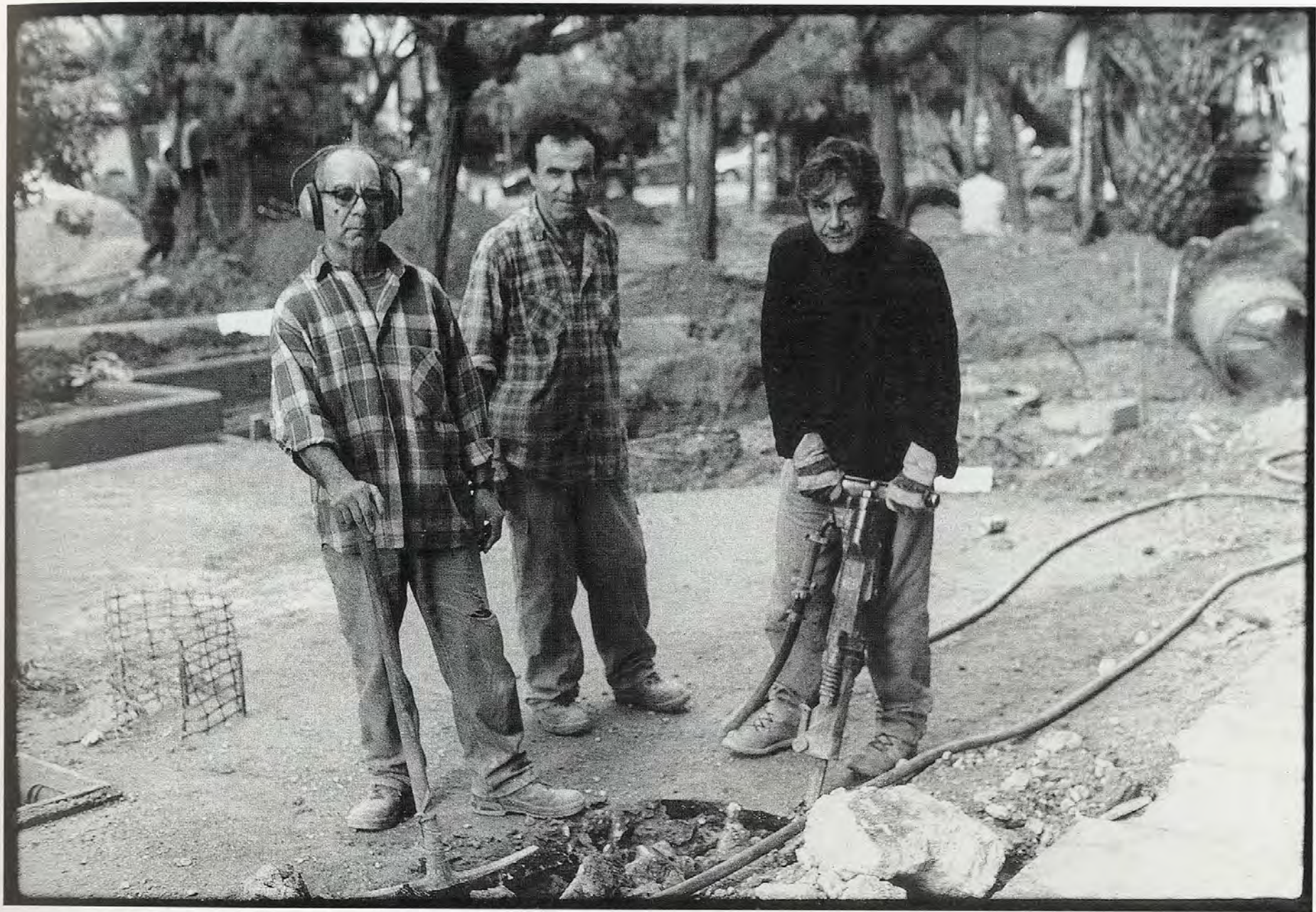

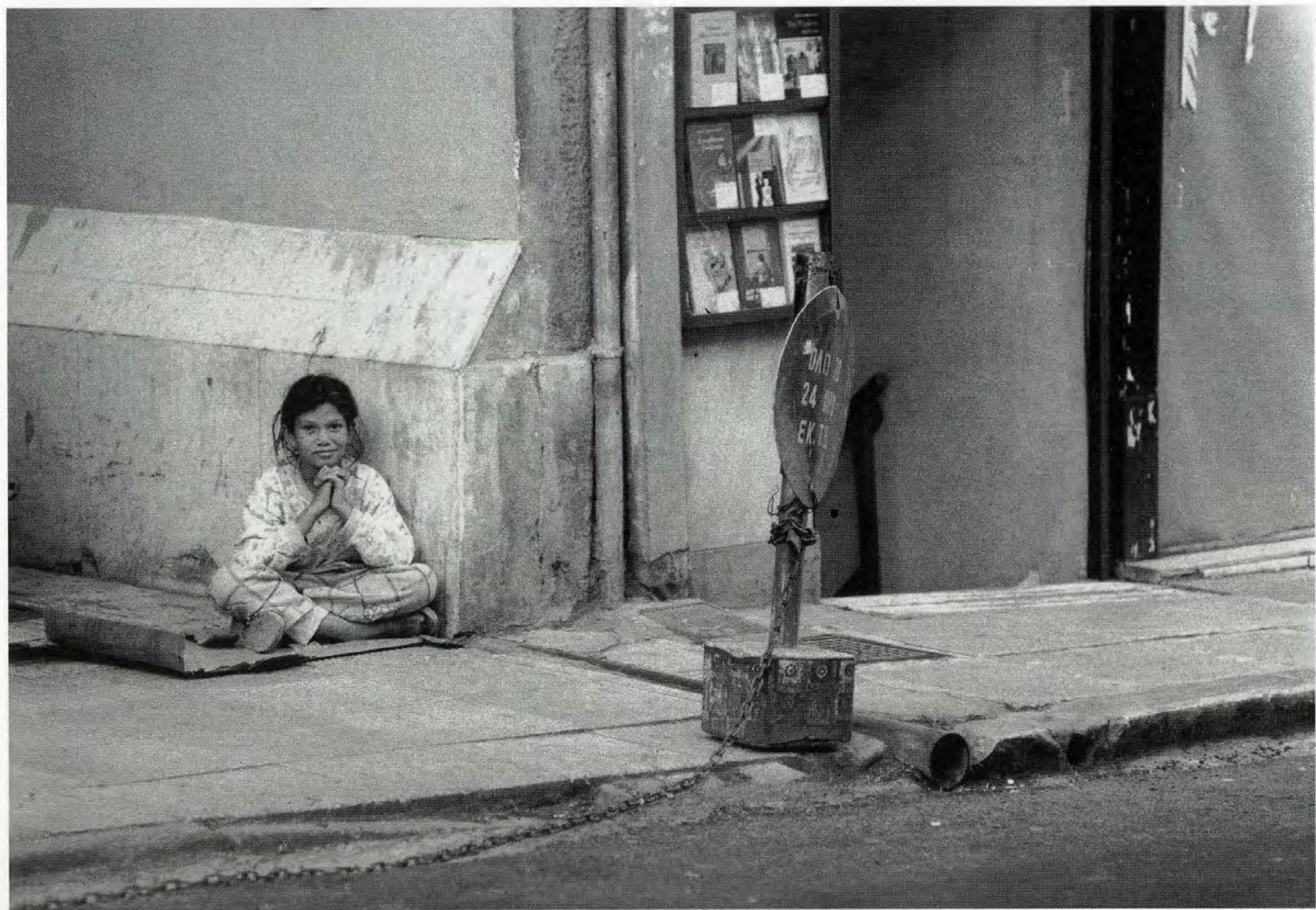

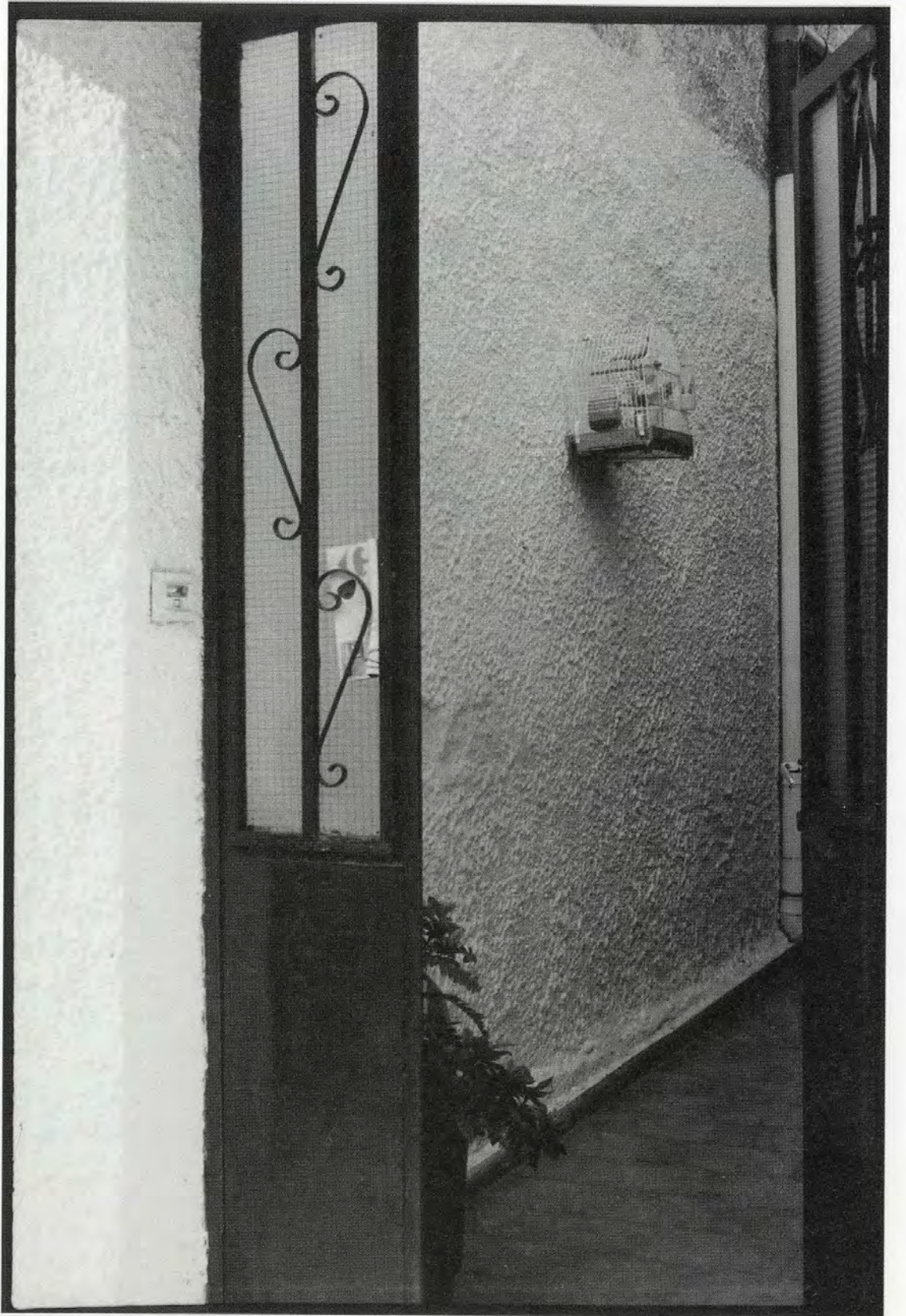

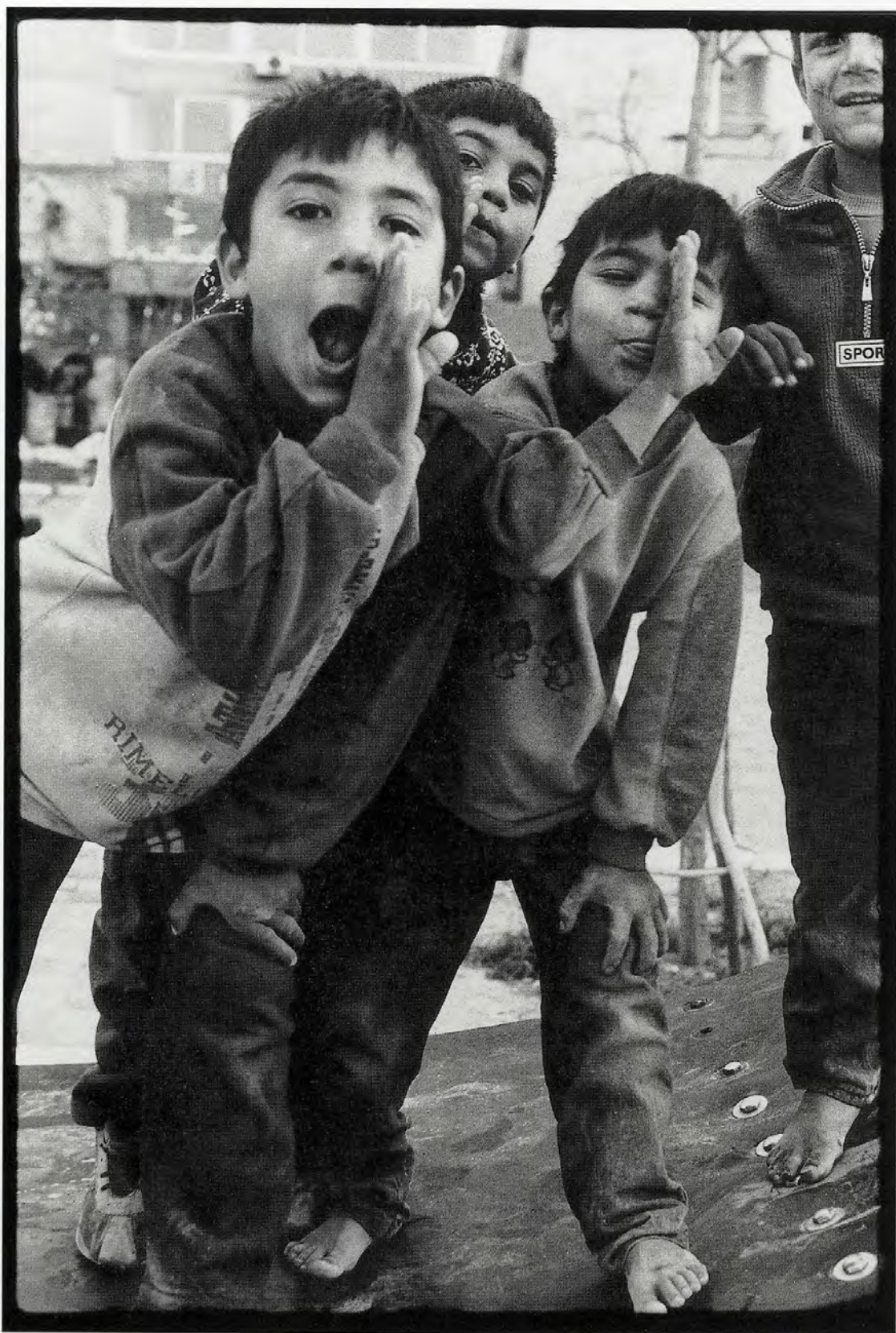

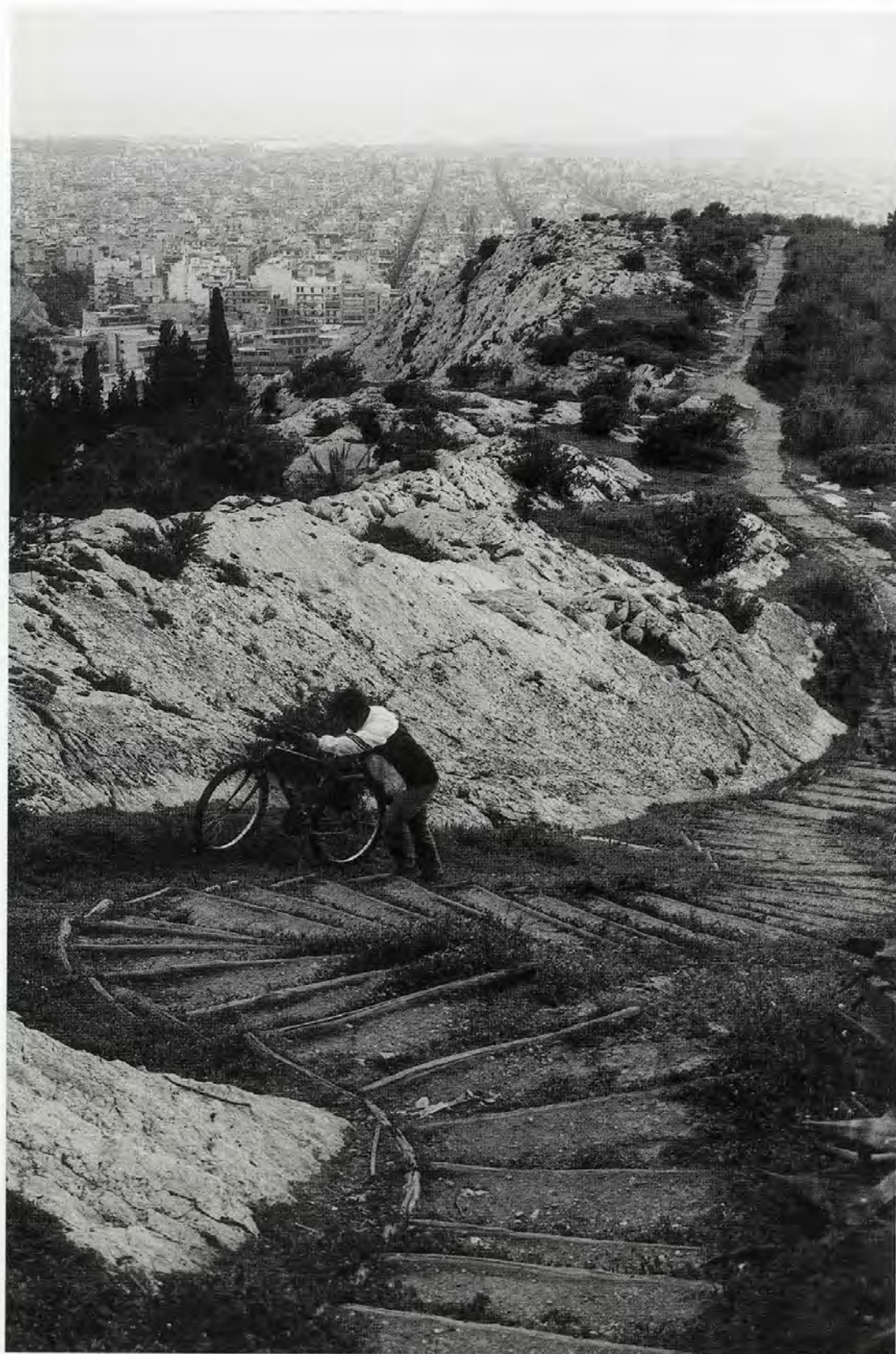

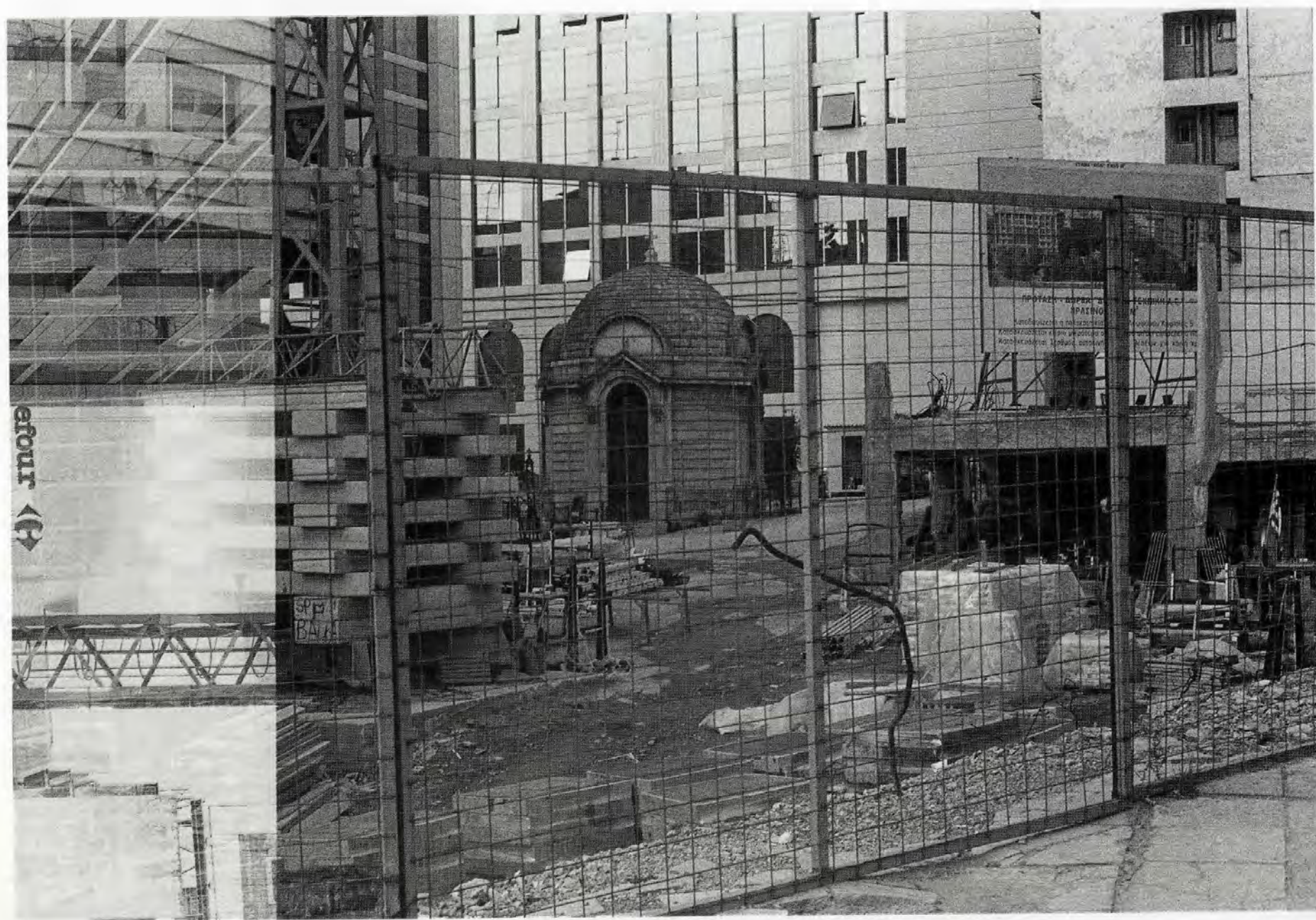

7

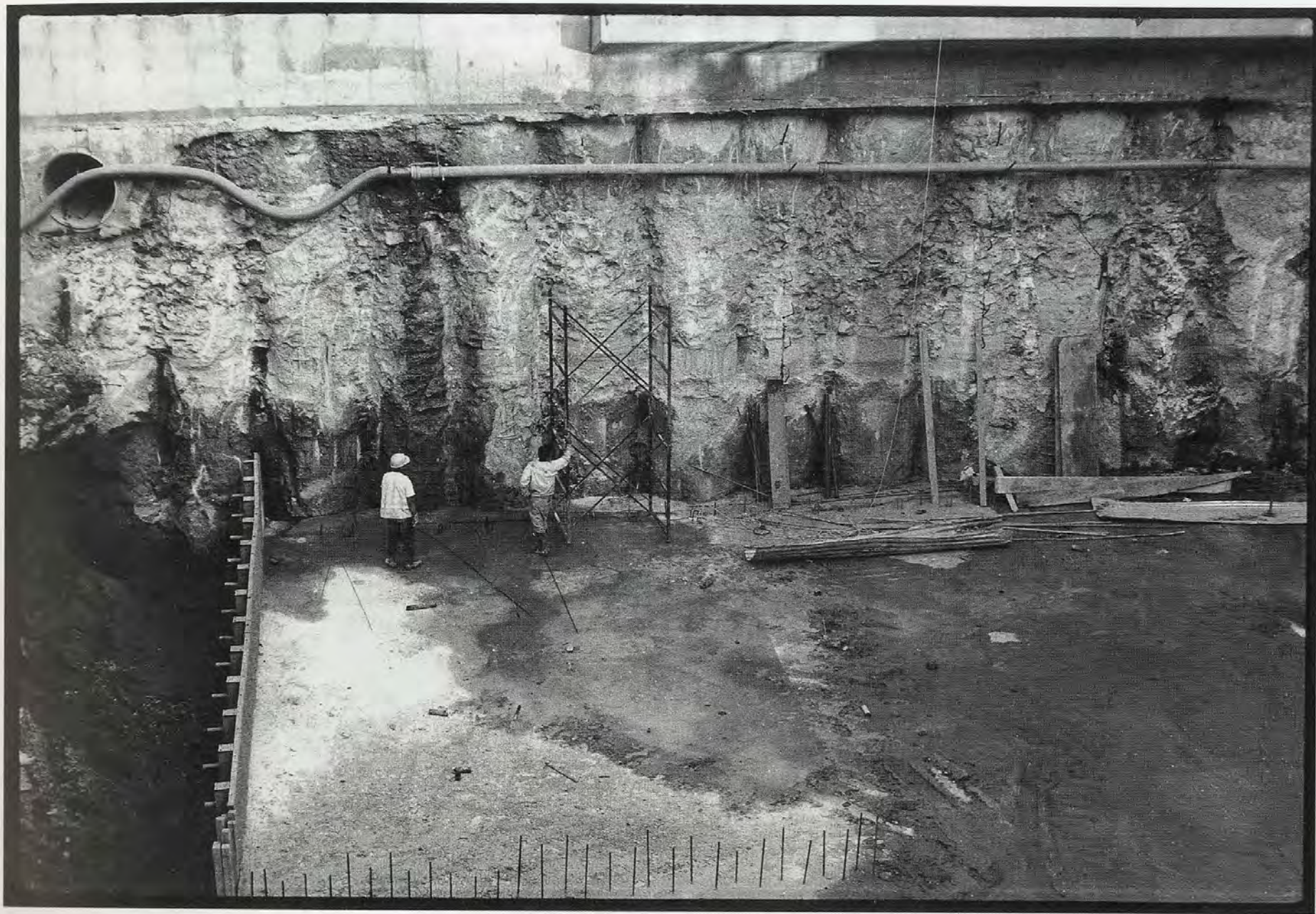

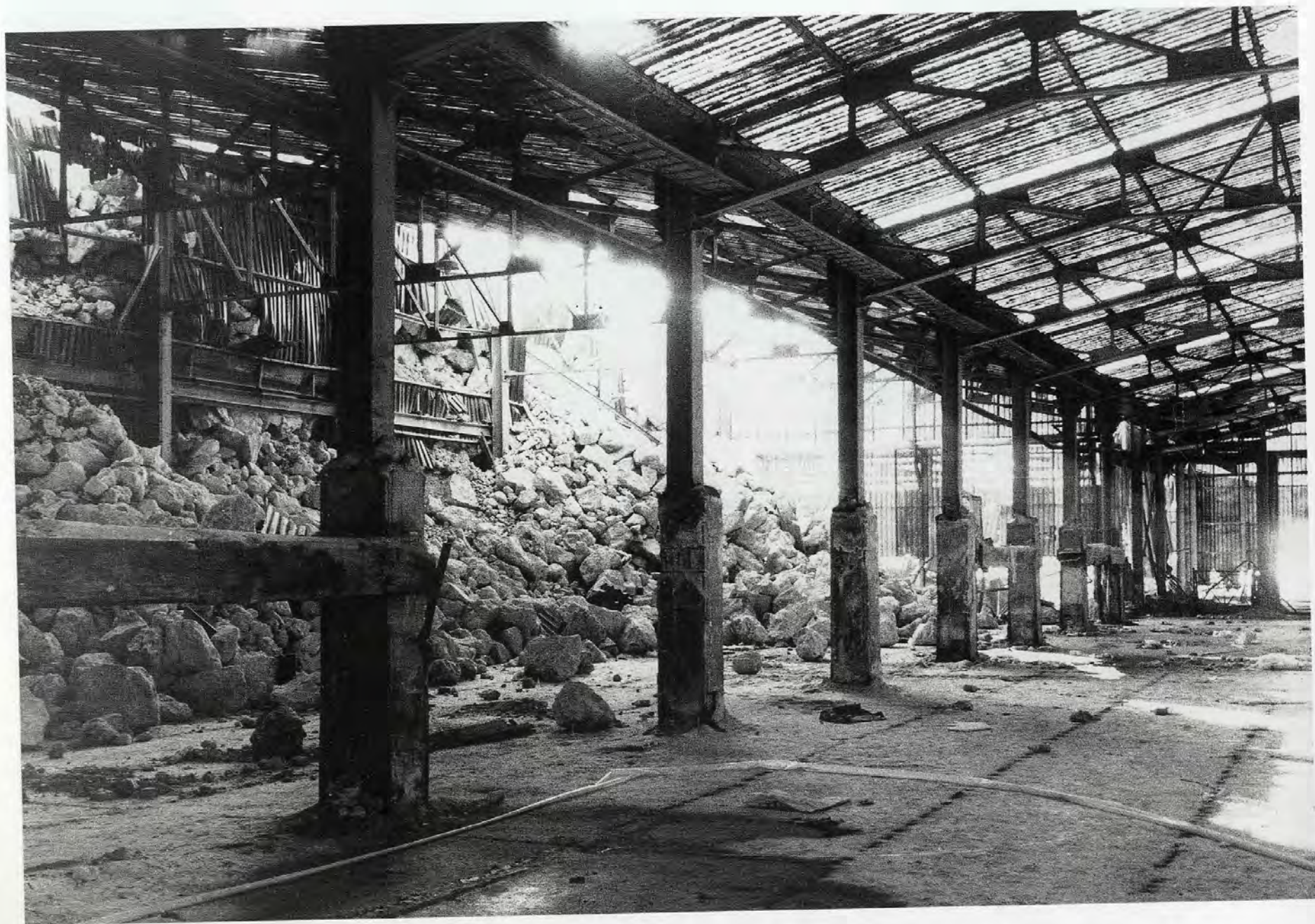

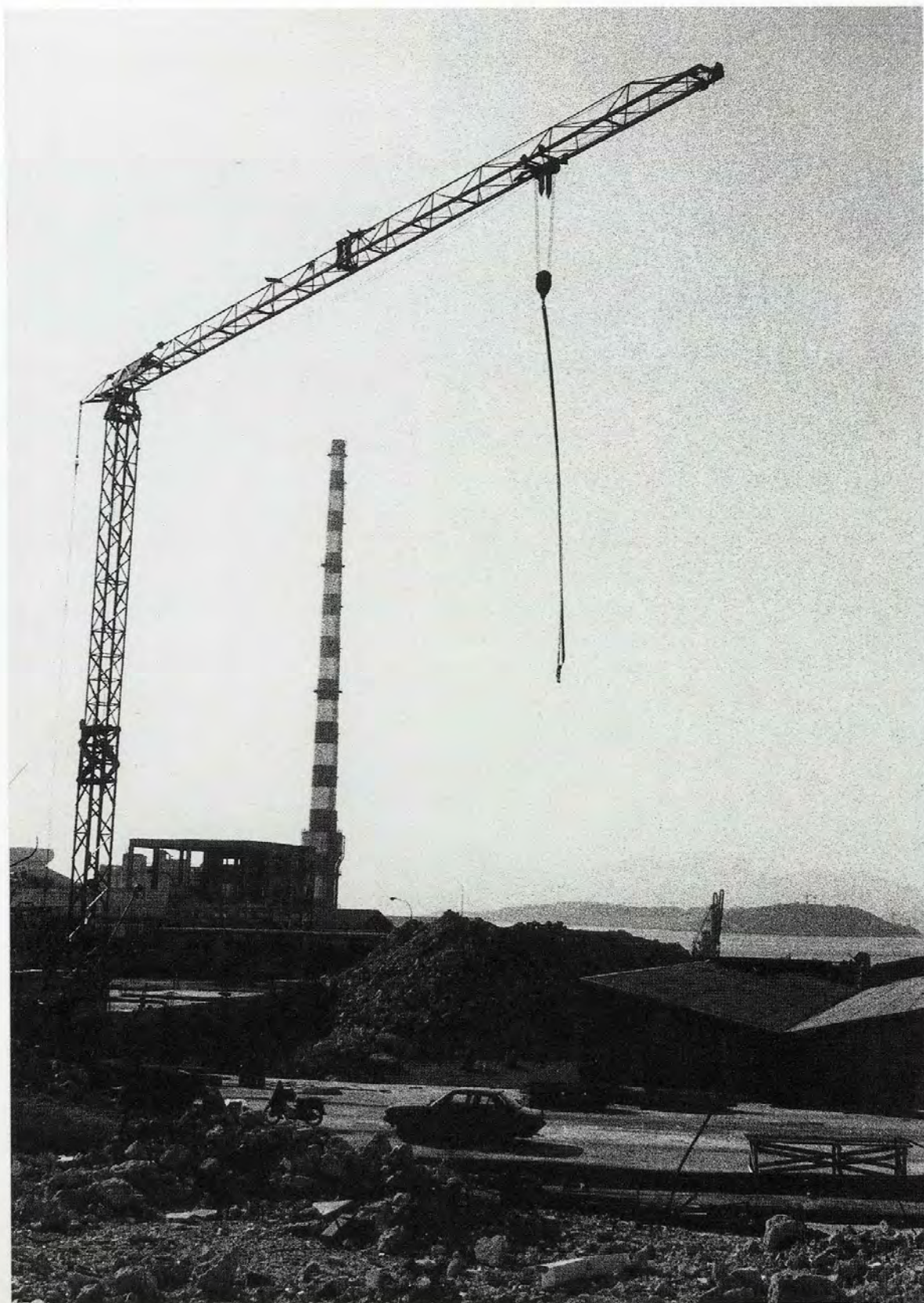

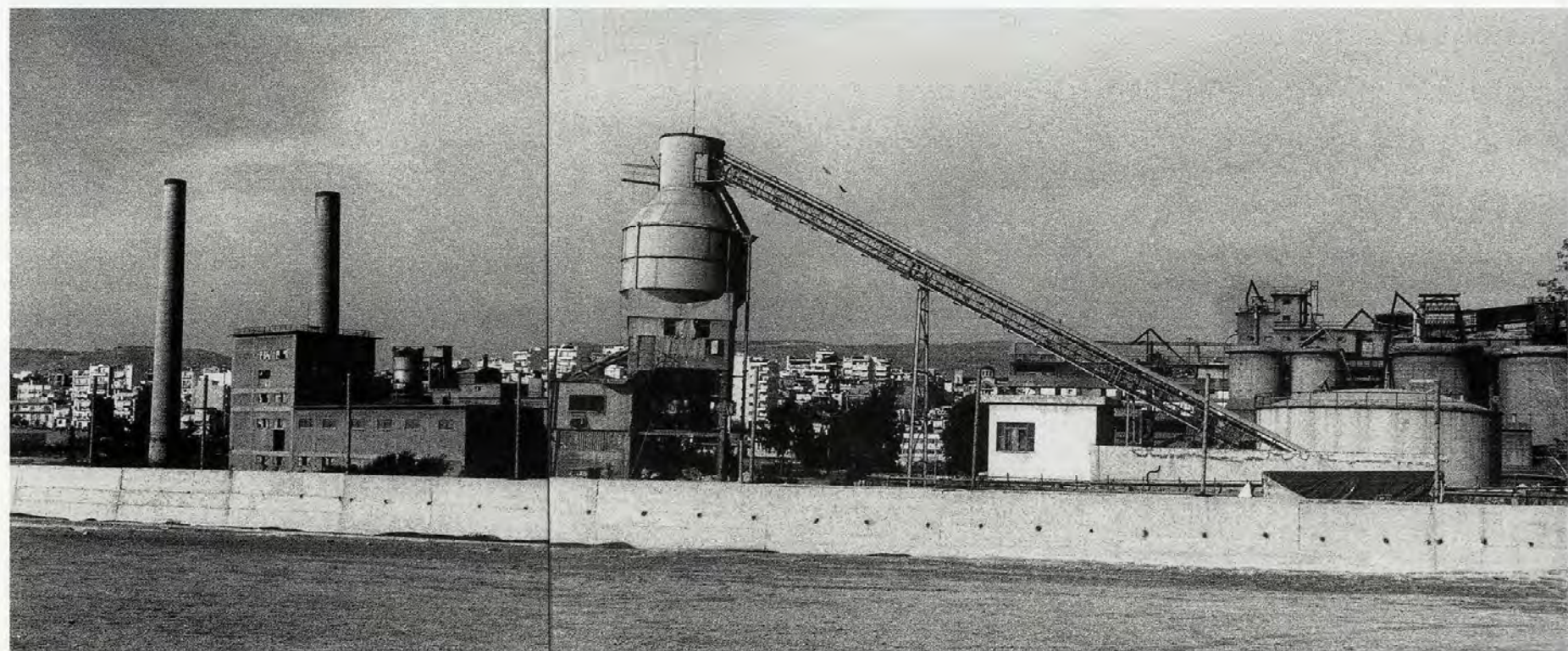
8

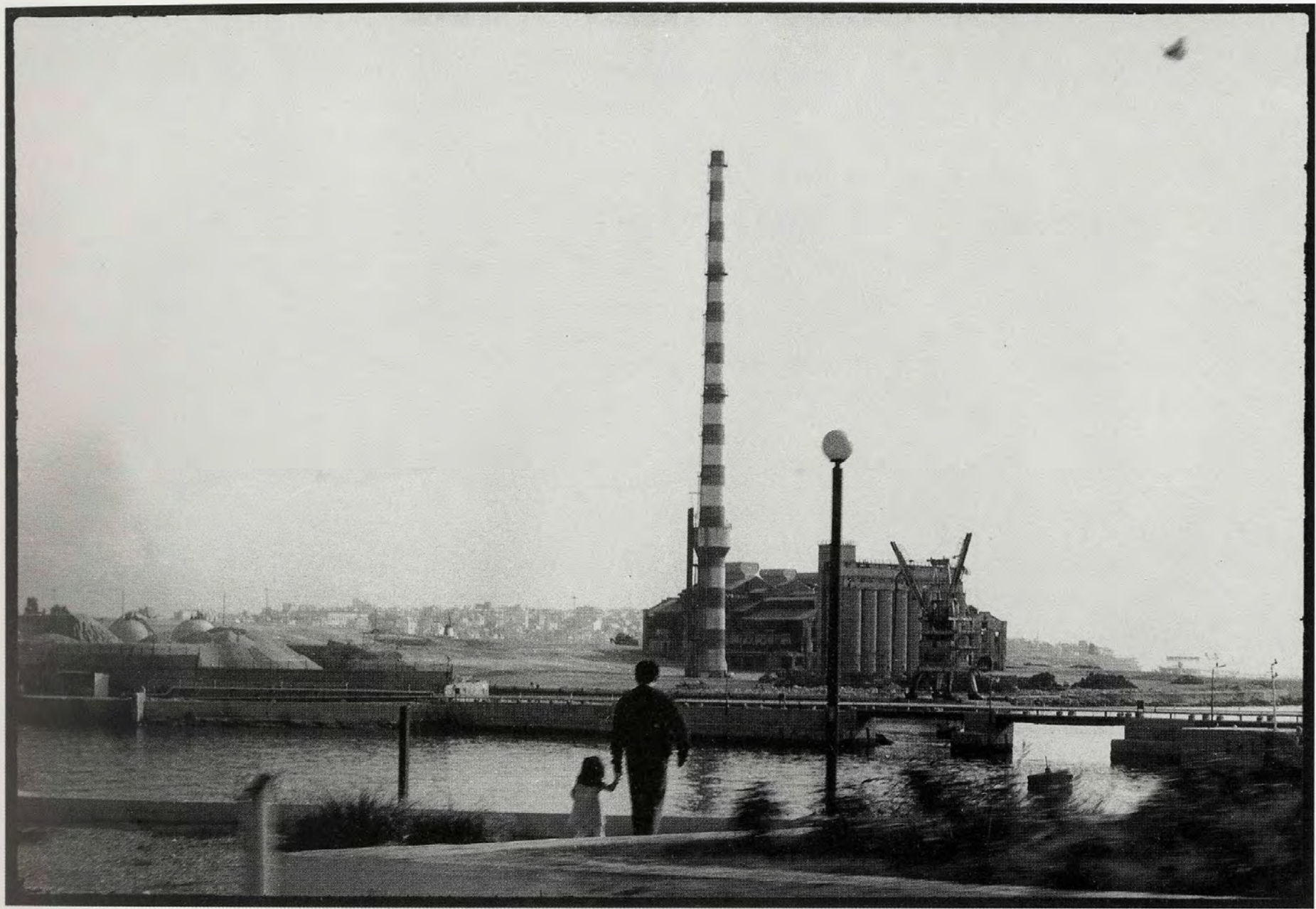

στο κέντρο της πόλης	1	in the center of the city
το δικό μας πρόσωπο	2	our own face
έργα και ημέρες	3	life and works
διαδρομές στην πόλη	4	city routes
καθημερινότητες	5	everyday life
κινήσεις των ανθρώπων	6	people's movements
εργάτες	7	workers
η πόλη προς τη θάλασσα	8	towards the sea

οι τοποθεσίες

- 1** 9 Σταδίου 2003 10 Αθηνάς 2004 11 Σταδίου 2004 12 Γ' Σεπτεμβρίου 2004 13 Αθηνάς 2004 14 Αθηνάς 2004 15 Κοραή 2004 16 Ιπποκράτους 2004 17 Εξάρχεια 2004 18 Εξάρχεια 2003 19 Αλεξάνδρας 2003 20 Πατησίων 2004 21 Πατησίων 2004 22 Ακαδημίας 2004 23 Πλατεία Κάνιγγος 2004 24 Ακαδημία 2004 25 Πλατεία Συντάγματος 2004 26 Σύνταγμα 2004 27 Σύνταγμα 2003 28 Σύνταγμα 2003 29 Σύνταγμα 2004 30 Σύνταγμα 2004 31 Θησείο 2002 32 Μοναστηράκι 2003 33 Μοναστηράκι 2003 34 Πλατεία Αβυσσηνίας 2003 35 Ρωμαϊκή αγορά 2002 36 Μοναστηράκι 2003 37 Ψυρρή 2004 38 2003 39 2003
- 2** 40 Πειραιώς 2004 41 Ερμού 2003 42 Πλατεία Κοτζιά 2003 43 Πανεπιστημίου 2003 44 Αλεξάνδρας 2004 45 Μάρνη 2003 46 Σταθμός Λαρίσης 2003 47 Θησείο 2003 48 Θησείο 2004 49 Ερμού 2003
- 3** 50 Λυκαβηττός 2003 51 ΟΑΚΑ 2003 52 ΟΑΚΑ 2003 53 Μαρούσι 2003 54 Παραλιακή 2004 55 Κηφισίας 2004 56 Κηφισίας 2003 57 Κηφισίας 2003 58 Κηφισίας 2004 59 Κηφισίας 2004
- 4** 60 Ψυχικό 2004 61 Κάτω Πατήσια 2004 62 Μετρό 2004 63 Φάληρο 2003 64 Ομόνοια 2004 65 Ομόνοια 2004 66 Ομόνοια 2001 67 Ομόνοια 2003 68 Ομόνοια 2004 69 Ομόνοια 2003 70 Ομόνοια 2004 71 Πατησίων 2004 72 Πανεπιστημίου 2004
- 5** 73 Εξάρχεια 1988 74 Πλατεία Κάνιγγος 2004 75 Ιστορικό κέντρο 2003 76 Κέντρο (;) 2002 77 Πατησίων 2004 78 Σταδίου 2003 79 Πατησίων 2003 80α Ψυρρή 2003 80β Πλατεία Κάνιγγος 2003 81 Πατησίων 2003 82 Πλατεία Κάνιγγος 2004 83 Πλατεία Κάνιγγος 2004 84 Πλατεία Κάνιγγος 2001 85 Πλατεία Κάνιγγος 2001 86 Πλατεία Κάνιγγος 2003 87 Πλατεία Κάνιγγος 2004 88 Νέος Κόσμος

the sites

- 1** 9 Stadiou str 2003 10 Athinas str 2004 11 Stadiou str 2004 12 3rd September str 2004 13 Athinas str 2004 14 Athinas str 2004 15 Korai str 2004 16 Ippokratous str 2004 17 Exarchia 2004 18 Exarchia 2003 19 Alexandras ave 2003 20 Patission str 2004 21 Patission str 2004 22 Akadimias str 2004 23 Kanigos sq 2004 24 Akadimia 2004 25 Syntagma sq 2004 26 Syntagma sq 2004 27 Syntagma sq 2003 28 Syntagma sq 2003 29 Syntagma sq 2004 30 Syntagma sq 2004 31 Thissio 2002 32 Monastiraki 2003 33 Monastiraki 2003 34 Avissinias sq 2003 35 Roman agora 2002 36 Monastiraki 2003 37 Psirri 2004 38 2003 39 2003
- 2** 40 Pireos str 2004 41 Ermou str 2003 42 Kotzia sq 2003 43 Panepistimiou str 2003 44 Alexandras ave 2004 45 Marni str 2003 46 Larissa Railway Station 2003 47 Thissio 2003 48 Thissio 2004 49 Ermou str 2003
- 3** 50 Lykabettus 2003 51 OAKA 2003 52 OAKA 2003 53 Maroussi 2003 54 Posidonos ave 2004 55 Kifissias ave 2004 56 Kifissias ave 2003 57 Kifissias ave 2003 58 Kifissias ave 2004 59 Kifissias ave 2004
- 4** 60 Psychiko 2004 61 Kato Patissia 2004 62 Metro 2004 63 Faliro 2003 64 Omonia sq 2004 65 Omonia sq 2004 66 Omonia sq 2001 67 Omonia sq 2003 68 Omonia sq 2004 69 Omonia sq 2003 70 Omonia sq 2004 71 Patission str 2004 72 Panepistimiou str 2004
- 5** 73 Exarchia 1988 74 Kanigos sq 2004 75 City Center 2003 76 City Center (;) 2002 77 Patission str 2004 78 Stadiou str 2003 79 Patission str 2003 80a Psirri 2003 80b Kanigos sq 2003 81 Patission str 2003 82 Kanigos sq 2004 83 Kanigos sq 2004 84 Kanigos sq 2001 85 Kanigos sq 2001 86 Kanigos sq 2003 87 Kanigos sq 2004 88 Neos Kosmos 2004 89 Kanigos sq 2004 90 Scaffolding 2003 91 Rizari park 2003

2004 **89** Πλατεία Κάνιγγος 2004 **90** Σκαλωσιά 2003 **91** Άλλος Ριζάρη 2003 **92** Συγγρού Φιξ 2004 **93** Συγγρού Φιξ 2004 **94** Σκαλωσιά 2003 **95** 2003 **96** Μιχαλακοπούλου 2004 **97** Κεντρική Αγορά 2003 **98** Σύνταγμα 2003 **99** Εθνική οδός 2003 **100** Σταθμός Λαρίσης 2003 **101** Ξυλότυπος 2003 **102** Ακρόπολη 2003 **103** Λαμπαδηδρόμος 2003 **104** Κεραμεικός 2004 **105** Κρένι 2003

6 **106** ΙΚΑ Πειραιώς 2003 **107** Αθηνάς 2003 **108** Πανεπιστημίου 2003 **109** Πανεπιστημίου 2003 **110** Πέτρου Ράλλη 2003 **111** Πέτρου Ράλλη 2003 **112** Αθηνάς 2003 **113** Αμερικάνικη Πρεσβεία 2003 **114** Πρωτομαγιά 2004 **115** Πάρκο Ελευθερίας 2004 **116** Πεδίο Άρεως 2003 **117** Πεδίο Άρεως 2003 **118** Πεδίο Άρεως 2003 **119** Πλατεία Βικτωρίας 2003 **120** Πλατεία Εξαρχείων 2003 **121** Πλατεία Εξαρχείων 2003 **122** Πατησίων 2004 **123** Πλατεία Εξαρχείων 2003 **124** Ακαδημίας 2004 **125** Αιόλου 2003 **126** Άγιος Δημήτριος 2003 **127** Λυκαβηττός 1996 **128** Κερατσίνι 2004 **129** Κερατσίνι 2004 **130** Γκάζι 2004 **131** Πλατεία Λέοντος Αυδή, Μεταξουργείο 2004 **132** Φιλοπάππου 2003 **133** Φιλοπάππου 2004 **134** Βικτώρια 2003 **135** Κολωνός 2003

7 **136** Κτήμα Θων, Κηφισίας 2003 **137** Κτήμα Θων, Κηφισίας 2003 **138** Ερμού και Πειραιώς 2004 **139** Ερμού και Πειραιώς 2004 **140** Γκάζι 2004 **141** Γκάζι 2004 **142** Ταράτσες 2003 **143** Ταράτσες 2004 **144** Νέα Ιωνία 2002 **145** Πειραιώς 2004 **146** Νέα Ιωνία 2002 **147** Νέα Ιωνία 2002 **148** Νέα Ιωνία 2002 **149** Νέα Ιωνία 2003 **150** Κηφισσός 2003 **151** Κηφισσός 2003 **152** Κηφισσού και Πειραιώς 2003 **153** Κηφισσού και Πειραιώς 2003

8 **154** Λιπάσματα 2003 **155** Καστράκι 2004 **156** Δραπετσώνα 2003 **157** Χαραυγή 2004 **158** Κερατσίνι 2004 **159** Κερατσίνι 2004 **160** Τοιμέντα 2003 **161** Δραπετσώνα 2004

92 Fix, Syggrou ave 2004 **93** Fix, Syggrou ave 2004 **94** Scaffolding 2003 **95** 2003 **96** Michalakopoulou str 2004 **97** Central Market 2003 **98** Syntagma sq 2003 **99** National Road 2003 **100** Larissa Railway Station 2003 **101** Constructional structure 2003 **102** Acropolis 2003 **103** Torch-bearer 2003 **104** Kerameikos 2004 **105** Crane 2003

6 **106** IKA, Pireos str 2003 **107** Athinas str 2003 **108** Panepistimiou str 2003 **109** Panepistimiou str 2003 **110** Petrou Ralli ave 2003 **111** Petrou Ralli ave 2003 **112** Athinas str 2003 **113** American Embassy 2003 **114** May 1st, 2004 **115** Eleftherias park 2004 **116** Pedion Areos park 2003 **117** Pedion Areos park 2003 **118** Pedion Areos park 2003 **119** Victoria sq 2003 **120** Exarchia sq 2003 **121** Exarchia sq 2003 **122** Patission str 2004 **123** Exarchia sq 2003 **124** Akadimias str 2004 **125** Aeolou str 2003 **126** Aghios Demetrios 2003 **127** Lykabettus 1996 **128** Keratsini 2004 **129** Keratsini 2004 **130** Gazi 2004 **131** Metaxourgeio 2004 **132** Filopappou 2003 **133** Filopappou 2004 **134** Victoria sq 2003 **135** Kolonos 2003

7 **136** Kifissias ave 2003 **137** Kifissias ave 2003 **138** Ermou & Pireos str 2004 **139** Ermou & Pireos str 2004 **140** Gazi 2004 **141** Gazi 2004 **142** Rooftops 2003 **143** rooftops 2004 **144** Nea Ionia 2002 **145** Pireos str 2004 **146** Nea Ionia 2002 **147** Nea Ionia 2002 **148** Nea Ionia 2002 **149** Nea Ionia 2003 **150** Kifissos 2003 **151** Kifissos 2003 **152** Kifissou & Pireos str 2003 **153** Kifissou & Pireos str 2003

8 **154** Lipasmata 2003 **155** Kastraki 2004 **156** Drapetsona 2003 **157** Haravgi 2004 **158** Keratsini 2004 **159** Keratsini 2004 **160** Cement factory 2003 **161** Drapetsona 2004

επίλογος

Η διαδικασία λειτουργίας του φωτογραφικού εργαστηρίου της σχολής Αρχιτεκτόνων, πέρα από αυτό που εμφανίζεται ως δημοσιεύσιμο έργο έχει και μία άλλη πλευρά. Αυτή της εθελοντικής εμπλοκής και της συλλογικότητας, όπου όλοι συμμετέχουν και καθένας συμβάλει με διαφορετικό τρόπο στο τελικό αποτέλεσμα. Μ' αυτή την έννοια η τελευταία σελίδα θα μπορούσε να αφιερωθεί σε όλες εκείνες τις εικόνες που δεν δημοσιεύονται σε αυτή την έκδοση αλλά και σε όσους συμμετείχαν στο εργαστήριο και είτε δεν τράβηξαν φωτογραφίες είτε δεν ένοιωθαν έτοιμοι για τη δημοσιοποίηση εικόνων που οι ίδιοι θεωρούσαν ατελείς. Το βιβλίο αυτό θα κριθεί ως αυτό που είναι: μια έκδοση με σκηνές καθημερινότητας μια προσπάθεια να αποδοθεί και να κρατηθεί αυτή η μεταβατική εικόνα της πόλης. Οι φωτογραφίες αυτές όπως δημοσιεύονται έχουν από πίσω τους συναντήσεις και συζητήσεις μιας ολόκληρης χρονιάς, όπου όλοι μαζί μοιραστήκαμε εικόνες από την πόλη που ζούμε, εμπειρίες και οπτικές που ο καθένας μετέφερε και στους άλλους. Στην πορεία της αναζήτησης, στην εσωτερική διαδικασία του εργαστηρίου, συγκεντρώθηκαν πολύ περισσότερες εικόνες. Κάθε φορά που μέσα από τα αρνητικά ψάχναμε όλοι μαζί υπήρχε ο φόβος μήπως και αναπαράγουμε τα στερεότυπα μίας τρέχουσας και αποδεκτής φωτογραφικής προσέγγισης. Σήμερα, με την ολοκλήρωση της έκδοσης ελπίζουμε πως μέσα από τις σελίδες αυτού του βιβλίου αναγνωρίζεται μία προσπάθεια πολυδιάστατης καταγραφής που ξεπερνά τα απλά αισθητικά κριτήρια.

Το φωτογραφικό εργαστήριο της Σχολής Αρχιτεκτόνων ξεκίνησε πριν από 10 περίπου χρόνια σε μια αναζήτηση συλλογικότητας παράλληλης με τα μαθήματα και την παρακολούθηση της Σχολής. Για πολλούς χρησίμευσε άμεσα στο πλαίσιο των φοιτητικών εργασιών. Για άλλους το κέρδος ήταν πιο έμμεσο και εσωτερικό. Το σίγουρο είναι ότι η διαδικασία και όχι το αποτέλεσμα έδωσε στον καθένα χωριστά μια ιδιαίτερη εκφραστική διέξοδο. Ο ίδιος ο σκοτεινός θάλαμος και ο χώρος του εργαστηρίου στήθηκε με δουλειά προσωπική κι ώρες κλεμμένες από τον ελεύθερο χρόνο του καθενός, ενώ στη διάρκεια της λειτουργίας του οργανώθηκαν εκθέσεις και έγιναν προβολές στο

epilogue

This last page is about all the pictures that are not included in this edition and all the people that are part of the photography workshop and either didn't take pictures or didn't feel ready for the publication of their pictures. In the process of the operation of a workshop everyone participates and contributes to a sum total. This book will be judged as is: an edition with everyday life scenes, an attempt to give an aspect of the transitions of the city and memorize it. A whole lot of pictures were collected and every time we were running through the negatives, a concern arose about the danger of reproducing only the stereotypes of the current and favoring type of photography. We hope that the browsing through the pages of this book is not a flat record compiled with aesthetic criteria. Those photographs as they are published in this book are the result of many meetings and discussions throughout a whole year, where everybody shared his experiences and images of the city we live in. The publication of the book was a choice of a specific way of communication that followed a primary exhibition that took place in the university on February 2004.

The photography workshop of the students of Architecture started out about 10 years ago in a quest of collectivity together with the courses in the university.

χώρο της σχολής. Η έκδοση ενός βιβλίου, για πρώτη φορά μέσα σ' αυτά τα χρόνια, ήρθε ως επιλογή μιας διαφορετικής μορφής επικοινωνίας με πιο εξωστρεφή χαρακτήρα. Η απεύθυνση αλλά και η αποδοχή του έξω από τη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ είναι ως ένα βαθμό ένα στοίχημα. Ταυτόχρονα όμως και αυτή η κίνηση εξακολουθεί να αποτελεί μέρος της διαδικασίας και ελπίζουμε ότι τελικά, με τον ένα ή άλλο τρόπο, θα την εμπλουτίσει και θα την ανατροφοδοτήσει.

Η ομάδα των φοιτητών της Σχολής Αρχιτεκτόνων που εργάστηκε πάνω στη δημοσιοποίηση αυτής της φωτογραφικής δουλειάς αποτελείται από τους ακόλουθους: Χριστίνα Βασιλοπούλου, Αμαλία Βογιατζή, Έρη Δημητριάδη, Θύμιο Δημόπουλο, Αρετή Δρόση, Αντώνη Κατσαρό, Βασίλη Κίτσο, Μαρία Κουλάκογλου, Αλίκη Κυλικά, Σταύρο Λιόκαλο, Μελίνα Μέζαρη, Ράλφο Μπακόλα, Ειρήνη Παναγιωτίδη, Γεωργίνα Παπαγεωργίου, Μαριάννα Παπαγεωργίου, Σταύρο Παπάζογλου, Ράνια Παπαματθαίου, Γαρυφαλιά Πιτσάκη, Ηλία Πίτσιο, Νατάσα Σταμούλη, Γιώργο Τσιριμώκο. Πέρα από τους παραπάνω που συγκρότησαν την ομάδα του εργαστηρίου υπάρχουν και άλλοι που πέρασαν και εργάστηκαν λιγότερο ή περισσότερο στο σκοτεινό θάλαμο. Το γεγονός ότι το εργαστήριο λειτούργησε σαν καθημερινός χώρος επικοινωνίας παράλληλα με την θεσμική εκπαιδευτική λειτουργία, δημιούργησε ιδιαίτερες φορτίσεις σε όλους τους συμμετέχοντες. Σ' αυτό το πλαίσιο δεν έλειψαν και αυτοί που επέμειναν μέχρι τέλους να μη θεωρούν τις εικόνες που τράβηξαν ως ατομικό προϊόν και να αρνούνται έτσι την αναγραφή των ονομάτων τους πλάι στις εικόνες αυτές. Γι αυτό όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης, στα credits υπάρχει μία κατηγορία εικόνων οι οποίες δεν χρεώνονται σε κάποιον ατομικά αλλά στο «φωτογραφικό εργαστήριο», ως φορέα της όλης προσπάθειας.

Μπάμπης Λουϊζίδης

For many of us it became a helping tool for our projects. But for each and every one of us it provided a means of expression. The dark room and the workshop itself were set up with personal work out of our spare time, whilst during its operation in the university exhibitions and video projections took place.

The group of students of the School of Architecture that contributed to the publication of this photographic work consists of: Christina Vassilopoulou, Amalia Vogiatzi, Eri Demetriadi, Thymios Dimopoulos, Areti Drosi, Antonis Katsaros, Vassilis Kitsos, Maria Koulakoglou, Alikil Kilika, Stavros Liokalos, Melina Mezari, Ralfos Bakolas, Irini Panayotidi, Georgina Papageorgiou, Marianna Papageorgiou, Stavros Papazoglou, Rania Papamatheou, Garyfallia Pitsaki, Elias Pitsios, Natasha Stamouli, George Tsirimokos. Apart from those mentioned above there are also other students who used more or less the dark room.

The photo lab functioned as a vivid communicational place inside the university.

Babis Louizidis

Υπεύθυνη έκδοσης	Μαρία Μαντουβάλου
Επιμέλεια έκδοσης	Μπάμπης Λουϊζίδης, Κατερίνα Γληνού
Σχεδίαση έκδοσης, επεξεργασία εικόνας	Πάνος Κασιάρης
Επιμέλεια κειμένων	Μαρία Μαντουβάλου, Γιώργος Πατρίκιος
Επιμέλεια αγγλικών κειμένων	Μαρία Ζήφου, Ράλφος Μπακόλας, Γιώργος Τσιριμώκος
Επιμέλεια παραγωγής	«Μυρίκη» γραφικές τέχνες
Publishing director	Maria Mantouvalou
Publishing editors	Babis Louizidis, Katerina Glinou
Book design, photo editing	Panos Kassiaris
Copy editing	Maria Mantouvalou, Giorgos Patrikios
English copy editing	Maria Zifou, Ralfos Bakolas, Giorgos Tsirimokos
Production	"Myriki" graphic arts

Credits: Χριστίνα Βασιλοπούλου, Αμαλία Βογιατζή 47, 49, Έρη Δημητριάδη, Θύμιος Δημόπουλος, Αρετή Δρόση, Αντώνης Κατσαρός, Βασίλης Κίτσος 86, 90, 105, 113, 135, Μαρία Κουλάκογλου 20, 21, 62, 64, 82, 88, Αλίκη Κυλικά, Σταύρος Λιόκαλος, Μελίνα Μέζαρη 12, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 37, 48, 65, 68, 89, 92, 114, 115, 124, Ράλφος Μπακόλας 11, 26, 40, 44, 54, 67, 69, 74, 80, 96, Ειρήνη Παναγιωτίδη, Γεωργίνα Παπαγεωργίου, Μαριάννα Παπαγεωργίου, Σταύρος Παπάζογλου, Ράνια Παπαματθαίου 10, 13, 14, 15, 102, 104, Γαρυφαλιά Πιτσάκη 32, 33, 34, 101, 108, 109, 126, 129, 136, 137, 150, 151, 157, 159, 161, Ηλίας Πίτσιος, Νατάσα Σταμούλη, Γιώργος Τσιριμώκος 9, 29, 30, 31, 50, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 122, 128, 130, 133, 138, 139, 155, 158
Μπάμπης Λουϊζίδης 35, 52, 53, 55, 58, 59, 60, 61, 66, 70, 71, 72, 73, 84, 85, 87, 93, 110, 111, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 153

© 2004 Φωτογραφικό Εργαστήριο Φοιτητών Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ

© 2004 The NTUA School of Architecture Students Photography Workshop

ISBN: 960-88304-0-0

Η έκδοση αυτή πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Σχολής Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π.
Ευχαριστούμε την οικογένεια Σακελλαρόπουλου για τη χορηγία της σ' αυτή την έκδοση.

This publication was realized under the aegis of the School of Architecture of NTUA.

We should also thank the Sakellaropoulos family for their contribution and collaboration.

ISBN: 960-88304-0-0